

FRIKYRKAN I ORTEN

Erfarenheter och utmaningar utifrån
frikyrkans frånvaro och närvaro i
61 utsatta områden

Rapporten publicerades 18 april 2023. Mindre revidering gjordes 2 maj 2023.

ETT FÖNSTER AV MÖJLIGHETER

Evangeliet, de goda nyheterna, handlar om att Gud i sin stora kärlek sträcker sig ut till ett utsatt område, världen. ”Så älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son, för att var och en som tror på honom inte ska gå förlorad utan ha evigt liv.” (Johannes 3.16)

I handen håller du en rapport som lyfter församlingen som aktör i de utanförskapsområden vi ser växa fram idag. Församlingen har här en viktig och avgörande roll. Gång på gång rapporteras i media nyheter om skjutningar, bombdåd, våld, kriminalitet och utsatthet. Människor upplever otrygghet och rädsla. Man fruktar för vad som kommer att ske härnäst. Politiker, myndigheter och rättsväsende tillsätter resurser i försök att stävja utvecklingen, men kämpar i kraftigt motlut. Många uttrycker en uppgivenhet och resignation över den utveckling som sker.

Här finns ett fönster av möjlighet för församlingen att förmedla tro, hopp och kärlek. Bibeln uppmanar, ”... till bön, åkallan, förbön och tacksägelse för kungar och alla i ledande ställning.” Därför tackar vi Gud för alla personer, organisationer och institutioner som arbetar för ett varmare Sverige än det som vi på många håll ser växa fram idag. Samtidigt är vi frimodiga i vår tro på att det bara är Jesus som på djupet kan frälsa och förvandla både människor och tills synes hopplösa situationer. Detta har alltid varit församlingens tro och budskap.

Från Guds perspektiv finns inga områden som är omöjliga att förändra. När församlingen låter evangeliet få händer och fötter genom initiativ som församlingsplantering, läxhjälp, idrottsaktiviteter, strategisk bön, brottsförebyggande arbete och andra aktiviteter, kan mirakler ske, även där det ser som mörkast ut.

Ökenen och ödemarken ska glädja sig, hedmarken fröjda sig och blomstra som en lilja. De ska få se Herrens härlighet, vår Guds majestät. Stärk kraftlösa händer, styrk vacklande knän. Säg till oroliga hjärtan: ”Var starka, var inte rädda!” Se, er Gud är här! (Jesaja 35.1-4)

Richard Svensson
Verksamhetsledare
Pingst Nationellt, Pingst FFS

INLEDNING

I den här rapporten vill vi peka på en av den svenska frikyrklighetens största missionsutmaningar, nämligen de förorter och stadsdelar i vårt land där den frikyrkliga närvaron är betydligt lägre än i andra områden. I dessa bostadsområden bor människor från hela världen, många från folkgrupper som inte har nåtts av evangeliet i någon större utsträckning.

Polisen kallar många av dessa bostadsområden för utsatta. Terminologin kan diskuteras, men utmaningen bör inte ignoreras. Med den här rapporten vill vi öka medvetenheten om att vi som kristna i Sverige kan göra skillnad och inspirera till djärva satsningar i vårt eget land, när det gäller evangelisation, diakoni, sociala insatser och församlingsgrundande.

I rapportens första del ger Johannes Stenberg statistik och kartlägger den frikyrkliga närvaron i de 61 bostadsområden som finns på polisens lista. Maria Karlsson kompletterar med att skriva om vilka utmaningar som finns i dessa bostadsområden och ge en bild av den aktuella forskningen i ämnet.

I den andra delen låter vi en rad röster komma till tals och visar på något av det som görs redan idag. Här lyfts inga teorier fram, utan metoder och tips från många års verksamhet inifrån stadsdelarna. Jonathan Ekros skriver om Neighbourhood, som hjälper unga att klara skolan och komma in på arbetsmarknaden. Mikael Wahl skriver om hur det är att flytta strategiskt med sin familj till ett prioriterat område. Robin Minshull delar med sig av hur det är att vara pastor i den mångkulturella stadsdelen Råslätt i Jönköping. Tre texter handlar om att bygga församling där utmaningarna är som störst. Lars Cedergren berättar om Smyrna Gårdsten (Göteborg), Esther Björkman skriver om Livets Ord i Gottsunda (Uppsala) och Anton Lidström om Ekarängskyrkan i Hulta (Borås). Antons kapitel tar även upp mer generella frågor om förutsättningarna för att plantera nya församlingar i prioriterade bostadsområden. Rickard Cruz och Lars Mörling skriver var sitt kapitel om mötet med muslimer och de utmaningar som kan finnas med att vara församling i sammanhang där muslimer är i majoritet. Joanna Simonsson skriver inspirerat om hur man kan jobba bland barn och unga och Johannes Stenberg ger ett exempel på detta från Linköping. I det avslutande kapitlet skriver Patricia Ask om vikten av strategisk bön, utifrån sin erfarenhet i bönenätverket Hopp för Järva.

Vi som har jobbat med den här rapporten hoppas att dessa texter ska informera, inspirera och utmana. Vi är tacksamma för den frikyrkliga närvaro som redan finns i dessa bostadsområden, och allt det goda som görs, men vi tror att vi kan göra

INLEDNING

mycket mer. Ja, vi är övertygade om att vi måste göra mycket mer. Jesus sökte sig till samhällets marginaler och om kristna församlingar vill vara som Jesus, måste de gå i samma riktning. Jesus sa till sina lärjungar: ”Som Fadern har sänt mig, sänder jag er”, och det gäller även oss som är hans lärjungar 2000 år senare.

Erika Bergman

Erika är ledarutvecklare inom Evangeliska Frikyrkan med fokus på missionell diakoni. Hon växte upp i Tchad, Afrika, och har bott i Varberga, Örebro, i åtta år där hon utifrån sin hemgrupp byggde relationer samt var aktiv i områdets fritidsgård. Tillsammans med sin man har hon också gjort korta insatser i Egypten och Mauretanien. Numer bor Erika i Åbytorp, Kumla, där hon tidigare var pastor och föreståndare.

Jonas Melin

flyttade till Råslätt 1979 tillsammans med sin fru Kerstin. Där var han med och planterade Råslätts församlingsgemenskap (EFK/SAM) och han är fortfarande engagerad i den församlingen. Idag jobbar Jonas som pionjärkonsulent i Svenska Alliansmissionen och som bibellärare på Mariannelunds folkhögskola. Han har ett stort engagemang för församlingsplantering, särskilt i mångkulturella höghusområden.

Johannes Stenberg

Johannes bor i den mångkulturella stadsdelen Ryd i Linköping med fru och tre barn. Han leder sedan fem år tillbaka församlingsplanteringen Linköpings Hemkyrka. Johannes har tidigare bott och jobbat som pastor i Rinkeby samt Skäggetorp under totalt 15 år. Johannes jobbar även med Evangeliska Frikyrkan nationellt där han bland annat ansvarar för träningen Ung Pionjär.

INNEHÅLL

DEL 1	
KARTLÄGGNING AV DEN FRIKYRKLIGA NÄRVARON	8
Erika Bergman och Johannes Stenberg	
UTMANINGAR I UTSATTA OMRÅDEN OCH AKTUELL FORSKNING	33
Maria Karlsson	
DEL 2	
NEIGHBOURHOOD GER UNGA NYTT HOPP	44
Jonathan Ekros	
STRATEGISK FLYTT TILL ETT PRIORITERAT OMRÅDE	54
Mikael Wahl	
ATT VARA PASTOR I EN MÅNGKULTURELL STADSDEL	62
Robin Minshull	
BERÄTTELSEN OM SMYRNA GÅRDSTEN	68
Lars Cedergren	
LIVETS ORD I GOTTSUNDA	75
Esther Björkman	
ATT PLANTERA FÖRSAMLING DÄR BEHOVET ÄR SOM STÖRST	82
Anton Lidström	
MÖTET MED MUSLIMER	88
Rickard Cruz	
FÖRSAMLINGSBYGGE BLAND MUSLIMER	97
Lars Mörling	
HJÄRTA FÖR BARN OCH UNGA I ORTEN	104
Joanna Simonsson	
SOMMARKUL – ETT SÄTT ATT NÅ UT TILL BARNEN	112
Johannes Stenberg	
HOPP FÖR JÄRVA – ETT EXEMPEL PÅ STRATEGISK BÖN	117
Patricia Ask	
LITTERATURTIPS	124

DEL 1

MER ÄN EN HALV MILJON MÄNNISKOR

KARTLÄGGNING AV DEN FRIKYRKLIGA NÄRVARON

I Sverige finns många bostadsområden där invånare lever i social och ekonomisk utsatthet. Dessa områden kan benämnas och beskrivas på olika sätt. För enkelhetens skull utgår den här rapporten från polisens lista över utsatta områden. När denna rapport släpps finns det 61 stadsdelar på polisens lista och de har tillsammans cirka 550 000 invånare.¹ Det innebär att ca 5,4 % av den svenska befolkningen bor i vad polisen definierar som en utsatt stadsdel.²

Utöver dessa områden finns ett flertal områden i Sverige med stor utsatthet och utanförskap, men där problemen av polisen inte anses tillräckligt stora för att ta med på polisens lista. I nästan varje stad i Sverige finns det någon gata där den socioekonomiska utsattheten är stor. Utan att överdriva kan man säga att minst en miljon svenskar bor i en stadsdel präglad av socioekonomisk utsatthet.

De 61 utsatta stadsdelarna på polisens lista finns i 27 av landets totalt 290 kommuner. Samtidigt har dessa 27 kommuner en befolkning på 4,9 miljoner. Med andra ord bor nästan hälften av Sveriges befolkning i en kommun med ett utsatt område. Även om vi inte själva bor i en utsatt stadsdel så finns de i närheten.

När Peter Santesson från Expressen den 22 maj 2022 ska beskriva de utsatta områdena gör han det så här: *Det handlar inte längre om några enstaka små öar med sociala problem. De områden som pekats ut av polisen är många, stora och ligger ofta nära varandra. De liknar en väv som breder ut sig snarare än små fläckar på kartan.*

Därför kan vi som frikyrka verkligen inte blunda för dessa frågor. Den här rapporten handlar inte bara om enskilda stadsdelar, utan också om hela vårt land. Få saker skadar ett samhälle så mycket som när människor känner utanförskap. Vill vi som kristenhet passivt se på när vårt land glider isär eller vill vi vara en kraft som helar och upprättar?

1 Ungefär vartannat år släpper polisen en ny lista. I samband med detta har områden både lagts till och tagits bort.

2 Denna statistik är från rapporten "Fakta för förändring" av The Global village

Varför bara frikyrkan?

Vi har valt att i denna rapport studera frikyrkan, men vi är självklart medvetna om att Svenska kyrkan, liksom ortodoxa och katolska kyrkor gör mycket gott i Sveriges utsatta stadsdelar. Då de har ett annat medlemsbegrepp och delvis andra arbetssätt har vi valt att inte ta med dem i denna rapport.³

Vi vill inte minst tipsa om Svenska kyrkans arbete mot utsatta områden under sammanslutningen: "Framtiden bor hos oss".⁴ Här görs mycket gott i Svenska kyrkan, men med helt andra ekonomiska resurser än vad frikyrkan generellt har. Sättet att vara församling skiljer sig åt, men vi har mycket att lära av varandra. I slutet av rapporten finns en litteraturlista där vi tipsar om tre böcker från detta nätverk.

Hur har vi lagt upp arbetet?

Mer om vår metod, mer diskussion kring medlemskap och vad det innebär att vara frikyrka och hur vi fått fram vår data finns i slutet av detta kapitel under rubriken: "Förklaringar kring val av metod" på s 30.

3 Statistik kring Svenska kyrkan finns bland annat på <https://www.svenskakyrkan.se/statistik>

4 <https://www.svenskakyrkan.se/framtidenborhososs>

Rapport om den frikyrkliga närvaron i 61 utsatta områden

Vad är ett utsatt område?

Utsatta områden är ett begrepp skapat och definierat av polisen. Det handlar om geografiskt avgränsade områden med låg socioekonomisk status där kriminella har en inverkan på lokalsamhället. Enligt polisens lista finns det just nu totalt 61 utsatta områden i Sverige, fördelade på 27 kommuner.

De utsatta områdena har av polisen delats in i tre kategorier: utsatta områden, riskområden och särskilt utsatta områden. De särskilt utsatta områdena är de som anses ha högst grad av utsatthet.

ETT UTSATT OMRÅDE KARAKTÄRISERAS AV LÅG SOCIOEKONOMISK STATUS SAMT ATT DE KRIMINELLA HAR EN INVERKAN PÅ LOKALSAMHÄLLET. LÄGET ANSES VARA ALLVARLIGT.

ETT RISKOMRÅDE KÄNNETECKNAS AV ATT DET BEFINNER SIG I RISKZONEN ATT BLI ETT SÄRSKILT UTSATT OMRÅDE. NÅGOT ELLER NÅGRA AV DE FASTSTÄLLDA KRITERIERNA SAKNAS. LÄGET ANSES ALARMERANDE.

ETT SÄRSKILT UTSATT OMRÅDE KÄNNETECKNAS AV SOCIAL PROBLEMATIK OCH KRIMINELL NÄRVARO SOM LETT TILL EN UTBREDD OBENÄGENHET ATT DELTA I RÄTTSPROCESSEN OCH SVÅRIGHETER FÖR POLISEN ATT FULLGÖRA SITT UPPDRAG. LÄGET ANSES VARA AKUT.

Polisens lista över utsatta områden och de kriterier den bygger på har granskats av Riksrevisionen, som konstaterar att metoden för att identifiera områdena delvis bygger på lokalpolisområdets ”subjektiva skattningar av områdets problematik”.⁵

Därför ska de olika nivåerna av utsatthet inte ses som något definitivt, utan mer som en fingervisning kring var utmaningarna och behoven av insatser är som störst.

Områdena skiljer sig också kraftigt åt i befolkningsmängd och blir därför svåra att jämföra. Rinkeby/Tensta har till exempel 34 801 invånare medan Sångvägen i Järfälla några kilometer bort har 1509 invånare.⁶

I många sammanhang lyfts problematiken kring att ett område benämns som just utsatt. Att få det epitetet kan bli stigmatiserande och förvärpa problematiken och känslan av utanförskap. Samtidigt har vi i denna rapport valt att använda begreppet utsatta områden då vi utgår från polisens lista från 2021.

Andra möjliga benämningar skulle kunna vara “marginaliserade områden”, “utmärkta områden” eller “prioriterade områden”. Vi tror att det har sitt värde att använda dessa begrepp, inte minst i vardagligt tal, men för att undvika begreppsförvirring i denna rapport använder vi den term som polisen valt att använda.

Var finns de utsatta stadsdelarna?

Alla 61 utsatta stadsdelar finns i vad SCB klassificerar som antingen storstad, större stad eller pendlingskommun nära storstad (förutom Landskrona som klassificeras som pendlingskommun nära större stad).⁷ I tidigare liknande kartläggningar finns norrländska städer med, men inte i polisens nuvarande lista.⁸

De allra flesta av de utsatta stadsdelarna är en del av miljonprogrammet det vill säga områden som byggdes under 1965-1975, men en del områden såsom Söder i Helsingborg är äldre stadsdelar med en helt annan karaktär.

För att kunna jämföra statistiken så har vi i denna rapport kategoriserat de utsatta områdena i fyra kategorier:

Stor-Stockholm (27 områden): Rinkeby/Tensta, Hagsätra/Rågsved, Husby, Bredäng, Älvsjö/Solberga, Vårberg, Östberga, Hallunda/Norsborg, Alby,

6 Statistiken är även här från rapporten “Fakta för förändring” av The Global village

7 SCB klassificerar Sveriges kommuner enligt följande: A1. Storstäder - kommuner med minst 200 000 invånare varav minst 200 000 invånare i den största tätorten, A2. Pendlingskommun nära storstad - kommuner där minst 40 % av nattbefolkningen pendlar till arbete i en storstad eller storstadsnära kommun. B3. Större stad - kommuner med minst 50 000 invånare varav minst 40 000 invånare i den största tätorten. Landskrona kategoriseras här som B4. Pendlingskommun nära större stad - kommuner där minst 40 % av nattbefolkningen pendlar till arbete i en större stad.

8 Under åren 2008-2012 talade man om 38 utanförskapsområden (LUA-områden). Av dessa områden fanns tre i Norrland: Brynäs i Gävle kommun, Hertsön i Luleå kommun samt Skönsberg i Sundsvalls kommun.

Fittja, Storstreten, Ronna/Geneta/Lina, Hovsjö, Fornhöjden, Termovägen, Sångvägen, Jordbro, Brandbergen, Edsberg, Tureberg, Fisksätra, Valsta, Vårby, Grantorp/Visättra, Skogås, Finnsta, Rissne/Hallonbergen.

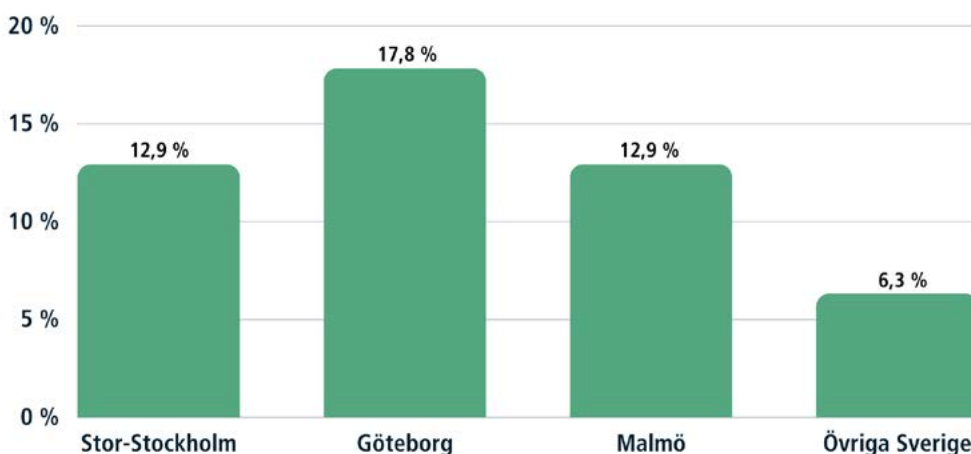
Göteborg (8 områden): Biskopsgården, Hisings Backa, Bergsjön, Tynnered/Grevegården/Opalorget, Gårdsten, Hammarkullen, Lövgärdet, Hjällbo.

Malmö (4 områden): Nydala/Hermodsdal/Lindängen, Rosengård (söder om Amiralsgatan), Holma/Kroksbäck/Bellevuegården, Södra Sofielund.

Övriga städer (21 områden): Fröslunda (Eskilstuna), Skiftinge (Eskilstuna), Lagersberg (Eskilstuna), Navestad (Norrköping), Söder (Helsingborg), Dalhem/Drottninghög/Fredriksdal (Helsingborg), Gamlegården (Kristianstad), Charlottesborg (Kristianstad), Hässleholmen/Hulta (Borås), Norrby (Borås), Vivalla (Örebro), Oxhagen/Varberga (Örebro), Gottsunda (Uppsala), Skäggetorp (Linköping), Råslätt (Jönköping), Araby (Växjö), Karlslund (Landskrona), Andersberg (Halmstad),

Kronogården/Lextorp/Sylte (Trollhättan), Bäckby (Västerås), Tjärna Ängar (Borlänge).

Andel av invånarna boende i en utsatt stadsdel

Som vi ser i diagrammet ovan så bor mer än var tionde person i dessa 27 kommuner i en utsatt stadsdel. I Göteborg är andelen störst (17,8 %) medan siffran är lägre i flera av landets medelstora städer (6,3 %).⁹

Den kommun i Sverige med högst andel av invånarna boende i ett utsatt område är Botkyrka (42,6 %) följt av Sundbyberg, Haninge och Södertälje. På femte plats kommer första kommun utanför Stor-Stockholm: Helsingborg på 20,8 %.¹⁰

Vad kännetecknar de utsatta områdena?

Några utmärkande drag för de utsatta stadsdelarna är för det första att nästan tre av fyra invånare (74 %) har utländsk bakgrund. I övriga delar av landet är denna andel 22 %.¹¹

För det andra är medelåldern i dessa områden betydligt lägre. Två av tre invånare i de utsatta områdena (67 %) har ännu inte fyllt 45 år. Motsvarande andel i övriga landet är 55 %.

För det tredje så dominerar hyresrätterna totalt i de utsatta områdena – tre av fyra invånare (76 %) bor i den typen av bostäder, medan 17 % av invånarna bor i bostadsrätter. I övriga större städer bor 27 % i hyresrätt. Utsattheten är med andra ord ofta en konsekvens av bostadssegregationen. Då segregationen så starkt är kopplad till just boendet har vi valt att i slutet av del 1 låta Peter Hovlund skriva en text om hur man som fastighetsbolag jobbar mot segregation.

Utsatta stadsdelar eller segregerade områden?

Att mäta utsatthet är självklart komplext. Låt oss därför kolla på fler parametrar. Boverket sammanställer årligen Segregationsbarometern.¹² I Segregationsbarometern finns det indikatorer inom sex statistikområden för att mäta och följa dels segregationens utveckling samt den socioekonomiska utsattheten. Dessa områden är: socioekonomi, boende och samhällsservice, utbildning, arbetsmarknad, demokrati och civilsamhälle samt hälsa.

9 Jämförelsen mellan Göteborg och Stor-Stockholm blir här lite speciell då Göteborg består av en kommun medan Stor-Stockholm här består av 9 kommuner. Det är förklaringen till att Göteborg har störst andel personer boende i en utsatt stadsdel trots att antalet personer boende i en utsatt stadsdel är mer än dubbelt så stort i Stor-Stockholm som i Göteborg.

10 "Fakta för förändring" av The Global village

11 Siffrorna för utländsk bakgrund, medelålder och boendeformer kommer från "Fakta för förändring"

12 segregationsbarometern.boverket.se

Utifrån dessa kategoriseras regionala statistikområden i fem områdestyper.¹³ De områden som har mest utmaningar kallas: Områdestyp 1 – Områden med stora socioekonomiska utmaningar.¹⁴ 5 % av Sveriges områden tillhör denna kategori. 52 % tillhör områdestyp 4 det vill säga områden med goda socioekonomiska förutsättningar.

Om vi studerar till exempel Göteborg märker vi att de områden som Boverket ringat in som socioekonomiskt utsatta överensstämmer i stor utsträckning, men inte helt, med de områden som polisen ringat in som utsatta.

Om vi studerar Stor-Stockholm ser vi att långt ifrån samtliga områden på polisens lista finns med i Boverkets statistik över vilka som har stora socioekonomiska utmaningar. Rinkeby/Tensta, Husby, Fittja, Norsborg, Ronna, Hovsjö, Valsta och Jordbro har alla stora socioekonomiska utmaningar. På listan finns dock även två områden från Järfälla - Tallbohov och Centrala Söderhöjden. Övriga områden på polisens lista i Stor-Stockholm anses inte ha stora socioekonomiska utmaningar. Stockholms län utmärker sig markant på polisens lista över utsatta områden men ligger en bra bit under riksgenomsnittet där bara 2 % har stora socioekonomiska utmaningar medan siffran för Sverige i stort är 5 %.

Ser man på Sverige länsvis är de län med störst socioekonomiska utsatthet: Södermanland och Dalarna följt av Örebro, Östergötland, Kronoberg och Skåne. De län med minst utmaningar är alla norrländska: Jämtland, Norrbotten, Västerbotten.

Hur ska vi då förstå att Södermanlands län har så stor socioekonomisk utsatthet? Här finns miljonprogramsstadsdelen Brandkärr i Nyköping men även delar av landsortskommuner som Vingåker, Flen och Katrineholm. Den stora förklaringen är dock Eskilstuna som enligt Segregationsbarometern har inte mindre än åtta områden med stora socioekonomiska utmaningar.

De socioekonomiska utsattheten i vårt land är alltså i stor utsträckning ett stadsfenomen, enligt Boverkets definitioner, men utmaningarna kan även vara stora på vissa mindre orter.

13 RegSO: Regionala statistikområden, RegSO, är SCB:s indelning av Sverige i 3 363 områden som år 2018 hade en befolkning mellan ungefär 700 och ungefär 22 000 invånare

14 Områdestyp 1 – Områden med stora socioekonomiska utmaningar, Områdestyp 2 – Områden med socioekonomiska utmaningar, Områdestyp 3 – Socioekonomiskt blandade områden, Områdestyp 4 – Områden med goda socioekonomiska förutsättningar, Områdestyp 5 – Områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar

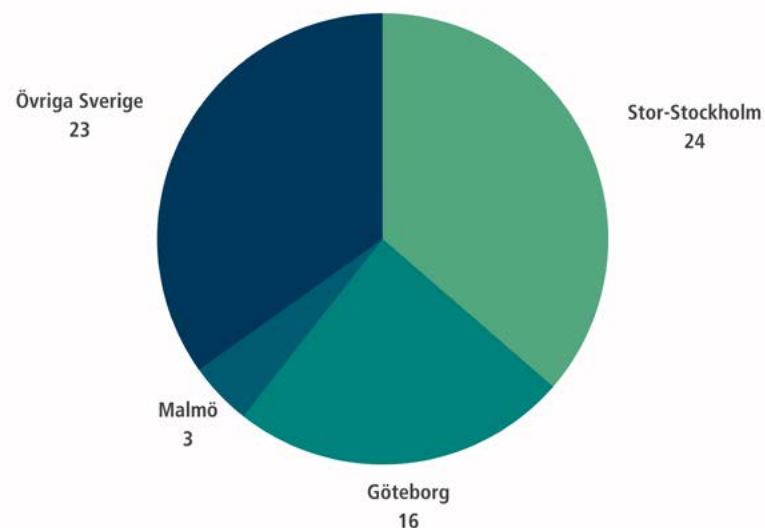
Hur stor är den frikyrkliga närvaron?

Hur många församlingar och medlemmar finns i dessa områden?

Totalt finns det 66 församlingar med återkommande och regelbundna verksamheter i de utsatta områdena. Av dessa har 56 sina gudstjänster i området och 10 församlingar har verksamhet i området men möts primärt i en annan stadsdel. Det innebär att 2,4 % av samtliga frikyrkor i Sverige möts i en utsatt stadsdel.¹⁵

Totalt har de 56 stadsdelsförsamlingarna 4 330 medlemmar. Detta innebär att 2,3 % av frikyrkans medlemmar är medlem i en församling som primärt ses i en utsatt stadsdel.

	Medlemmar utsatta områden	Antal församlingar utsatta områden
Stor-Stockholm	1 824	24
Göteborg	1 495	16
Malmö	105	3
Övriga större städer	1 666	23
Totalt Sverige	5 090	66

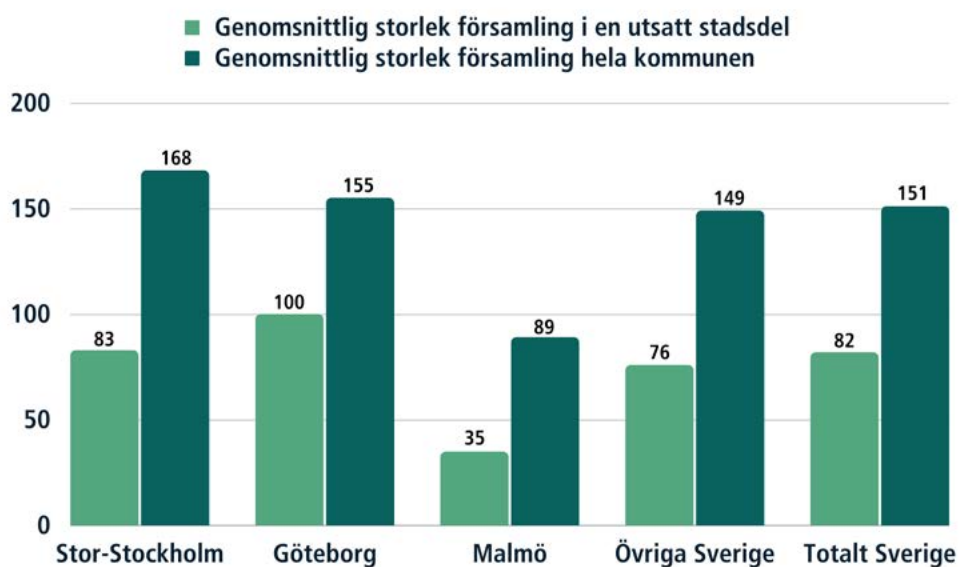

Då 5 % av svenskarna bor i en utsatt stadsdel är frikyrkan tydligt under-representerade i dessa utsatta områden både gällande antal församlingar och antalet medlemmar.

Antal församlingar i de utsatta områdena är färre än genomsnittet för de kommuner där det finns en utsatt stadsdel. Men inte nog med att församlingarna är färre utan de är också mindre. Genomsnittliga församlingen i en utsatt stadsdel har 82 medlemmar medan genomsnittet för hela kommunen är 151.¹⁶

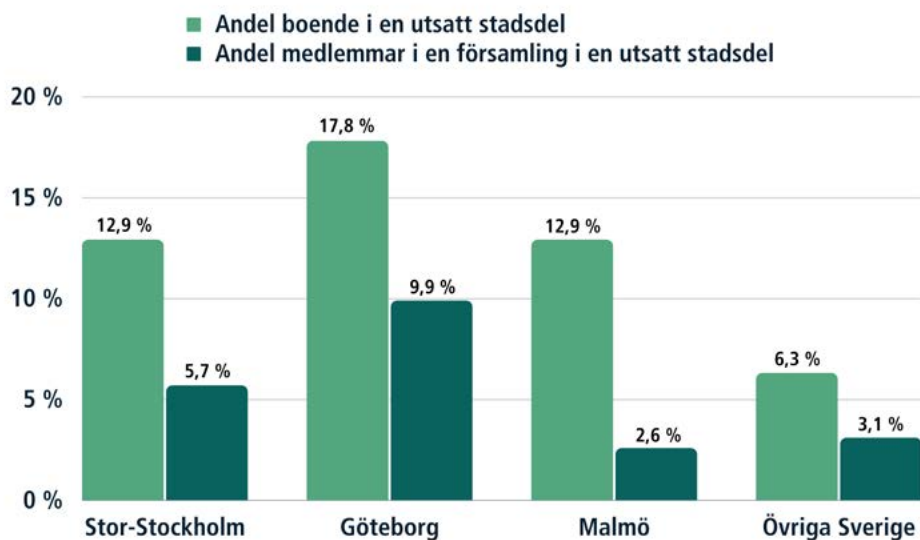
¹⁵ Mer information om medlemsbegreppet och vad det innebär att vara frikyrka finns i slutet av rapporten under rubriken: "Förklaringar till val av metod" samt Øyvind Tholvsens rapport "Frikyrkundersökningen".

¹⁶ Den genomsnittliga frikyrkan i Sverige har 99 medlemmar. Med andra ord är, inte helt oväntat, församlingarna i städerna större än på landsbygden. Däremot är de genomsnittliga församlingarna i de utsatta områden mindre än de i landsbygden.

Som vi såg tidigare bor 10,3 % av alla invånare i dessa 27 kommuner i en utsatt stadsdel. Jämför man detta med andelen av medlemmarna i dessa kommuner som är med i en församling som är aktiv i en utsatt stadsdel, blir det tydligt att en väldigt liten del är aktiva i de utsatta stadsdelarna. I genomsnitt är 4,2 % av den totala mängden medlemmar med i en församling i en utsatt stadsdel.

2,1 % av svenskarna är medlem i en frikyrka. Den genomsnittliga siffran för dessa 27 kommuner är också 2,1 %. Med andra ord är frikyrkan ungefär lika

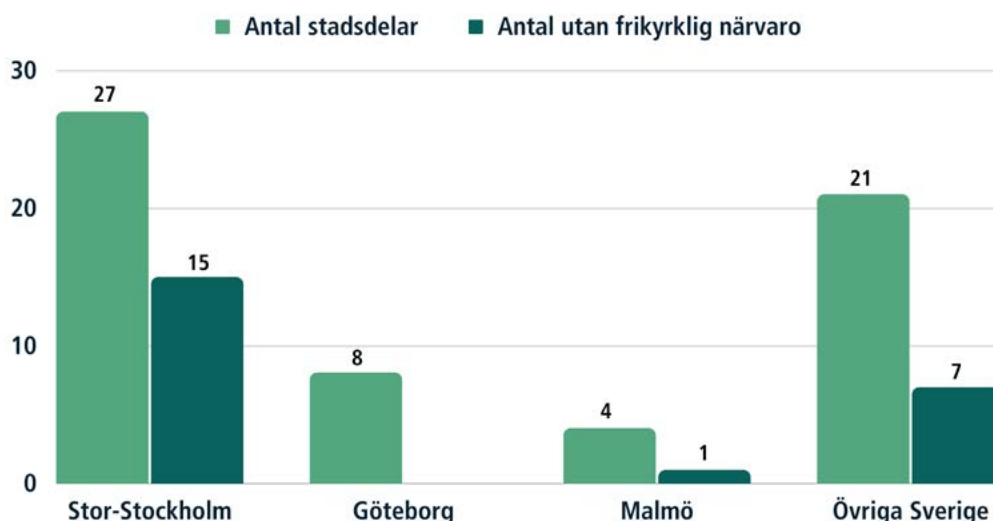

närvarande i de stora och medelstora städerna som i resten av landet. Med andra ord kan inte den låga närvaron i utsatta stadsdelar förklaras bort som ett allmänt storstadsfenomen. Hur man än vrider och vänder på siffrorna är närvaron lägre i de utsatta stadsdelarna.

Vilka områden saknar frikyrklig närvaro?

Utifrån vår undersökning kan vi konstatera att det finns 23 områden där det inte finns någon återkommande frikyrklig verksamhet. I dessa områden kan det självklart finnas individer eller cellgrupper som på olika sätt betjänar stadsdelen, men utifrån vad vi har fått fram finns här ingen gudstjänstfirande gemenskap eller återkommande frikyrklig verksamhet. Med andra ord kan man säga att dessa stadsdelar har låg eller ingen frikyrklig närvaro.

2,3 %
AV ALLA
MEDLEMMAR
I FRIKYRKAN
FNNS I EN
FÖRSAMLING
I EN UTSATT
STADSDEL

Av dessa stadsdelar finns det 15 områden (av totalt 27) i Stor-Stockholm, 1 område (av totalt 4) i Malmö, samt 7 områden (av 21) i övriga större städer. I samtliga av Göteborgs 8 utsatta områden finns det återkommande frikyrklig närvaro. Med andra ord är frånvaron av frikyrkliga aktiviteter störst i Stockholm och då speciellt i Stockholms kranskommuner.

Ett annat sätt att uttrycka det är att frikyrkan faktiskt är närvarande i en majoritet av de utsatta områdena. Visst är andelen låg och andel personer som berörs är tyvärr låg, men frikyrkan finns där och betjänar. När andra delar av samhället backar så finns frikyrkan kvar och betjänar de som lever i mest utsatthet.

När vi som frikyrka strategiskt tänker kring vart behoven av nya planteringar är som störst skulle man utifrån denna statistik kunna hävda att ett speciellt fokus borde ligga på dessa 23 områden.

Kommun	Område	Nivå av utsatthet	Antal boende
Malmö	Södra Sofielund	Särskilt utsatt område	4 728
Stockholm	Vårberg	Utsatt område	7 574
Stockholm	Östberga	Utsatt område	5 878
Botkyrka	Storvreten	Utsatt område	7 200
Södertälje	Hovsjö	Riskområde	5 523
Södertälje	Fornhöjden	Riskområde	3 322
Järfälla	Termovägen	Utsatt område	1 708
Järfälla	Sångvägen	Utsatt område	1 509
Haninge	Jordbro	Utsatt område	11 409
Haninge	Brandbergen	Utsatt område	9 805
Sollentuna	Edsberg	Utsatt område	6 668
Nacka	Fisksätra	Utsatt område	7 724
Sigtuna	Valsta	Riskområde	17 067
Huddinge	Skogås	Utsatt område	7 238
Upplands-Bro	Finnsta	Utsatt område	3 823
Stockholm	Hässelby/Vällingby	Utsatt område	26 905
Kristianstad	Gamlegården	Utsatt område	5 889
Kristianstad	Charlottesborg	Utsatt område	1 300
Landskrona	Karlslund	Riskområde	3 188
Borlänge	Tjärna Ängar	Riskområde	3 632
Eskilstuna	Fröslunda	Utsatt område	3 884
Eskilstuna	Skiftinge	Utsatt område	2 200

I de 23 områden med ingen eller låg frikyrklig närvaro bor ca 150 000 personer.

Flera av områdena med låg eller ingen frikyrklig närvaro har stor befolkning. I Valsta i Sigtuna kommun bor till exempel över 17 000. Detta är ett av många områden där vi som frikyrka borde flytta fram våra positioner. I Hässelby/Vällingby finns flera frikyrkor men ingen av dem möts i de delar av stadsdelen som polisen ringat in som utsatt.

På Södertörn, i Stockholms söderort, finns 15 områden (varav 7 med ingen eller låg frikyrklig närvaro) som klassas som utsatta med totalt ca 140 000 invånare. Här finns 11 församlingar med drygt 1000 medlemmar. Även om dessa församlingar gör mycket gott menar vi att behovet av nya församlingar i dessa områden verkligen är stort!

Det är glädjande att se att i de särskilt utsatta områdena finns frikyrklig närvaro i samtliga stadsdelar utom en: Malmöstadsdelen Södra Sofielund. I flera av de mest utsatta stadsdelarna som till exempel Husby finns flera församlingar och initiativ såsom: Husbykyrkan, Redeemed Christian Church of God, Mission Internacional RedCristo, One way Church samt Frälsningsarmén.

Ett annat sätt att mäta den frikyrkliga närvaron är att lista alla områden där mindre än 1 % av de boende är medlemmar i en församling i stadsdelen. Om man gör en sådan lista tillkommer ytterligare 25 områden. Med andra ord har 48 av 61 områden en frikyrklig närvaro som är lägre än 1 %. I dessa 48 områden bor 460 000 personer.

I tabellen nedan ser vi att många av dessa stadsdelar är särskilt utsatta. Det finns alltså någon form av frikyrklig närvaro i dessa områden, men de församlingar som finns är ofta små i förhållande till det höga invånarantal i flera av dessa områden.

Visst finns det församlingsplanteringar i till exempel Rosengård i Malmö, men ett litet team på en handfull personer har ingen möjlighet att på allvar möta de utmaningar som de 12 000 personer (plus ytterligare ungefär lika många andra delar av Rosengård som inte finns med på polisens lista) som bor i dessa områden står inför. Även i Ronna/Geneta/Lina i Södertälje finns exempelvis en migrantförsamling men hur ska dessa ca 25 personer från olika delar av Afrika nå samtliga knappt 15 000 invånare?

Utifrån denna statistik är det uppenbart att fler pionjära initiativ behöver tas i väldigt många olika stadsdelar, även där det redan finns initiativ idag. Det finns folk så det räcker till många församlingar och initiativ i dessa stadsdelar. Olika initiativ kan även ha olika fokus och därför också nå olika typer av människor. De många uttrycksätten blir här inget problem utan en stor styrka.

Kommun	Område	Nivå av utsatthet	Antal boende
Halmstad	Andersberg	Utsatt område	4 871
Trollhättan	Kronogården/Lextorp/Sylte	Riskområde	13 000
Linköping	Skäggetorp	Särskilt utsatt område	10 226
Växjö	Araby	Riskområde	6 633
Uppsala	Gottsunda	Särskilt utsatt område	6 635
Örebro	Vivalla	Särskilt utsatt område	7 331
Örebro	Oxhagen/Varberga	Riskområde	5 618
Helsingborg	Dalhem/Drottninghög/Fredriksdal	Riskområde	14 233
Norrköping	Navestad	Utsatt område	4 304
Huddinge	Vårby	Utsatt område	10 960
Huddinge	Grantorp/Visättra	Utsatt område	14 089
Sollentuna	Tureberg	Riskområde	2 686
Södertälje	Ronna/Geneta/Lina	Särskilt utsatt område	14 669
Stockholm	Rinkeby/Tensta	Särskilt utsatt område	34 801
Stockholm	Hagsätra/Rågsved	Utsatt område	19 565
Botkyrka	Alby	Särskilt utsatt område	13 978
Botkyrka	Fittja	Särskilt utsatt område	7 866
Malmö	Nydala/Hermodsdal/Lindängen	Särskilt utsatt område	15 898
Malmö	Rosengård (söder om Amiralsgatan)	Särskilt utsatt område	12 446
Malmö	Holma/Kroksbäck/Bellevuegården	Riskområde	11 768
Göteborg	Biskopsgården	Särskilt utsatt område	24 889

Göteborg	Hisings Backa	Utsatt område	20 101
Göteborg	Bergsjön	Särskilt utsatt område	16 540
Göteborg	Gårdsten	Utsatt område	9 387
Göteborg	Lövgärdet	Särskilt utsatt område	7 977

I de utsatta områdena bor till stor del också de som i internationell mission klassas som “onådda folkgrupper” eller “minst nådda folkgrupper”. I Sverige finns, enligt Joshua Project, 87 större folkgrupper och av dessa är 21 onådda.¹⁷ Dessa onådda folkgrupper består tillsammans av 408 000, vilket är 3,9 % av Sveriges befolkning. Detta kan jämföras med att det är 219 000 medlemmar i frikyrkan i Sverige. Med andra ord tillhör nästan dubbelt så många personer i Sverige en onådd folkgrupp än som är med i en frikyrka.

På samma sätt som vi i internationell mission har tydliga strategier för att nå de minst nådda och mest utsatta, behöver vi ha tydliga strategier att nå de mest marginaliserade och utsatta även i vårt land.

Fem olika typer av församlingar i de utsatta områdena

För att beskriva de olika typer av församlingar som är aktiva i utsatta områden har vi valt att kategorisera dem i fyra typer enligt nedan. Utöver det finns även en femte kategori av församlingar som inte primärt ses i de utsatta områdena men som har olika typer av verksamhet där. Se tabell nästa sida.

Det finns en stor variation av typen av församlingar i de utsatta stadsdelarna, men vanligaste kategorin är församlingar med egen byggnad. Dessa församlingar startades oftast för drygt 50 år sedan.

Pionjära initiativ eller församlingsplantering

Ett nytt pionjärt initiativ innebär att man har en bärande vision om att forma en ny

¹⁷ Det finns olika nivåer av hur onådda olika folkslag är. Här har vi valt att luta oss mot hur Joshua Project valt att definiera de olika folkgrupperna. Mer info finns här: joshuaproject.net/countries/SW

kristen gemenskap och att nå nya människor. Självklart kan det vara svårt att definiera exakt vad som är ett missionellt eller pionjärt initiativ. En församlingsplantering möts regelbundet och ofta, man har ett uttalat ledarskap och man står i relation till ett samfund eller annat nätverk.¹⁸

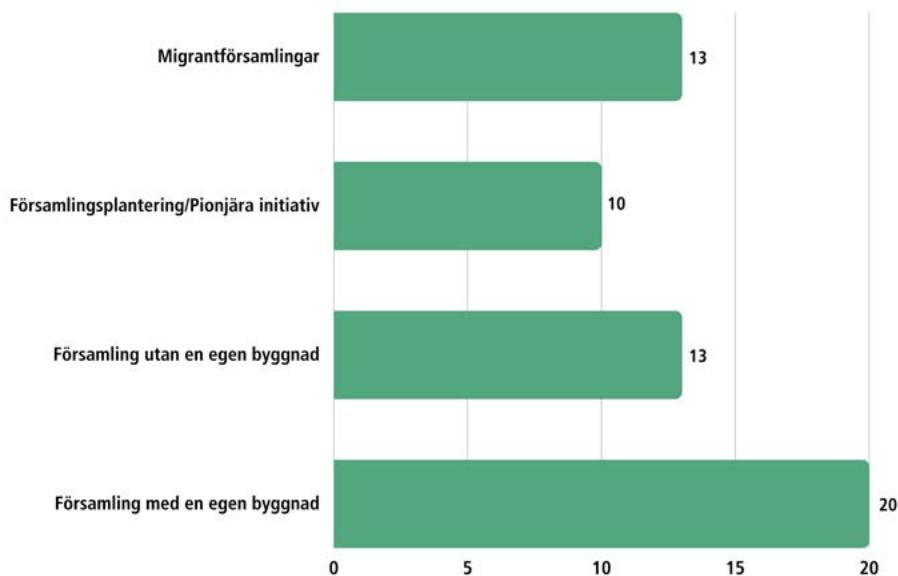
	Antal församlingar	Antal medlemmar
Migrantförsamlingar	13	794
Församlingsplanteringar/ Pionjära initiativ	10	138
Församling utan en egen byggnad	13	388
Församling med en egen byggnad	20	3 770
Summa	56	5 090

I denna kategori finns flera initiativ där man verkligen har som ambition att nå dem som andra inte når. Här finns också många kreativa uttryck som Love the hood (Equmeniakyrkan) i Bergsjön där man kombinerar tydlig evangelisation och proklamation av evangeliet med stort fokus på relationsskapande och sociala insatser. Bland pionjära initiativ och församlingsplanteringar finns ofta en stark längtan av att se församlingar och gemenskaper som tydligt har andra uttrycksformer än frikyrkan historiskt har haft.

Andra exempel i denna kategori är sociala projekt från Frälsningsarmén samt initiativ där några få personer sänds ut att leva missionellt inkarnerande i lokal stadsdel, men med stöd från större moderförsamling i staden. En del av dessa initiativ har mer traditionella former och stark betoning på gudstjänster, egen lokal, anställda och så vidare, medan andra mer fokuserar på att mötas i hemmen i husförsamlingsliknande former.

Även om dessa initiativ tyvärr är få till antalet och har väldigt få medlemmar än, finns verkligen mycket att lära, både i kunskap om vad det innebär att vara församling och i överlåtelse till Kristus. Man skulle kunna se arbetet i dessa pionjära initiativ som en experimentverkstad där man har möjlighet att pröva nya sätt att

18 För mer tydliga definitioner se <https://vidare.nu/planteringar/>

vara församling och dela evangeliet. För att kunna prova nya sätt att vara församling och presentera budskapet om Jesus på innovativa sätt krävs resurser från resten av frikyrkligheten. Om vi investerar i dessa nytänkande och utforskande verksamheter kommer vi också få upptäckter som kan komma hela Kristi kropp till del.

Om vi som frikyrka vill rikta oss mer mot de prioriterade områden och de marginaliserade behöver vi lära av de pionjära initiativ som finns. Här finns kunskapen om hur evangeliet kan inkarneras och förkroppsligas så att det fungerar lokalt. När nya initiativ tas krävs kulturförståelse och anpassning på samma sätt som frikyrkan tänker kring internationell mission. Utan en attityd av lyssnande och ödmjukt lärande av de på plats finns risk att de nya initiativ som tas uppfattas som ett kolonialiserande från majoritetssamhället.

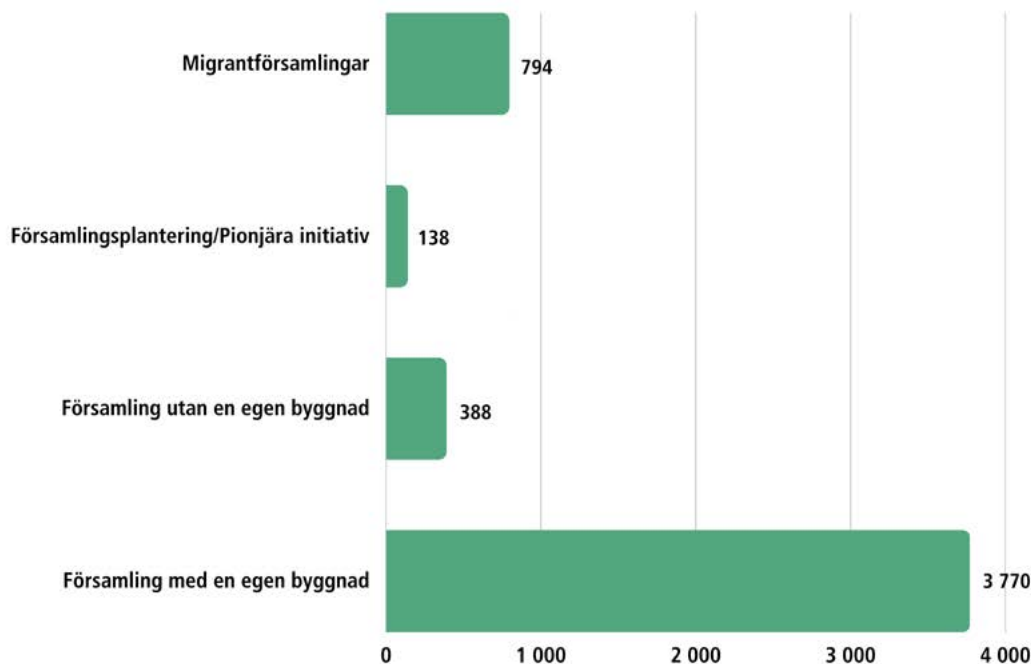
Att det har tagits 10 nya initiativ de senaste 10 åren - det vill säga i genomsnitt ett per år - är självklart bra, men med tanke på hur stora behoven i dessa områden är borde vi ha mycket högre ambitioner för de kommande 10 åren.

Migrantförsamlingar

Med en migrantförsamling menar vi här en församling som har ett annat språk än svenska som sitt primära gudstjänstspråk och har en sammansättning av medlemsgrupper där etniska svenskar är frånvarande eller färre än 10-15 % och där resterande procentandel har utländsk bakgrund.¹⁹

¹⁹ Vill du fördjupa dig mer kring migrantförsamlingar i Sverige rekommenderas böcker och rapporter av Torbjörn Aronsson till exempel Ett nytt karismatiskt landskap i Sverige.

I denna kategori finns det 13 församlingar²⁰ med uppskattningsvis ca 800 medlemmar.²¹ Enligt Frikyrkoundersökningen finns det 240 migrantförsamlingar i Sverige med knappt 12 000 medlemmar.

Detta innebär att cirka 6,7 % av alla som är medlemmar i en migrantförsamling, är det i en församling som regelbundet verkar i en utsatt stadsdel. Andelen av samtliga migrantförsamlingar som finns i en utsatt stadsdel är 5 %. Denna siffra motsvarar andelen av den svenska befolkningen som bor i en utsatt stadsdel (5 %). Men med tanke på att andelen med utländsk bakgrund är mycket högre i just de utsatta områdena är andelen förvånansvärt låg.

Anledningarna till att man möts i en utsatt stadsdel kan vara många. För en del är det ett strategiskt val, medan för andra är det mer slumpmässigt - det var där man fick tag i en ändamålsenlig lokal till ett okej pris.

Vi ska verkligen vara tacksamma över de migrantförsamlingar som finns då de står

20 Inom denna kategori av församlingar finns det risk att någon missas, men utifrån vår tredelade metod (1. gå igenom samtliga församlingar i Frikyrkoundersökningen 2. kontakta minst en pastor i varje kommun 3. stämma av med statistik från församlingsplaneringsnätverket Vidare) är detta vad vi fann.

21 Bland migrantförsamlingar samt församlingsplanteringar är det extra svårt att bedöma antalet medlemmar då flera av dem inte har matriklar kring medlemmar som etablerade församlingar men här har vi främst lutat oss på Øyvind Tholvsens metod att uppskatta medlemmar.

för en stor del av alla församlingar som planteras i Sverige de senaste åren. Att folk från andra länder startar nya församlingar i vårt land är stort. Men, utifrån denna statistik verkar det inte som att migrantförsamlingar i någon större utsträckning har engagemang för att nå just de utsatta stadsdelarna. Migrantförsamlingar är här väldigt lika resten av svensk frikyrklighet som präglas av lågt engagemang för utsatta områden.

Etablerade församlingar utan egen kyrkobyggnad

Nästa kategori är församlingar utan egen kyrkobyggnad och dessa församlingar har funnits i området i minst 10 år, men har oftast startat efter miljonprogrammets tid det vill säga efter 1975. Dessa församlingar hyr ofta in sig i olika offentliga lokaler på söndagar för gudstjänst.

Några i denna kategori är fortfarande små pionjära initiativ med några få personer såsom Brunnen (Equmeniakyrkan) i Göteborg och Med hjärta för Halmstad (EFK), medan några har vuxit och är idag etablerade församlingar såsom Råslätts församlingssamfund (SAM/EFK) med drygt 100 medlemmar.

Även om dessa församlingar inte har en egen kyrkobyggnad har flera av dem en lägenhet eller liknande som fungerar som ett gemensamt nav i församlingen, till exempel Sandeslätts kristna församling i Göteborg samt Råslätts Församlingssamfund (SAM/EFK) i Jönköping.

Även om man i denna kategori funnits som församling i minst 10 år är det fortfarande skört på många håll. Nygårdskyrkan Skäggetorp (EFK) i Linköping och Göteborgs Internationella Baptistkyrka brottas tydligt med den stora genomströmning som kännetecknar dessa utsatta stadsdelar. Om uppskattningsvis 25 % av befolkningen flyttar från stadsdelen varje år innebär det också att många av dem man når kommer flytta vidare. För att bara finnas kvar måste man ständigt nå nya människor. Det som ena stunden kan verka ganska stabilt kan snabbt skakas om i en så flyktig miljö som våra utsatta stadsdelar. Så är det visserligen i samtliga pionjära sammanhang, men detta förstärks ännu mer om man dessutom finns i en utsatt stadsdel. I del 2 beskriver Robin Minshull hur det är att vara pastor i en församling med ständig genomströmning.

Miljonprogrammets betoning på hyresrätter gör också att många flyttar som en del i en bostadskarriär. Flera personer vill bo kvar men i takt med att familjen växer eller nya behov uppstår finns inte längre möjligheten att bo kvar. Detta märks i studiet av dessa församlingar där det bara finns två församlingar med över 50 medlemmar i just denna kategori. Väldigt få församlingar i denna kategori har med andra ord kunnat växa sig stora även om många av dem betjänat många och fått sända många medlemmar vidare.

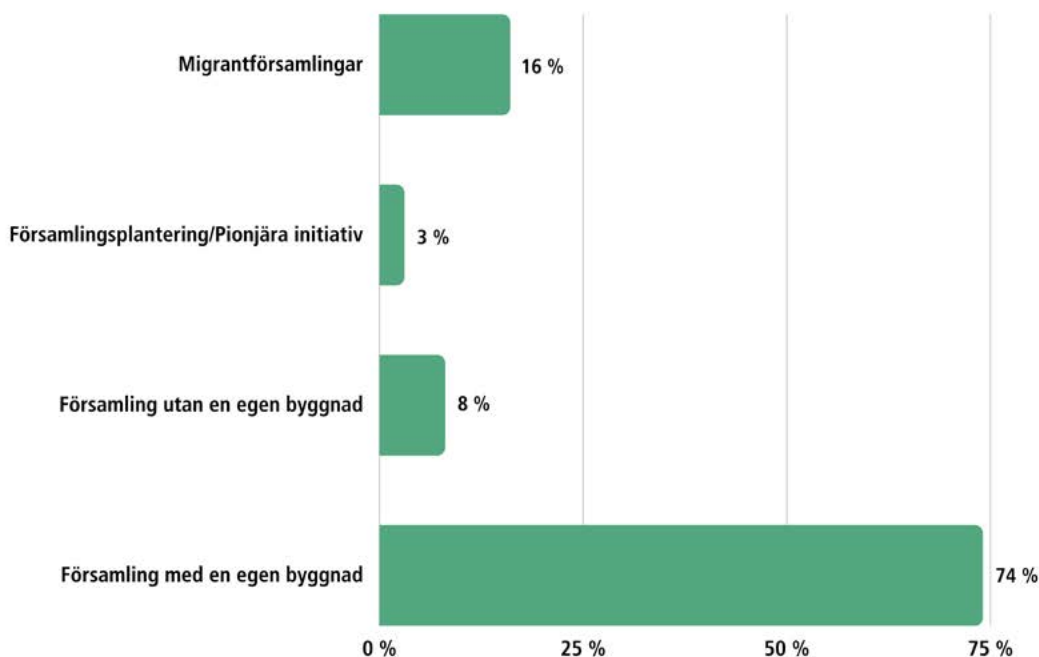
Jag tror att vi som frikyrklighet måste ställa oss frågan hur vi mer effektivt kan

stötta dessa gemenskaper som ofta sliter år efter år i tysthet. Flera pastorer i dessa församlingar ger också uttryck för att även om antalet medlemmar i församlingen ökar så ökar inte ekonomin då de nya som kommer med har stor behov och väldigt begränsade ekonomiska resurser.

Etablerade församlingar med egen kyrkobyggnad

74 % av alla som är medlemmar i en församling som möts i en utsatt stadsdel är med i en församling med egen kyrkobyggnad. I princip är det enbart i denna kategori som det finns större församlingar över 200 medlemmar. Den genomsnittliga församlingen i denna kategori har 167 medlemmar det vill säga till och med större än genomsnittet för samtliga församlingar i de 27 kommuner som studeras i denna rapport.

Andel medlemmar i olika typer av församlingar

De allra flesta av dessa församlingar byggde sina kyrkor i samband med att områdena byggdes. Den stora majoriteten av utsatta områden är miljonprogramsområden det vill säga byggda mellan 1965-1975. I vår statistik finns ingen församling som startat efter miljonprogramsåren som också haft råd att bygga en ny kyrkobyggnad. Invånarna i dessa stadsdelar har helt enkelt inte de pengar som krävs att bygga egna kyrkobyggnader eller köpa in en egen lokal. Detta står i stor kontrast i majoritetssamhället där i princip alla församlingar också äger en egen kyrkobyggnad.

När dessa församlingar startades var dessa områden inte präglade av utsatthet. I och med att demografin i området förändrats har också församlingens fokus ändrats. Exempel på detta är Husbykyrkan (EFK) i Stockholm och Korskyrkan (EFK) i Borås. Korskyrkan har till exempel köpt en fastighet "Gula huset" för diakonal verksamhet. Även om en majoritet av medlemmarna inte bor i stadsdelen har man på olika sätt valt att engagera sig lokalt i takt med att området har förändrats.

Den största församlingen med egen byggnad är Pingstkyrkan i Västra Frölunda med ca 730 medlemmar. Det är en församling som mer och mer de senaste åren valt att fokusera på att vara en församling för de som bor i Tynnered. Den näst största församlingen i denna kategori är Pingstkyrkan i Helsingborg med ca 600 medlemmar. Den ligger mitt i den utsatta stadsdelen Söder och är verkligen med och betjänar stadsdelen diakonalt på många olika sätt. Församlingen präglas av vad de själva kallar för "ett hjärta för andra". Samtidigt kan församlingen inte beskrivas som en stadsdelsförsamling utan mer som en klassisk frikyrka i en medelstor stad. Området Söder är utsatt men ligger centralt och är inte ett klassiskt miljonprogramsområde.

Några församlingar i denna kategori finns i ett utsatt område men har inget fokus på att betjäna stadsdelen utan har bara "råkat" hamna i en stadsdel som utvecklats till en utsatt stadsdel.

Bland församlingar med egen byggnad finns några samarbetsförsamlingar såsom Mariakyrkan i Hammarkullen, Göteborg, (Equmeniakyrkan/SvK) samt Bäckbyrkan i Västerås (EFS/SvK). Här finns även utposter eller sajter som organisatoriskt tillhör en församling i staden - exempel på detta är Smyrna Gårdsten i Göteborg (Smyrnakyrkan, Pingst) samt Rosa huset i Lövgärdet, Göteborg (Betlehemskyrkan, Equmeniakyrkan).

Vissa församlingar upplåter även sina lokaler till andra församlingar. Pingstkyrkan i Bredäng upplåter till exempel sina lokaler till migrantförsamlingen Patmos. Att upplåta sina lokaler kan vara helt avgörande för att en ung församling ska kunna växa och utvecklas. Det är inte för intet som det skiljer sig så kraftigt i antal medlemmar mellan de som har en egen byggnad och de som inte har det.

Det finns även församlingar i denna kategori som kämpar med medlemsflykt. Ett alternativ är då att göra någon form av omplantering. Det innebär att andra personer kommer utifrån och gör något helt nytt i de gamla lokalerna. Ett spännande exempel på detta är Smyrna Gårdsten (Pingst) som tidigare var en församling i ett annat samfund. Mer information om detta finns i Lars Cedergrens kapitel i del 2.

I denna rapport har vi självklart inte kunnat kartlägga hur stor andel av medlemmarna som bor i stadsdelen där gudstjänsterna firas, men utifrån samtal med pastorer i de aktuella församlingarna framträder en tydlig bild. Andelen medlemmar som bor i området är klart högre i ett pionjärt initiativ/församlingsplantering eller i en församling utan egen byggnad än i en församling som har en egen byggnad. Andelen som bor lokalt har också en tendens att minska med åren.

I många av de etablerade församlingarna med egen byggnad bor bara en liten

del av medlemmarna lokalt. När många medlemmar inte bor lokalt tenderar också engagemanget för stadsdelen att minska. Skulle detta vägas in i rapporten skulle statistiken i denna rapport förmodligen vara ännu mer dystert.

Självklart finns det även det motsatta, att personer bor i de utsatta områdena och är med i en församling i en annan stadsdel. Inte minst är det nog vanligt bland dem som är med i migrantförsamlingar eller mer internationella församlingar. Men utifrån frikyrkans demografi är det troligt att det är färre som bor i de utsatta stadsdelarna.

Det är också en väldigt stor skillnad mellan att bo i en stadsdel och att tydligt se sig själv som sänd till just den platsen. Det är stor skillnad mellan att ha en lägenhet någonstans och att aktivt söka stadsdelens bästa.²² En del som bor i en utsatt stadsdel sover bara där men har sitt liv och primära umgänge någon annanstans, medan andra verkligen bor och lever i de utsatta stadsdelarna.

Församlingar med verksamhet i ett utsatt område

En sista kategori församlingar är de som har återkommande verksamhet i en utsatt stadsdel. I denna kategori har vi enligt vår mätmetod 10 församlingar, men det skulle här kunna finnas församlingar vi missat.

En del av församlingarna med verksamhet i en utsatt stadsdel firar gudstjänster på plats, medan andra bedriver mer social och diakonal verksamhet. Några har lokaler på plats såsom Livets Ords arbete i Gottsunda, Uppsala. I dessa lokaler bedriver man sedan 2006 såväl förskola som soppkök, barn- & ungdomsverksamhet samt firar gudstjänster. Många är de Gottsundabor som genom åren fått höra om Jesus genom deras arbete. Du kan läsa mer om detta arbetet i Esther Björkmans kapitel i del 2.

Andra församlingar likt Hagakyrkan (Equemeniakyrkan) i Örebro är engagerad som en social aktör genom Träffpunkt Oxhagen. Det är en öppen plats för meningsfulla aktiviteter för alla åldrar utifrån lokala och egna initiativ. Kooperativet vill främja nätverksbyggande mellan olika aktörer som vill arbeta för Oxhagens bästa, såsom föreningar, enskilda, kommunen och andra myndigheter.

I denna kategori finns flera stora församlingar såsom Botkyrka Pingst, Uppsala Pingst men i denna kategori finns även husförsamlingar såsom Helsingborgs Husförsamlingsnätverk (EFK) och Mosaik i Uppsala som inte möts i utsatta områden, men som medvetet och regelbundet betjänar människor i utsatta stadsdelar.

Vissa församlingar engagerar sig i dessa områden genom olika sociala projekt såsom Neighbourhood utifrån Ulriksbergskyrkan (EFK/Pingst) i Växjö. En

22 Jeremia 29:7 talar om vikten av att betjäna staden.

resursstark församling - i såväl ekonomi som volontärer - ger möjligheter att hjälpa som en mindre/resurssvag församling inte förmår själv. Mer om Neighbourhoods arbete beskrivs av Jonathan Ekros i del 2.

I denna kategori finns verkligen potential. Det finns så många stadsförsamlingar i närheten av de utsatta områdena. Om bara några procent av dessa skulle prioritera om och fokusera mot de utsatta områdena skulle det verkligen kunna göra stor skillnad.

Bland de församlingar som har verksamhet i en utsatt stadsdel finns även Vineyard Stockholm. De gjorde för några år sedan en strategisk flytt från Stockholms stad till Sollentuna för att också kunna engagera sig lokalt. Deras gudstjänstlokal ligger nära en utsatt stadsdel, men inte innanför det område som polisen valt att ringa in och prioritera. En liknande flytt gjorde även Brokyrkan (EFK) i Borås för några år sedan.

Om man vill satsa i en utsatt stadsdel är det väldigt viktigt att jobba på att få ett inifrånperspektiv. Man behöver verkligen lyssna in de som bor lokalt och fundera över vilka de verkliga behoven är. Vad kan man göra som kompletterar det som andra aktörer, såväl offentliga som ideella, redan gör på plats? Det finns ingenting som frustrerar människor i orten lika mycket som när folk kommer utifrån och vill hjälpa eller när det lanseras ytterligare ett tidsbestämt projekt.

Förklaringar till val av metod

Hur har data samlats in?

Utgångspunkten för denna rapport är Frikyrkundersökningen sammanställd av Øyvind Tholvsen och publicerad 2021. Rapporten studerar frikyrkornas numerära utveckling i Sverige mellan 2000-12-31 och 2020-12-31.²³

Utifrån den statistik som Øyvind tagit fram har vi gått igenom listan över samtliga församlingar i de kommuner som har en utsatt stadsdel för att se vilka församlingar som är verksamma där. Genom att söka på internet, kolla facebook, mejla och ringa har vi fått fram en lista över vilka församlingar som har verksamhet i de utsatta områdena. Vi har sedan stämt av med minst en pastor i varje stad för att få deras input på om vi missat något sammanhang. Vi har även stämt av våra listor med den information som finns tillgänglig via vidare.nu kring aktiva församlingsplanteringar

23 Frikyrkundersökningen är gjort på uppdrag av Sveriges Frikyrkosamråd och kan laddas ner från <https://vidare.nu/frikyrkundersokningen>.

eller missionella initiativ.

Vad är en frikyrka?

Rapporten utgår från samma utvidgade frikyrkobegrepp som Øyvind Tholvsen i Frikyrkoundersökningen. Med frikyrkoförsamlingar menas här tre grupper: 1) De etablerade frikyrkosamfundet och frikyrkorörelserna det vill säga samfund och rörelser som alla är med i Sveriges Kristna råd som medlemsorganisationer eller med observatörsstatus. 2) De delar av den lutherska kyrkofamiljen som har ett liknande medlemsbegrepp som frikyrkorna ovan samt 3) övriga frikyrkoförsamlingar utan samfundsanslutning.

Vad innebär medlemsbegreppet?

Medlemsbegreppet inom samfundet och rörelserna som rapporten omfattar ser inte likadant ut överallt. Vi har ändå valt att använda medlemsantalet eftersom det finns tydlig statistik kring detta i Frikyrkoundersökningen och vi därför kan få jämförelsedata.²⁴

Ett problem med medlemsstatistiken är att många medlemmar inte är aktiva i verksamheten. Det finns också många aktiva i församlingen som inte är medlemmar. Detta gäller inte minst barn och ungdomar, men det är även vanligt i mer pionjära sammanhang. Medlemssiffrans styrka är att man här i motsats till antal betjänade inte riskerar att dubbelräkna antalet medlemmar.

Vissa församlingar, inte minst pionjära sammanhang använder inte medlemsbegreppet. Om de inte har ett vanligt medlemskap har vi fått göra uppskattning av antalet engagerade i verksamheten.

När medlemsstatistiken jämförts med antal invånare i olika stadsdelar utgår vi från de siffror som finns i rapporten Fakta för förändring från Stiftelsen The Global Village som publicerades 2019.²⁵ Statistiken är där framtagen i samarbete med SCB och Polismyndighetens nationella operativa avdelning (NOA). Sen den rapporten kom har några justeringar skett kring vilka stadsdelar eller områden som anses som utsatta. Vi har då fått ta fram nya siffror för just dessa områden.

24 Läs gärna mer om denna problematik i Frikyrkoundersökningen.

25 För mer information kring hur man fick fram siffrorna kan man läsa på sidan 7 i rapporten Fakta för förändring.

Sammanfattning

Frikyrkan finns verkligen i de utsatta områdena! I 39 av 61 stadsdelar finns det frikyrklig aktivitet och närvaro, men många församlingar är mycket små och utmaningarna är ofta stora.

Även om så mycket bra görs kan inte drygt 4 000 frikyrkomedlemmar själva nå de ca 550 000 invånare som bor i de utsatta områdena. Om vi verkligen vill göra skillnad krävs att vi flyttar fram positionerna rejält och inser att vi måste prioritera om våra resurser. Fler av oss behöver även överväga strategisk flytt, från mer privilegierade områden till utsatta stadsdelar dvs. en motsatt bostadskarriär.

Frikyrkan är rejält underrepresenterad i de utsatta områdena, både om man jämför antalet församlingar eller om man jämför antalet medlemmar. De församlingar som finns är också generellt sett mindre.

I 47 av 61 (77 %) utsatta områden är den frikyrkliga närvaron extra låg (mindre än 1 % av de boende är medlemmar i en frikyrka). I dessa stadsdelar bor 433 000 personer och här borde vi fokusera extra tydligt. I dessa områden finns även en stor andel av de man internationellt skulle benämna som onådade folk eller minst nådda folkgrupper.

I denna rapport finns inte många positiva siffror. Lite oavsett hur du vänder och vrider på siffrorna säger de alltid samma sak: närvaron är väldigt låg.

Finns det inget positivt? Jo verkligen, men inte i statistiken. Det positiva kommer i del 2 där vi lyfter fram exempel på nytänkande pionjära församlingar, personer som strategiskt flyttar till utsatta stadsdelar, församlingar som väljer att jobba förebyggande mot barn och unga och så vidare. Låt rapportens siffror väcka en nöd i våra hjärtan! Låt oss inse att vi måste flytta fram positionerna och prioritera om. Är vi villiga att göra det finns det massor av bra verksamheter, verktyg och principer som verkligen gör skillnad. Mer positiva exempel finns i del 2.

UTMANINGAR I UTSATTA OMRÅDEN OCH AKTUELL FORSKNING

Vi hör ständigt om utsatta områden i media och oftast är rapporteringen negativ. Och det finns utmaningar som vi inte kan blunda för - särskilt inte om vi tror att Gud kallar oss till dessa platser för att göra en skillnad. Vill man jobba som församling i utsatta områden behöver man förstå komplexiteten av problemen och en bra början kan vara att ta del av forskning och annan samlad kunskap som finns om situationen i utsatta områden. Det här är ett försök att göra en snabb skiss över några av de utmaningar som ofta nämns i samhällsdebatten och lite tips på litteratur och annan information som kan öka vår förståelse.

Segregation

I de områden som klassas som utsatta eller särskilt utsatta av polisen är segregationen ett stort problem. Boverket skriver på sin hemsida: *Boendesegregationen i Sverige har ökat sedan 1990-talet, vilket kan förklaras dels av ökade ekonomiska skillnader, dels av att Sverige under samma period fått en annan befolkningsmässig sammansättning och blivit mer etniskt heterogent. Det finns en tydlig samvariation mellan områden som domineras av hushåll med låga inkomster och hushåll med utländsk bakgrund.*²⁶ Sedan årsskiftet 2022/23 har Boverket tagit över segregationsbarometern, ett statistiskt redskap som försöker mäta segregationen i Sverige.²⁷ Där blir det tydligt att några av de mest socioekonomiskt utsatta områdena ligger nära områden som har mycket goda socioekonomiska förutsättningar, vilket gör att skillnaderna i levnadsstandard blir tydliga. Boendeverket skriver också att möjligheterna för att etablera sig på boendemarknaden ser väldigt olika ut och att en viktig faktor är individens förankring på arbetsmarknaden: att ha ett stadigvarande arbete är ofta en förutsättning för att kunna etablera sig i samhället. När det gäller boende har människor med begränsade socioekonomiska resurser färre valmöjligheter och de områden där de har råd att bo ses inte som attraktiva områden av dem som har mer resurser.²⁸

26 <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/boendesegregation/sverige/>

27 <https://segregationsbarometern.boverket.se/>

28 *ibid*

Boendesegregationen är alltså en anledning till segregationen i de utsatta områdena, men det finns fler faktorer. Maktanalys är ett redskap som hjälper oss att få syn på orättvisa förhållanden som bidrar till segregationen. I de utsatta områdena är arbetslösheten större än genomsnittet och det påverkar naturligtvis den ekonomiska situationen i hemmen. Det finns flera orsaker till arbetslösheten, som hänger ihop med varandra. I de utsatta områdena bor få etablerade svenskar och många med invandrarbakgrund. En anledning att det är svårt att ta sig in på arbetsmarknaden är att många saknar adekvat utbildning. För att klara utbildning och jobb krävs god svenska och många kämpar med det svenska språket och med att hitta kontakter och nätverk, som ofta är avgörande för anställningar. Eftersom de inte träffar svenskar i vardagen får de inte chans att regelbundet öva språket och kan inte heller komma in i nätverk som finns i det etablerade samhället.

“Det finns två strukturella grundproblem i arbetet mot utanförskap – det ena är bristen på helhetssyn och det andra är bristen på långsiktighet”

Det är lätt att hamna i ett utanförskap. När föräldrar inte kommer in i det svenska samhället riskerar även deras barn att få en sämre start. De får inte samma stöd och möjligheter som barnen till etablerade svenskar. Deras föräldrar kan inte hjälpa dem med läxor, den ekonomiska situationen gör det ofta omöjligt att ha kostsamma fritidsaktiviteter, att åka på semestrar eller köpa attraktiva prylar. Utanförskapet kan leda till att ungdomar i stället väljer en kriminell livsstil, som å ena sidan kan leda till såväl fängelse som ond, bråd död, men som å andra sidan ger dem ”snabba pengar” och gemenskap. Denna livsstil är ofta mycket svår att ta sig ur. Stiftelsen Kriminell Livsstil (SKL)²⁹ jobbar med utbildningar och information kring hur man kan hjälpa individer som hamnat i kriminalitet. Stiftelsen ger även ut en bok med namnet ”Kriminell livsstil”³⁰ som används som studentlitteratur i olika utbildningar. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor lyfter i sin rapport *Utanförskap och unga: En soicoekonomisk analys av värdet av främjande öppen verksamhet för unga*³¹ bland annat det faktum att det finns två strukturella grundproblem i arbetet mot utanförskap

29 <https://www.stiftkrim.se/>

30 Bergström, Gunnar. 2019. Kriminell Livsstil. 6:e upplagan. Lund: Studentlitteratur.

31 http://www.seeab.se/Texter22/Utanforskap_unga.pdf

– det ena är bristen på helhetssyn och det andra är bristen på långsiktighet. De menar att det är nödvändigt att se komplexiteten och förstå hela problempanoramats för att kunna hantera det. När kriminell livsstil glorifieras, när skjutningar ökar och annan kriminalitet sker i öppen dager påverkar det såklart hela området negativt. Det visar bland annat en nyligen utgiven trygghetsundersökning som gjorts i Husby/Järvaområdet.³² Det påverkar också polisens syn på och relation till områdena, vilket framkommer i en rapport utgiven av polisutbildningens skriftserie/Umeå universitet.³³

Ytterligare en faktor som bidrar till ett segregerat samhälle och utanförskap är rasism och rasistiska strukturer. Rasism finns i de flesta kulturer och kan bestå i tydliga, uttalade rasistiska värderingar, men kan också finnas i kulturen och samhällsstrukturerna på ett mer diffust sätt. Som svensk är det inte säkert att man är medveten om vare sig rasistiska strukturer eller att man själv kan uppfattas som rasistisk. Rasismen är ett problem som vi inte kan blunda för. I FN:s skuggrapport, som tar upp brister i regeringens arbete mot diskriminering i det svenska samhället, slår FN-förbundet bland annat fast:

*Hate crime and racist hate speech and organisation remain on a high level. The activity of racist and extremist organisations is an alarming issue for Sweden's democratic development and respect of fundamental human rights. They are threatening the public safety, the protection of all citizens and especially minorities, religious-, ethnic- and other groups in risk of exclusion in the Swedish society.*³⁴

I rapporten lyfts inte bara den extrema och uttalade rasismen, utan också flera av de strukturer i samhället som riskerar att diskriminera och segregera människor. Som etablerade svenskar och tillhörande majoritetsbefolkningen möter vi varken rasism eller diskriminering i samma utsträckning som många av våra invandrare gör. Därför är det viktigt att lyssna på erfarenheter som finns hos till exempel etniska minoriteter. Hur blir de bemötta i vardagen? Hur värderas de i olika sociala situationer? Vilka fördomar finns mot dem? Att lyssna på minoriteters berättelser kan göra oss medvetna om orättvisor i samhället som vi inte sett eller tänkt på innan.

32 <https://folketshusby.se/folkets-husbys-trygghetsundersokning-2022/>

33 [FULLTEXT02.pdf \(diva-portal.org\)](#)

34 [Joint-NGO-submission-UPR-Sweden-2020.pdf \(fn.se\)](#), s 2

Skam och heder

De senaste åren har vi i samhällsdebatten allt oftare hört diskussioner om hederskultur och klanstrukturer. Det nämns framför allt i diskussioner som handlar om integration. Många av våra invandrare i Sverige kommer från kulturer där skam och heder är något som styr livet i hög utsträckning. Många kommer också från kollektiva kulturer, där klanen, släkten, den religiösa eller etniska grupp man tillhör är mycket viktigt och individen har en underordnad plats. Ibland har kollektivet, till exempel i form av klanen, också varit det som tryggar ens tillvaro i avsaknad av till exempel en demokratisk stat som tar hand om sina invånare. De här strukturerna försvinner inte för att man flyttar till ett nytt land och om man inte kommer in i det nya samhället finns risken att det bildas parallella samhällen vid sidan om det etablerade.

Förutom krocken som blir mellan det kollektiva tänkandet och det individualistiska man möter i Sverige så kan det också finnas en hel del värderingar och synsätt som krockar med vårt sekulariserade och demokratiska samhälle. Vill man komma åt en del av problemen som finns i de utsatta områdena så behöver vi förstå hur både hederskulturer och klanstrukturer fungerar och förstå vilka mekanismer som gör att människor hellre väljer att hålla fast vid dessa synsätt och strukturer än att dela det svenska samhällets värderingar och struktur. På senare år har det skrivits mycket om hederskulturer och hedersvåld. Länsstyrelsen i Östergötland ansvarar för *Nationellt forum mot hedersrelaterat våld och förtryck*. Hos dem hittar man information om hedersförtryck, diverse publikationer och stöd om man är utsatt.³⁵ Vill man få en inblick i hur klanstrukturer fungerar i allmänhet och de somaliska i synnerhet så rekommenderas Per Brinkemos bok *Mellan stat och klan: somalier i Sverige*.³⁶ I missionssammanhang finns också en hel del litteratur som tar upp skam/hederskulturer, oftast utifrån aspekten att man vill nå in med evangelium i skamkulturer. Böckerna belyser bland annat hur värderingar och synsätt i skam/hederskulturer skiljer sig från västerländska kulturer. Den här litteraturen beskylls ibland för att bli för generaliserande och förenklande, men den kan ändå hjälpa oss att se vissa skillnader och bli bättre på att förstå och bemöta människor som formats i kulturer som är annorlunda än den svenska. Flera resurser finns samlade på en websida som heter just *honorshame.com*.³⁷

35 <https://www.hedersfortryck.se/>

36 Brinkemo, Per. 2020. *Mellan stat och klan: somalier i Sverige*. Stockholm: Timbro (ny, rev utgåva)

37 <https://honorshame.com/types-honor-shame-cultures/>

Religion

Religion är en annan faktor som nämns i debatten, framför allt nämns fundamentalistisk islam men ibland nämns också vissa kristna religiösa nätverk. I debatten framställs religionen oftast som ett problem, där man anser att den förhindrar de troendes integration i samhället eller orsakar konflikter mellan människor. I många kulturer används religionen som identitetsmarkör snarare än att den är baserad på egen inre övertygelse. Om det funnits konflikter mellan religiösa grupper i vissa länder så kan konflikterna importeras och uppstå mellan dessa grupper även i det svenska samhället. I Sverige har vi dessutom haft problem med fundamentalistisk islam, där salafistpredikanter³⁸ har rest runt i utsatta områden och radikaliserat ungdomar. Media har bland annat rapporterat hur det resulterade i att unga killar och tjejer i förorterna reste för att slåss med IS i Syrien. Sverige har också blivit utsatt för en terrorattack, som iscensattes av en radikal muslim. Försvarshögskolan har därför tagit fram en rapport som heter *Salafism och salafistisk jihadism 2.0: Påverkan mot och utmaningar för det svenska samhället*.³⁹ Religion kan med rätta beskyllas för att skapa konflikter och krig. Men om vi menar att religionen bär en del av skulden till konflikter, så måste vi också komma ihåg att den kan vara en källa till fred och försoning.

Eftersom det svenska samhället är ett av världens mest sekulariserade har svenskar svårt att förstå religion i allmänhet och överlåten tro i synnerhet. Vi får inte blunda för att det finns stora problem med fundamentalistisk islam, men det finns också en fara i att stigmatisera vanliga muslimer. En utmaning för samhällsintegrationen är att många varmt troende muslimer och kristna från andra länder upplever den svenska sekulariseringen som svår att förstå sig på och kanske rent av som ett hot. En som skrivit om behovet av att förstå religion och den betydelse som religionen har i människors liv är Joel Halldorf. Såväl i krönikor som i sin bok *Gud – återkomsten* lyfter han begrepp som religionanalfabetism och postsekulär kompetens.⁴⁰ Sverige är ett land som gått från att ha haft kristendom som statsreligion till att bli ett av världens mest sekulariserade länder. Samtidigt har vi fått ökad invandring från länder där religionen spelar en stor roll i människors liv och vi behöver se att Sverige idag är en mångfald av religioner och livsåskådningar där sekulär identitet inte längre är

38 Salafism är en fundamentalistisk gren inom sunnislam

39 [Salafism och salafistisk jihadism 2.0.pdf \(fhs.se\)](#)

40 Halldorf, Joel. 2018. *Gud: återkomsten*. Örebro: Libris förlag

en självklar norm. Inger Hammar, historiker och religionshistoriker skrev en hel del om begreppet *religionsblind*, vilket hon menade var något som många svenskar lider av. Att vara religionsblind innebär inte att man inte ser religion alls, eller är helt okunnig om fenomenet, men man ser inte hela sammanhanget eller alla de sammanhang där fenomenet ger sig till känna. Erfarenhet och språkbruk bidrar till synförmågan, förmågan att se eller bortse.⁴¹ Sekulariserade svenskar idag kan dels sakna kunskap och förståelse om det kristna arvet i vår egen kultur, men de kan också ha svårt att förstå vad religionen betyder för en hängiven muslim eller ortodox kristen. De kan ha svårt att avgöra skillnaden mellan någon som är radikal fundamentalist och någon som bara tar sin tro på stort allvar och låter den påverka hela livet.

Som frikyrkokristna är vi vana att förhålla oss till ett sekulariserat samhälle och sekulariserade vänner. När det gäller tro- och livsåskådning tillhör vi en minoritet i Sverige, samtidigt som vi vet vad det innebär att ha en tro och har lärt oss att navigera vår tro i ett sekulariserat samhälle. Det gör att vi kan bli brobyggare för de invandrade minoriteter som känner sig rädda för sekulariseringen och som håller sin tro och religion högt. Vi kanske inte är överens teologiskt eller trosmässigt, men vi förstår fenomenet tro och religion inifrån. Religiösa organisationer är en del av civilsamhället och i utsatta områden har de en viktig roll att spela, eftersom boende i dessa områden ofta har en större tilltro till religiösa aktörer än till svenska myndigheter. (Det syns till exempel i trygghetsundersökningen från Husby, som hänvisades till tidigare.)

Tips till församlingar som vill ha ett engagemang i utsatta områden

Som vi slagit fast är utmaningarna i utsatta områden många och komplexa, men komplexiteten skapar också möjligheter. Om man som församling vill nå människor i utsatta områden kan man göra det på flera olika sätt. Många församlingar brinner för att vinna lärjungar för Jesus. Man vill evangelisera och få människor att möta Jesus och lämna sina destruktiva liv bakom sig. Som kristna är det en del av vår kallelse och det finns många vittnesbörd om människor som genom tron på Jesus blivit förvandlade och fått kraft till att börja om på nytt. Men aktiv evangelisation i utsatta områden kan också väcka en hel del aggression – till exempel från kriminella gäng eller från muslimskt håll (om muslimer i området konverterar till kristendom). Som församling behöver man då ha vishet i hur man bäst bedriver evangelisation

och man behöver ha tänkt igenom hur man tar hand om de människor som lämnar sitt gamla sammanhang och kanske riskerar att bli hotade till livet när de blir kristna. Som kyrka behöver man förstå att ens arbete inte kommer att uppskattas av alla. Församlingar som finns i utsatta områden och vars medlemmar bor och lever där har ofta en god "fingertoppskänsla" för vilka evangelisationsstrategier som fungerar och vilka som inte fungerar särskilt väl. Församlingar som inte är lokaliserade i utsatta områden men ändå vill engagera sig där på olika sätt gör därför klokt i att lyssna på kristna som bor i området och lära av dem.

I mission och evangelisation i utsatta områden är det viktigt att ha ett gudsrikesperspektiv. Vi är kallade att berätta om frälsningen i och genom Jesus för människor vi möter, men vi behöver också påminna oss om att vi i Guds rikes tjänst även är kallade att bringa fred, försoning, stå upp för rättvisa och göra vårt bästa för att få den stad vi bor i att blomstra. Om vi har det uppdraget i fokus behöver vi som församlingar ofta samarbeta med såväl kommunala aktörer som myndigheter, diverse föreningar och andra religiösa aktörer och då ska vi göra det med integritet och respekt gentemot dem vi samarbetar med. Det är en stor skillnad om man som församling uppfattas som en organisation som gör gott bara för att vinna lärjungar eller om man är en organisation som på allvar bryr sig om området och människorna. Vill man vara det sistnämnda blir det viktigt att lyssna på de människor som bor och verkar i området och skapa en ömsesidig respekt. Det är viktigt att vara vis och som församling fråga sig vad Gud främst vill se oss göra i området. Olika församlingar kan ha olika fokus och vi kan välsigna varandra i varandras uppdrag och tjänst.

Tips på litteratur

Som jag nämnde i början är komplexiteten i utsatta områden stor och den absolut bästa strategin för att skaffa sig en större förståelse är att lära känna människor som bor i de här områdena och bli vän med dem. Men om någon vill ha lite tips på litteratur och andra resurser som framförallt kan hjälpa en att förstå kultur- och religionskrockar som uppstår i mångkulturella områden så kommer här några tips:

Bint Annour, Annour. 2016. *Vem vill älska Aisha och Ali? Möta muslimer med evangeliet*. Vulkan förlag. Det här är en bok skriven under pseudonym av en kristen som bott i förorten under många år och den tar upp vanliga kultur- och religionskrockar som ofta uppstår mellan kristna svenskar och muslimer.

Brinkemo, Per. 2020. *Mellan klan och stat: somalier i Sverige*. Stockholm: Timbro (pocket) - Det här är en bok som ger en bra bild av de stora skillnader som finns mellan somalisk och svensk kultur, men den hjälper också till att skapa en viss förståelse för klankulturer i allmänhet. Brinkemo har även skrivit boken *Klanen: individ, klan och*

samhälle från antikens Grekland till dagens Sverige.

Herlitz, Gillis är en antropolog och etnolog som skrivit flera böcker om bland annat kulturmöten och svenskhet. Hans böcker kan vara till god hjälp att förstå såväl sig själv som den andre i kulturmötet.

Mörling, Margareta. *Färgresan: att anpassa sig till en främmande kultur. Den inre och yttre resan*. Boken beskriver författarens anpassning till kulturen i Egypten, men boken lämpar sig också för den som vill förstå de skillnader som möter människor från Mellanöstern när de kommer till Sverige. Boken kan beställas från: <http://alfabetisering.se/bocker>

Här är en hel sida med tips på skönlitteratur som utspelar sig i förorten. Ett bra sätt att få del av människors tankar och drömmar som vuxit upp i Orten: <https://bibliotek.botkyrka.se/sv/article/b%C3%B6cker-som-utspelar-sig-i-f%C3%B6rorten>

En bra sida om man vill få koll på engagemang som skapas för och av unga människor i förorten: <http://forenadedfororter.se/>

Apropå trygghetsundersökningen i Järvaområden som nämns ovan så finns här ett inspelat samtal mellan några ungdomar på temat. Det är hämtat från MR-dagarna och var ett seminarium anordnat av Islamic relief. <https://islamic-relief.se/islamic-relief-pa-mr-dagarna-trygghet-i-fororten-och-religionens-roll-for-global-utveckling/>

Fler tips finns på sidan 125.

Maria Karlsson

Lärare i missionsvetenskap och kulturförståelse på Akademi för Ledarskap och Teologi (ALT), med en master i interkulturellt arbete. Har tidigare jobbat i Asien för EFKs räkning och därefter bott 10 år med sin familj i Vivalla, Örebro. Bor numera på en bondgård i Godegård, men har samtidigt ett hjärta som klappar för förorten och för att använda tron som ett redskap i integrationen.

VAD KAN ETT FASTIGHETS- BOLAG GÖRA?

Det är viktigt för bostadsbolag att engagera sig socialt, inte minst i områden som räknas som utsatta. Ett socialt hållbarhetsarbete med boinflytande och sociala investeringar ger nämligen både mindre skadegörelse och minskade omflyttningar, så med andra ord finns både en ekonomisk och en samhällelig vinst för bostadsbolag när de arbetar för att deras hyresgäster ska känna trygghet och trivsel.

ÖrebroBostäder i Vivalla har länge arbetat för att alla som bor i området ska trivas och känna sig trygga i sitt område. Genom en rad olika satsningar har man lagt ner både tid och pengar på det sociala hållbarhetsarbetet. Peter Hovlund, distriktschef Öbo Vivalla, säger att det är viktigt att ÖrebroBostäders engagemang blir både långsiktigt och väl förankrat eftersom forskning visar att bostadsbolagen är en viktig aktör i socialt utsatta områden.

Som ett led i att öka känslan av trygghet bland sina hyresgäster har man därför bland annat installerat digitala låssystem i alla trappuppgångar och tvättstugor. Eftersom det är viktigt med lokal närvaro har man också valt att lägga sitt distriktskontor centralt i området. På så vis ökar man servicen för de boende i området och blir dessutom en mer närvarande aktör.

Precis som i andra utsatta områden råder stor arbetslöshet i Vivalla. ÖrebroBostäder har därför bland annat anställt arbetslösa hyresgäster för att städa tvättstugorna i området, istället för att låta bostadsbolagets egna fastighetsskötare göra det. På så vis hjälper man personer in på arbetsmarknaden. Även om det bara gäller ett par timmar i månaden, är det ändå en riktig anställning att skriva på sitt cv samt en möjlighet att kunna lämna referenser för framtida jobb.

För tio år sedan ställde ÖrebroBostäder också sociala krav i upphandlingen med Skanska inför Vivallas stora ombyggnadsprojekt, något som resulterade i ett samarbete mellan ÖrebroBostäder och Skanska vid namn Boendebyggarna. Här har målsättningen varit att främja integration och hjälpa långtidsarbetslösa, något som man tio år in i projektet tydligt kan se har skett. Enligt Skanska har sedan starten 91 långtidsarbetslösa varit praktikanter i projektet och av dem har ungefär hälften fått jobb eller gått vidare till annan sysselsättning.

Fotograf
Alexander von Sydow.

Peter Hovlund
Distriktschef
ÖrebroBostäder Vivalla

DEL 2

NEIGHBOURHOOD GER UNGA NYTT HOPP

Jonathan Ekros

Jonathan bor i Växjö med frun Julia och två döttrar. I Växjö har han startat, och driver nu tillsammans med sex medarbetare, Ulriksbergskyrkans verksamhet Neighbourhood som coachar ungdomar i riskzonen för kriminalitet. I åtta år har han arbetat med Ungdomarna i Araby och dessförinnan på andra orter i Sverige samt Brooklyn, NY.

DEL 2

Jag gick i 5an när *Spring för livet Nicky* lästes högt för mig och mina vänner i kyrkans barnverksamhet. En bok som på många sätt skulle komma att sätta ton i mitt liv för en lång tid framöver. Självbiografin om Nicky Cruz berättar om en pojke som hamnar på gatan i New York och hittar sitt sammanhang i de kriminella gängen. Ett liv fyllt av smärta, rädsla och hat. Jag minns hur jag, när jag senare läste om boken, reflekterade över att hans porträtt av dåtidens New York var ett

varnande exempel för vad Sverige kan stå inför i framtiden.

Senare, under mitt första år efter studenten, åkte jag en termin till Brooklyn för att ha praktik på det center som Nicky Cruz startade tillsammans med David Wilkerson. Där blev mötet med de unga männen från gatukriminaliteten verkligt och min förståelse för problematiken och deras inre kamp fördjupades. Efter det har jag arbetat med ungdomar i olika uppdrag och sammanhang fram till hösten 2015 då jag flyttade till Växjö för att starta ett arbete i vårt omtalade bostadsområde Araby som då hamnat på polisens lista av 15 särskilt utsatta områden. Här har jag nu bott och arbetat i sju år tillsammans med många hjältar från Ulriksbergskyrkan som tillsammans utformat verksamheten vi kallar Neighbourhood (NBH).

Jag har lärt mig så mycket av att arbeta i nära relation med dessa unga att jag knappt vet var jag ska börja, men jag kommer nu sätta ord på en del av det och dela mina tankar och erfarenheter om varför kyrkan är viktig i dessa områden och vad vi faktiskt kan göra.

Kategoriserade och stämplade ungdomar

Att växa upp i Araby innebär ofta en stor risk för stigmatisering. Barnen inser att de snart kommer tillhöra kategorin ”ungdomar i Araby” vilket blivit ett begrepp som ofta kommer med många destruktiva förväntningar. Tyvärr får de ofta ärva fördomar och förväntningar av tidigare generationer eftersom vi som läser rubrikerna i media har svårt att hålla isär enskilda händelser och tiden som passerar

där emellan. Vi såg tidigt i vårt arbete att rubriker om ungdomar som kastade sten på polisen levde kvar länge i den allmänna bilden av ungdomarna i området. På det sättet fick de som var barn vid händelsen senare, när de blivit ungdomar, bära konsekvenserna av rubriken.

Robert Rosenthal var den första som med forskning bevisade den så kallade Pygmalioneffekten – att vi lever upp till vad som förväntas – och nu kan vi lära oss av hans, och många andras, slutsatser att det får otäcka

konsekvenser att sänka våra förväntningar på unga människor. Samtidigt lär vi oss av Ross Green och hans livsverk kring det lågaffektiva bemötandet att människor gör rätt om de kan, att om ungdomarna får rätt förutsättningar kommer de i hög utsträckning att göra rätt för sig. Detta är också vår erfarenhet av arbetet vi driver och vi har, i linje med Rosenthals forskning, valt att räkna in de höga förväntningarna och tydliga spelreglerna som avgörande goda förutsättningar.

TIPS

HÅRDA TAG ELLER NYA TAG?

Hårda Tag Eller Nya Tag?

Hårda Tag Eller Nya Tag? är en minidokumentär om att bryta utanförskapet. Dokumentären speglar livet för de människor som är en del av Neighbourhood Växjö. Filmen är producerad av Elias Granrot och Hannes Oredsson, Bildad Media i samproduktion med Jonathan Ekros. Se filmen här: <https://www.youtube.com/watch?v=j72Fq0v-MYb0>

En helt annan kultur

Det var tidigt i mitt arbete i Växjö som polletten trillade ner och jag insåg att dessa ungdomar lever i en mycket mer komplex kulturkrock än vad jag hade förstått. Första upplevelsen av det var när vi skulle ut på hajk med 10 grabbar. En efter en droppade alla av och till slut erkände någon att de var rädda för skogen och i stället hade velat tälta mitt i deras område. Det området där föräldrar förbjuder sina barn att vistas och där vuxna människor inte vågar cykla på kvällen, där kände de sig som tryggast och allt utanför var hotfullt. Den djupare problematiken blev dock tydlig i ett senare samtal där en av våra ungdomar fick mig att förstå att den stora kulturkrocken för många av dem snarast sker i hemmet.

Killen jag pratade med var i princip uppvuxen i Sverige och hade visserligen anammat ungdomskulturen i området, men hade samtidigt mer förankring i och förståelse för det svenska samhället än hemlandets. Han berättade dock hur hans föräldrar fortfarande hade tankarna kvar på släkt, vänner och platsen de kom ifrån och att de kände en plikt att skicka pengar hem till dem som hade det svårare. ”De minns mer om hur vi hade det och tycker vi har det bra nu” förklarade han. Jag förstod att föräldrarna fortfarande umgås uteslutande med sina landsmän och därför inte upplever den relativa fattigdomen på samma sätt som barnet vars sammanhang är skolan, bland unga med andra förutsättningar. Killen hade inte samvete att be sina föräldrar om pengar till en ny tröja eftersom han hade hört moralpredikan så många gånger om att folk svalt i hemlandet. Samtidigt var han trött på att sticka ut i skolan som den som varken hade några moderna grejer eller hängde med

på det som sades på lektionerna. ”Jag behöver tjäna extra pengar Jonathan” sa han och bad om jobb för att slippa tacka ja till det stående erbjudandet om ”snabba cash” som han och hans vänner haft sedan barnsben.

Vem ansvarar för uppfostran?

I skrivande stund sitter jag också och chattar med en pojke som i somras blev inlurad på en internatskola i ett främmande land av sin pappa, som sen åkte tillbaka till Sverige. Pappans förhoppning är att skolan ska uppfostra sonen med de metoder som inte är lagliga här. Detta kallas Daqhal Celis, när föräldrarna lockar med semester i hemlandet, tar barnens pass och lämnar dem på radikala koranskolor. Pappan drivs av oron att tappa greppet om sitt barn och gör detta som en åtgärd. Det som är motivationen att göra en ”Daqhal Celis” är oftast en av följande två orsaker: 1) att barnet visar tendenser till att dras in i brottslighet utöver föräldrarnas kapacitet att stoppa, eller 2) att barnet har blivit för västerländskt och glidit ifrån föräldrarnas kultur och religion.

Dessutom kommer pappan i detta exempel själv från ett land där ansvaret för uppfostran ligger på skolan och inte föräldern, så det måste vara svårt också för honom att göra rätt. Det är dock en klen tröst för sonen som nu bett både socialen och polisen om hjälp att få komma hem utan framgång på grund av att landet ligger utanför allt polisiärt samarbete. Min poäng är att de unga vi möter ofta har svårt att passa in både i skolans sammanhang och i hemmet, som Erik Lundin speglar bra i sin låt – Suedi.

Brist på förtroende

Ett stort problem vi står inför är dessa ungdomars bristande förtroende för vuxenvärlden och deras känsla av att inte vilja eller kunna anpassa sig till det samhälle som tidigare generationer har byggt upp. ”Jonathan, både soc och aina vill att vi ska misslyckas”, berättar en av våra ungdomar för mig och fortsätter: ”om alla vi skulle lyckas i livet, skulle de bli av med sina jobb. De, och hela Sverige, är beroende av att det finns en grupp som misslyckas”. Han gjorde också en poäng av att alla vuxna han möter får betalt för att vara med honom: lärare, socialsekreterare,

fritidspersonal och poliser. Därför hade han svårt att lita på att de verkligen brydde sig om att det skulle gå bra för honom. Han hade själv känt att vissa lärare och andra vuxna verkade bry sig, men när han ringde dem efter 17:00 kom han bara till kommunens växel vilket gav honom känslan av svek. Den han trodde var en vän fanns bara där för sin lön i slutändan.

Det är tydligt för oss att den upplevelsen gör många av våra ungdomar besvikna på vuxenvärlden och de tappar känslan av lojalitet och ansvar att göra som vuxna säger. Detta blir inte bättre av alla kortsiktiga projekt som görs i våra prioriterade områden där någon kommer in och lockar till sig ungdomarna i en ny verksamhet med löften om stora saker.

Löften till ungdomarna om roliga aktiviteter eller andra möjlighet som sedan dör ut och blir till pengar i sjön. Ungdomarna kan läsa om pengarna och projekten i tidningen, men känner inte att de får del av det eftersom det slukas av lönekostnader för planering och sen tyvärr bristfälligt genomförande.

Här behövs civilsamhället och kyrkan

Här är civilsamhället och framför allt kyrkan en oersättlig nyckelspelare. Vi hade inte tänkt på det från början men märkte snabbt att vi vann tillbaka ungdomarnas förtroende snabbt när de insåg att de vuxna de fick möta hos oss, som hjälpte dem med läxan eller övningskörningen, gjorde det på sin fritid utan ersättning. När deltagarna förstod att volontären inte fick betalt vågade de tro att vi gör detta för deras skull och genast fick vi mycket lojalitet tillbaka. Detta fick oss att snabbt skriva in frivillighet, och att låta verksamheten vila på ideella krafter, som en av våra grundbultar i NBHs strategi och värderingar.

Utöver frivillighet har vi tre begrepp vi arbetar med för att vinna ungdomarnas förtroende: löftesuppfyllelse, långsiktighet och samarbete. Löftesuppfyllelse är särskilt viktigt med denna målgrupp då de ofta blivit lovade långt mer än vad verksamheter och projekt sen kunnat uppfylla. Dessutom är de objekt för mängder av undersökningar där de får svara på vad de tycker borde göras i området. När inget av detta sen blir verklighet upplevs också det som ett svek. Långsiktighet är för att motverka den projekttrötthet som beskrivs ovan och samarbeten är något vi har fått lära oss vikten av under tidens gång.

Låt oss släppa prestigen

För oss blev det tydligt första gången när en av våra deltagare hoppade av skolan för att han hade blivit lovad ett jobb av en annan aktör. Vi hade löst en långsiktig 50 % tjänst åt honom med motkravet att han samtidigt läste upp några betyg för att få gymnasiebehörighet. När en annan aktör med samma målsättning och målgrupp sen lovade honom en tremånaders heltidstjänst lockade de snabba pengarna mer och han valde att hoppa av.

När vi grävde i detta insåg vi att en utmaning med dessa unga är att många försöker nå dem och ibland smyger sig till och med prestigen in i att vara den person eller verksamhet som lyckas vända deras liv. Resultatet blir att ungdomen kan gå från verksamhet till verksamhet utan att behöva ta ansvar. När den ena verksamheten ställer något krav på motprestation går hen raskt vidare till nästa och spelar på så vis ut de olika aktörerna mot varandra likt ett barn som lär sig spela ut mamma mot pappa för att få så mycket som möjligt till minsta möjliga ansträngning.

I just detta exempel fick han behålla sitt hundraprocentiga jobb i mindre än en månad då han misskötte arbetstider och sina uppgifter på plats. När vi har ett brett samarbete, eller åtminstone god kommunikation och gemensam front med andra aktörer i området, visar vi ungdomen att vuxenvärlden fungerar, håller ihop och håller ut. Ramarna blir tydligare och det blir enklare för dem att förstå spelreglerna och förväntningarna vilket skapar trygghet.

Tre fokusområden

I mötet med dessa ungdomar har vi landat i tre fokusområden där vi formulerat avgörande mål för att de ska få nya förutsättningar att vända livet och etableras i samhället för att också undvika kriminaliteten. Dessa fokusområden kallar vi skola, arbete och karaktär och målen är formulerade så här:

1 TA GYMNASIEEXAMEN

2 VARA REDO FÖR ATT SKÖTA ETT JOBB

3 KUNNA HANTERA MOTGÅNGAR, KONFLIKTER OCH GRUPPTRYCK PÅ ETT KONSTRUKTIVT SÄTT.

Om de lyckas med dessa tre så kommer deras förutsättningar se helt annorlunda ut. Om man dessutom adderar den trygga och goda gemenskap som församlingen kan erbjuda har vi ett framgångskoncept som kommer göra stor skillnad för många ungdomar. De är högt älskade och värdefulla. Det finns hopp och mening för dem att få tag i. Min bön och längtan är att de ska förstå det och få tag i det. Kyrkan är Guds hand och verktyg för att nå fram med den kärleken och det ljuset som många lever utan.

"JAG HADE ALDRIG KLARAT SKOLAN OM DET INTE VAR FÖR NEIGHBOURHOOD"

Haydar började sin resa med Neighbourhood hösten 2017. Han gick då första terminen på gymnasiet och hade kuggat på sina åtta senaste prov. Flera omprov var redan inbokade. Haydar var sugen på att samla poäng till en

skidresa i februari och kom därför flitigt på läxhjälpen för att få följa med.

Snart kom han in i studievanan och började hänga med på lektionerna. Skolan upplevdes inte lika motig när läxorna var gjorda och uppgifterna i fas. Under sin gymnasietid la Haydar över 300 timmar i vår läxläsning och åkte med på tre skidläger där han lärde sig att bemästra även de svarta backarna.

För sina poäng har Haydar även valt flera meriterande utbildningar. Truckkort, körlektioner på trafikskola och med volontärer är några exempel. Våren 2020 blev han klar med sitt körkort och strax efter fick han jobb hos volontären han övningskört med. 2020 fick Haydar sin studentexamen med samtliga slutfyg godkända. Till hösten började han läsa till tandläkare på universitetet.

” FÖRRA ÅRET GICK JAG TYP INTE PÅ NÅGRA LEKTIONER OCH TRODDE SKOLAN VAR FÖR SVÅR. ”

När ”Abdi” (som egentligen heter något annat) började hos oss var det ett önskemål från hans skola att vi skulle försöka nå honom då de var oroliga för honom och upplevde stora utmaningar i hans skolsituation. Han hade då tre godkända betyg som under första terminen utökades till nio.

”Vi ser tydligt att Neighbourhoods verksamhet har gett goda resultat för Abdis studier” uttryckte Syokonsulenten på skolan med medhåll från rektorn. Abdi

själv uttryckte sin andra termin: ”Förra året gick jag typ inte på några lektioner och trodde skolan var för svår. Nu när jag gör läxorna och går på lektionerna är det inte så svårt.”

Han menar att när han väl fick stöd och motivation att göra sina läxor blev det också roligare att gå på lektionerna vilket snabbt ändrade hans syn på sina möjligheter framöver.

” NEIGHBOURHOOD HAR HJÄLPT MIG ATT FYLLA MITT CV I STÄLLET FÖR BROTTSSREGISTRET ”

När Ridwan började hos oss hade han F eller F-varningar i samtliga ämnen i skolan. På ett par år ordnade han upp sin skolsituation och kom in på universitetet direkt efter studenten.

Under sin tid hos oss tog han, via Neighbourhood, körkort, gjorde praktik och fick jobbtillfällen. Han följde med på flera resor och där ibland vår skidresa ihop med Ulriksbergskyrkans andra ungdomsverksamhet, The House. ”De här skidresorna har ändrat min bild av svenskar” uttryckte han på en av de

senare resorna och konstaterade att Neighbourhood har hjälpt honom ta en annan väg i livet än många av hans vänner.

STRATEGISK FLYTT TILL ETT PRIORITERAT OMRÅDE

Mikael Wahl

Mikael bor på Hässleholmen i Borås med fru och fyra barn. Han är engagerad i King's Kids, YWAM, Brokyrkan i Borås, Ordpalatset och Move in. Cykellagning och gårdsfester är några av de verktyg han använder i sitt område för att lära känna grannarna.

Hej.

Jag heter Mikael Wahl. Jag och min familj bor i ett prioriterat område. Ja, så kallas de i Jönköping. I Borås, där vi bor, kallar vi dem fortfarande för utsatta områden. Vårt heter Hässleholmen. Namnet betyder Hasselkullen. En kulle där det växer mycket hasselbuskar helt enkelt. Hasselbuskarna visar vi för alla barn som bor på Hässleholmen när vi tar med deras skolklasser på våra historievandringar i området som vi kallar East Side Story. Vi vill ge dem en känsla av ägandeskap till sitt område, och ett steg i det är att ha koll på namnet och historien. De får grilla pinnbröd och åka linbana och träffa Olov som bodde på Hässleholmen för 119 år sedan. Sen säger dom ofta: Detta var bästa dagen i mitt liv. Alltså, jag älskar att göra "bästa dagen i mitt liv"-dagar för barnen på Hässleholmen.

Grannarnas enda Bibel

När vi flyttade in i en ny lägenhet i området för några år sedan, tänkte en av våra nya grannar: "Oj, de måste vara från någon annan stad och vet inte vilket område de flyttar in i. De har nog flyttat ut om tre månader." Men när vi i fjärde månaden fortfarande bodde kvar tänkte hon: "Nähä, då är de nog alkoholister." Men när hon träffade oss kändes det inte som att vi var det. Då tänkte hon: "Aha; då måste de vara kristna." Där hade hon rätt. Folk observerar dig och mig och drar slutsatser hela tiden. Kanske är vi den enda Bibel många av våra grannar någonsin kommer läsa.

Vi flyttade in på Hässleholmen innan vi kände till Move In. Men när vi 2013 fick höra om den organisationen blev vi eld och lågor. Den beskrev så bra det vi redan gjorde; nämligen: att som team flytta in i ett utsatt område och be Gud välsigna

TIPS

Move In

Move In är en rörelse av vanliga kristna som strategiskt flyttar till prioriterade områden för att nå de mest utsatta och minst nådda. Inspirationen kommer från Jesus som blev kött och bodde bland oss (Joh 1:14). Istället för att hjälpa personer på distans väljer man att gemensamt överlåta sig till lokal närvaro, bön och gemenskap. Mer info finns här: <https://movein.global/eu>

området och människorna som bor där. Bo och be. Så enkelt är det. Att bo där, be där och säga "Hej" till alla man möter. Att vara den konstiga svensken som bor kvar år efter år efter år. Det skapar stor nyfikenhet. Och att kunna svara att man bor på Hässleholmen när någon frågar var man bor, det öppnar ofta upp samtalet för följdfrågor, gillanden eller rynkade näsor.

De prioriterade områdenas fördelar

Det finns många fördelar med att som familj bo på Hässleholmen.

För det första är det nära till kompisar. Våra barn har vuxit upp med två väldigt nära familjer med barn i samma åldrar, som har varit med i vårt move-in-team. Det har varit som Bullerbyn. Fast med annan färg på husen. Och vi har löst livspusslet tillsammans med de familjerna. "Tar ni våra barn på måndagar så vi kan gå ut och äta så tar vi era barn på torsdagar." (För att börja byta barn på det sättet körde vi på gyllene-regeln-principen, vi började med att ta hand om deras barn flera gånger, sen frågade de om de kunde ta hand om våra). Innan de familjerna flyttade in var vi dock ensamma. Våra barn var själva på lekplatserna. Då utmanade vi dem att flytta in i närheten av oss och leva i boendegemenskap med oss. Och de antog utmaningen! Och det har vi tackat Gud för många gånger.

För det andra är det ett billigt boende. Det betyder att vi som föräldrar inte behöver jobba hela tiden och kan ha mer tid med våra barn. Våra barn har därmed aldrig behövt gå på förskola utan har kunnat växa upp de första sex åren med nästan bara familj och vänner i sitt liv.

För det tredje är det miljömässigt sett väldigt hållbart just att ha gång- och cykelavstånd till allt vardagligt - kyrka, jobb, vänner och affär. Bussarna till stan går superofta. Och det är långt till garaget där bilen står vilket gör att man drar sig för att ta den.

För det fjärde finns det alltid någon granne, som barnen kan plinga på hos om vi föräldrar skulle råka vara sena hem när de kommer från skolan. Och i de olika lägenheterna vi bott har vi sett till att lära känna de andra i vår

trappuppgång och vårt hus, så att vi har kunnat hjälpa varandra. Till exempel med att bära upp en säng eller byrå för trapporna. För bor man inte i hus så blir det ofta att man möblerar om, så det är en del möbler som ska in och ut.

För det femte blir det tidigt djupa samtal om tro med våra barn. Eftersom nästan alla andra i skolan är muslimer så har barnen väldigt tidigt trosfrågor utöver de vanliga och det ser jag som positivt.

Familjeliv i en prioriterad stadsdel

Jag frågade en i vårt move-in-team om hur hon tycker det är att bo på Hässleholmen. Hon sa: Det är inte så stor skillnad mot att bo på andra ställen. Bra insikt. Det är skillnad, men inte som natt och dag. Det är lite generösare, lite trevligare, lite mer trångbott, lite billigare, lite mer spännande, lite skräpigare, och lite lättare att få kontakt med sina grannar.

Blir vi inte utbrända? Nej, det har vi inte blivit hittills i alla fall. Men vi har lärt oss känna igen tecknen på att vara på väg åt det hållet. Och vi har lärt oss att dra i nödbromsen. Vi har hittat olika nödbromsar. En har varit att dra ner på antalet engagemang. Så har man kunnat öka igen när allt känts bättre. I en lägenhet vi bodde i kände vi att vi fick för mycket besök. Då flyttade vi till en annan lägenhet i området och problemet löstes. Men det viktigaste för att inte gå in i väggen har varit att ha vänner runt oss som vi har kunnat prata med och som förstått oss, eftersom de levt i liknande situationer.

“Kanske är vi den enda Bibel många av våra grannar någonsin kommer läsa.”

Vi köpte en kanin en sommar. Den var väldigt omtyckt. Inte minst av barnen på gården som gärna gullade med den på eftermiddagarna. En fredag i slutet av september var det studiedag och jag satte fast kaninen i koppellet på gräsmattan framför vårt hus. Sen glömde jag den där nå timme, för jag läste läxor med en granne på samma gång som jag hade hand om fem barn. När jag plötsligt kom på att jag glömt kaninen och sprang ut hade den bitit av sitt koppel och försvunnit. Jag berättade det för barnen som sprang rakt ut utan skor i bara pyjamas för att leta innan jag hann stoppa dem. Vi hittade den inte. Jag spred ut ryktet till dem jag träffade, grannar, bostadsbolagets personal som jobbade vid odlingslotten och barnen på gården och sen bad jag och barnen och frågade Gud var den var. Vi fick tankar på odlingslotten och kollade där igen, men hittade den inte. Grannen jag läste läxor med såg allt men hon var inte med och letade. Så plötsligt kom en främmande kvinna och knackade på och undrade om vi hade blivit av med en kanin. Japp, det hade vi. Hon hade hittat den på

Urban Expression

Urban Expression är ett brittiskt nätverk som stöttar individer, familjer och team som flyttar till marginaliserade och fattiga bostadsområden för att följa Jesus, sprida Guds kärlek och plantera församlingar. Urban Expression bildades 1997 och har idag medarbetare i utsatta områden i många brittiska storstäder. Medarbetarna får stöd genom pastoral omsorg, utbildning och regelbundna träffar. Läs mer: <https://www.urbanexpression.org.uk>

parkeringen vid odlingslotten och tagit med den in på sitt kontor på äldreboendet så länge. Sen hade hon pratat med samma odlingspersonal som jag och fått reda på att det var vår. Hon hämtade den och barnen blev mycket glada. Kvinnan jag läste läxor med sa: ”Wow, Guden lyssnade och gav er kaninen tillbaka.” Nu går den kvinnan Alpha-kurs.

Älska din granne som dig själv

Att flytta in i ett utsatt område är inget jag vill utmana alla till. Men däremot vill jag säga: Älska dina grannar var du än bor. I Bibeln står det: “Älska din granne som dig själv” åtta gånger. Eller hrmm? Tja, alltså så står det ju inte. Det står ju: “älska din nästa som dig själv”. Och en “nästa” är väl bara en man som ligger blodig vid väggkanten? Eller? På engelska är det översatt med “neighbour”. “Love your neighbour as yourself”. Jag tycker vi ska tänka på våra grannar när vi läser bibelverser om din och min “nästa”. Och i så fall så finns det 157 bibelord om hur man ska förhålla sig till sina grannar. Det här till exempel från Ordspråksboken 3:28: “Säg inte till din granne: ‘Kom tillbaka senare, i morgon skall jag ge dig’, fastän du kunde hjälpa genast.” Just att hjälpa våra grannar har också varit en nyckel i att lära känna dem. Men också att be dem om hjälp. Det har ofta varit ännu mer dörröppnande.

Låt mig få avsluta med ett lite jobbigt missförstånd. Grannarna mitt emot oss kom från något land i Afrika och vi hade aldrig varit hemma hos varann. Jag visste att de hade haft det väldigt jobbigt den sista tiden med ditten och datten. Jag hade fått en bukett rosor på nån avslutning jag hade varit på och fick tanken när jag kom in i trappuppgången hemma att jag ville ge en av de röda rosorna till dem som lite uppmuntran mitt i det jobbiga. Dock insåg jag att det var för sent för att ringa på. Klockan var ändå halv elva. Så jag la rosen i brevinkastet och gick in till mig och gjorde mig redo för sängen. 10 minuter senare såg jag en polisbil utanför ytterdörren och jag gick och tittade i titthålet i dörren och såg till min förfäran att polisen ringde på hos grannarna mitt emot. Oops. Jag klädde på mig igen och gick

ut i trappuppgången och frågade: "Handlar det om rosen?". "Ja", sa polisen, "vad vet du om den?" "Ehhh, det var jag som la den där för jag ville uppmuntra dem lite, jag vet att de har haft det jobbigt". Polisen började skratta och grannarna, som hade trott det var något slags dolt hot av något slag, började också skratta och bjöd in mig på te. Där satt vi sen till halv ett på natten och delade livet med varandra. Ett missförstånd som det blev en väldigt fin avslutning på.

Älska era grannar. Be för dem. Red ut missförstånd. Och säg: **Hej!**

All shall be well

ATT VARA PASTOR I EN MÅNGKULTURELL STADSDEL

2014 klev jag av på ändhållplatsen för 1:ans buss i Jönköping; Råslätts Centrum. Jag skulle på arbetsintervju för ungdomsledartjänst i Råslätts Församlingsgemenskap. Det var första gången jag någonsin hade varit i en svensk förort.

Råslätt byggdes i slutet av 1960-talet och det bor numera cirka 5 500 personer på området. Nästan 60 % är födda utomlands och många av dem som är födda i Sverige har föräldrar med utländsk bakgrund. Befolkningen är väldigt heterogen och kommer från många olika länder; Irak, Syrien, Turkiet, forna Jugoslavien, Somalia, Eritrea eller som i mitt eget fall, England.

Råslätt befinner sig visserligen på polisens

lista över utsatta områden, men det är nog väldigt få på området som skulle vilja identifiera sig själva som utsatta. När jag läser Bibeln ser jag hur Jesus ofta prioriterade att söka sig till människor som andra såg ner på, tog avstånd från och dömde utifrån ytliga bedömningar. Därför föredrar jag att använda termen prioriterade områden - för jag är övertygad om att dessa områden har en särskild plats i Guds hjärta.

Jag attraherades av församlingens fokus på den nära gemenskapen och överlåtelsen till lärjungaskap som arbetsannonserna betonade. Personligen kände jag ingen längtan till förorten, det var snarare något jag fick ta för att få ta del av allt det andra. Men under de tre och ett halvt åren jag var ungdomsledare på Råslätt växte det fram en kärlek till området och människorna som bor här.

Efter min tid som ungdomsledare flyttade jag och min fru till Libanon där vi jobbade som volontärer med en av EFKs partnerorganisationer. Där jobbade jag med att göra olika barnläger och events för syriska flyktingar. Det var en lärorik tid men jag saknade att bo nära och dela livet med de människor som jag tjänade bland, istället för

Robin Minshull

Robin kommer ursprungligen från England men bor numera i förorten Råslätt, strax söder om Jönköping. Han jobbar som pastor i Råslätts Församlingsgemenskap och längtar efter mångkulturella församlingar där Guds härlighet får uppenbaras mitt bland människors trasighet.

Älska orten

För dig som vill studera på universitet finns möjligheten att flytta till ett prioriterat område under din studietid. För att underlätta detta steg har OM Sverige tillsammans med lokala församlingar på några orter i Sverige startat Älska Orten. Älska Orten erbjuder boende och så får du bli en del av en lokal mångkulturell församling där man kan engagera sig 1-2 kvällar i veckan. Läs mer här: <https://omsverige.se/alska-orten>

att bara besöka dem och utföra program. Därför var jag väldigt tacksam över att jag fick frågan om jag ville komma tillbaka och ta över som pastor när min företrädare Håkan Karlsson gick i pension 2019.

Ordet ska bli kött

När församlingen grundades i början på 1980-talet var principen om inkarnationen grundläggande. Ett av församlingens tidiga motto var ”Ordet ska bli kött på Råslätt”. Gud blev människa, levde bland oss, människor kunde se och ta på Jesus. Kristendom är inte bara ett gudomligt budskap utan en närvarande Gud.

”Jag fick rådet att om jag inte sett någon på våra gudstjänster på ett tag, gå hem till dem och dricka lite te.”

Därför är en av pastorns viktigaste uppgifter just att vara närvarande. Upplevelsen av närvaro är en kulturell grej. För många med en svensk bakgrund kan pastorn upplevas som närvarande om man blir varmt välkomnad på gudstjänsten och om man träffar pastorn

ofta i församlingens verksamheter, medan det för många från mer relationella kulturer krävs mycket mer för att man ska upplevas som närvarande.

En stor del av min tid består därför av att besöka olika personer, sitta hemma hos dem och dricka te och äta bakelser. Jag och min diabetesläkare är väldigt tacksamma för rådet en vän, som bott i Mellanöstern, gav mig: om någon ställer fram ett fat med godsaker så ta en och lägg den bara på bordet framför dig. Sekunden du äter upp den kommer du bli erbjuden mer så det är ett hett tips om man inte vill trycka i sig fem bitar baklava på ett hembesök.

Håkan berättade för mig om människors relationella rangordning. I många kulturer har människor en slags inbördes ranking för vilka människor som står dem närmast och de prioriterar de relationerna som är högst upp på rangordningen. Han beskrev för mig hur det är viktigt att umgås med människor så att man håller sig ganska högt upp i rangordningen. Annars kommer varje avlägsen släkting som hör av sig och vill umgås, att vara högre upp i prioriteringsordningen. Men om man har investerat i relationen så tackar personer ofta nej när avlägsna släktingar eller vänner vill umgås på söndagar, för att man prioriterar relationen med pastorn och församlingen. Jag fick rådet att om jag inte sett någon på våra

gudstjänster på ett tag, gå hem till dem och dricka lite te.

Vikten av generositet

En stor förmån med att leva i en mångkulturell miljö är att många av de personer som bor i våra områden kommer från kulturer som ligger mycket närmre de bibliska kulturerna i hur de tänker och agerar. Att få leva nära dem hjälper mig att fördjupa min förståelse av bibeltexterna. När vi försöker kontextualisera församlingslivet för de människor vi möter så kommer vi även att komma närmare den bibliska tanken för vad den kristna gemenskapen är tänkt att vara. Vilket ovanstående avsnitt om vikten av relationer är ett exempel på.

Vi har också märkt av måltidens centrala roll i gemenskap. Därför försöker vi regelbundet bjuda in till knytkalas där alla får ta med sig mat som speglar deras kultur. För mig

är det en fantastisk försmak av himlen där alla folk, stammar och språk bär fram det bästa från sina olika kulturer inför Guds tron.

När jag bodde i Libanon slogs jag av den oerhörda generositeten vi mötte hemma hos folk. Jag minns särskilt ett besök hos en pastorsfamilj där de ställde fram en enorm skål med Lindor-choklad på bordet (då körde jag inte på “bara lägg en framför dig på bordet”-tekniken utan njöt av deras frikostighet). Jag har försökt anamma det sättet att agera både privat och i församlingen. Varje gång någon besöker mig på mitt kontor vill jag alltid att det ska finnas en skål med godsaker och vid församlingsmöten och andra samlingar vill vi åtminstone erbjuda rikligt med frukt och godis.

Att leva nära varandra

Att bo i en förort ger mig alla fördelarna av att bo i en stad, nära bekvämligheter, sjukvård och nöjen samtidigt som det erbjuder alla fördelarna av att bo i en liten by. En förort är ett samhälle där människor lever nära varandra och man omges av människor man känner igen, istället för av den anonymitet som kan finnas i en storstad.

Det blir en speciell sorts församlingsliv då många bor och rör sig i området i vardagen. Jag har lärt mig att när jag ska någonstans på Råslätt måste jag ge mig själv mer tid än den tiden det tar att gå från punkt a till punkt b, så att jag har möjlighet att stanna upp och prata med människor. Det är ofta de spontana samtalen som betyder mest. En kvinna i församlingen pratar fortfarande med mig om hur hon, under min första tid som pastor, vid flera tillfällen träffade på mig ute på området när jag tog min morgonpromenad, just då hon

gick igenom kriser och verkligen längtade efter att någon skulle be för henne.

Jag uppskattar att få både leva, arbeta och ha de flesta av mina relationer med människor på området. Det ger mig en helhetskänsla i livet istället för att känna mig splittrad, dessutom hjälper det mig i min helgelse. När jag rör mig på området är det många som vet om att jag är pastor och i mindre samhällen så sprids rykten snabbt och man är aldrig anonym. Om jag tappar tålamodet och blir arg på någon framför mig i kassakön på Willys kommer folk få veta det. På så sätt kan man säga att man aldrig riktigt är ledig när man rör sig på området. Jag kommer ofta i kontakt med olika människor och är alltid på en ”offentlig arena”. Det kan ibland vara störande, när jag nyvaket går till butiken med oborstade tänder för att köpa mjölk till morgonkaffet, men det hjälper mig i min helgelse och överlåtelse. Det tvingar mig att ständigt konfronteras med sanningen om att tron måste vara lika äkta när jag går och handlar som när jag står och predikar.

Sök stadens bästa

Ett annat av församlingens riktmärken har varit bibelordet från Jeremia 29:7 om att söka stadens bästa. Det innebär att vi som församling inte bara finns till för oss själva, utan för att välsigna det område som vi bor på och de människor som bor här.

Ett sätt att göra detta på är att samverka med andra lokala aktörer som verkar för områdets bästa. Jag är med i Råslätts områdesgrupp tillsammans med representanter för både kommunen, skolorna, regionen och företrädare för civilsamhället; fotbollsklubben, lokala hyresgästföreningen och andra religiösa sammanhang. Vi samarbetar mycket i vårt

gemensamma intresse för området genom att arrangera gemensamma event, och tillsammans försöker vi verka för ett tryggt område när kriminella gäng eller provocerande demonstranter vill röra upp hat och rädsla.

Ett annat uttryck för detta är att jag engagerar mig i ungdomsorganisationen Underground som har församlingen som huvudman. Där möter vi ungdomar och familjer från många olika bakgrunder. Genom att bygga relationer och förtroende försöker vi stödja dem till att uppnå sin gudagivna potential, genom exempelvis läxhjälp, övningskörning och olika ledarskapsutbildningar.

Som pastor får jag även söka människors bästa genom att hjälpa individer genom den svenska byråkratins snårighet. Jag får hjälpa människor i olika myndighetskontakter, följa med dem till socialtjänsten för att söka försörjningsstöd, fylla i blanketter för anhöriginvandring eller att tolka mejl från bredbandsbolag.

Att se på människor med Guds ögon

Att vara en församling som vill nå människor i förorten gör att vår gemenskap präglas av många människor som har lite mer utmanande livsomständigheter och inte tillhör de samhällsskikt som de flesta frikyrkor i Sverige präglas av.

Det har två stora fördelar som är ovärderliga för mig. För det första hjälper det oss att leva äkta liv gentemot varandra, att låta kyrkan vara en plats där vi får mötas ansikte mot ansikte utan några fasader. Det är ingen som förväntar sig att ditt liv ska vara perfekt eller ens se ut på ett visst sätt om du bor i Råslätt. När man lever nära varandra går det inte att

hålla upp en from fasad, verkligheten är för påtaglig.

För det andra hjälper det mig att komma ihåg den bibliska sanningen att framgång inte uppnås genom vår mänskliga styrka eller förmåga utan genom Herrens kraft. I stadsdelar som Råslätt bor det många människor som kanske inte skulle passa in bland dem som världen anser är starka, framgångsrika och samhällsbärande individer. Många är sjukskrivna, långtidsarbetslösa eller kämpar med olika utmaningar. Ibland när vi anstränger oss för att bygga församling kan jag känna att jag önskar att Gud skulle sända några fler ”starka” personer. Det är så lätt att bedöma människor på världens vis. Men gång på gång har Gud fått korrigerera mitt sätt att tänka genom att låta sin härlighet uppenbara sig tydligast bland de trasigaste och sköraste delarna av vår gemenskap.

Kristus söker sig till det som är skört och trasigt, det som alla andra ser ner på och föraktar och just där älskar Gud att uppenbara sin härlighet. Gång på gång får jag bli påmind om att se på människor med Guds blick.

Roll with the punches

En annan av förortens egenskaper är den stora rörligheten hos människor. Många bor bara ett par år i våra områden, för att sedan flytta vidare. Vi lever i ett konstant utflöde och inflöde av nya människor. Det ger både förutsättningar för en dynamisk församlingsgemenskap med mindre risk att stagnera i gamla former, samtidigt som det också innebär en bräcklighet då människor som varit en stor del av församlingens liv lämnar.

Det kräver stor flexibilitet att kunna anpassa sig efter olika förutsättningar. Det finns ett

engelskt uttryck: ”roll with the punches”, som handlar om hur boxare ständigt måste anpassa sig efter slagen som måttas mot dem. Står man still blir man knockad. Under mina år som pastor har jag återkommit till det uttrycket flera gånger, när saker plötsligt förändrats. Som när vi inte fick tillgång till de lokaler vi firat våra gudstjänster i eller när personer flyttar ifrån området.

Som kanske framträder i texten vid flera tillfällen, vill jag gärna känna att jag har kontroll. Men det är någonting som församlingens liv i förorten, med dess dynamiska förändringar och brist på förutsägbarhet, håller utom räckhåll för mig. Det är såklart väldigt frustrerande för mig, men samtidigt så värdefullt för att lära mig att förtrösta på Gud. Jag minns särskilt ett tillfälle under mitt första år som pastor. Inom loppet av bara ett par månader berättade tre familjer, som betytt oerhört mycket för församlingen, att de skulle flytta. Det rörde upp extremt mycket känslor hos mig. Hur skulle det gå med församlingen? Vad säger det om mig som pastor?

Jag träffade Håkan, som hade varit pastor i församlingen i 38 år, och öste ur mig det jag kände; all min frustration, sorg och rädsla. Hans svar har betytt oerhört mycket för mig. ”Robin du vet inte hur många gånger under åren som tongivande människor har flyttat och vi undrat – hur kommer vi kunna överleva som församling utan dem. Men en sak har jag lärt mig under mina år: Kristus bygger sin församling!”

Vi får med all vår otillräcklighet försöka göra vårt bästa att vara trogna den kallelse Gud har gett oss som individer och församling och sedan får vi förlita oss på Guds trofasthet och vila i att det är Kristus som bygger sin församling!

BERÄTTELSEN OM SMYRNA GÅRDSTEN

Två saker kommer särskilt upp i mina tankar när jag tänker kring arbetet att plantera församling. Det är bön och uthållighet. Dessa båda kommer att vara omistliga i arbetet att bygga en livskraftig församling. Såklart stämmer det ju med alla församlingar, men att vara i fronten och att etablera något nytt kommer göra dig särskilt utsatt.

Den amerikanske pastorn och församlingsplanteraren Tim Keller sa på en konferens för pionjärer: ”Om du är en församlingsplantering och lider av åkomman brist på bön, så kommer det inte bara att skada dig - det kommer att döda dig.” Poängen Keller ville få fram var att nyplanteringar av församlingar ofta är bräckliga organismer. Det går många gånger fortare att upptäcka vad bristen på bön faktiskt gör, när man inte har en lika stabil organisation och ekonomi, när antalet volontärer som är med och bär församlingens verksamhet är högst begränsat och man inte har årtionden där man har byggt relationer och förtroende i området. För mig personligen har det funnits säsonger då bönelivet varit torrt, men vetskapen att andra då har varit med och burit i bön har varit en stor uppmuntran och gjort skillnad.

”Med bön och uthållighet kan man komma långt!”

Upplägget för den gemensamma bönen har varit relativt enkelt. Vi har haft bönemöten minst en gång i veckan för att samlas och be för församlingen, området och varandra. Med jämna mellanrum har vi bjudit in till bönedagar och bönekvällar och i början av året har vi haft en bön- och fasteperiod för att söka

Lars Cedergren

Lars bor och är uppvuxen i stadsdelen Angered i Göteborg. Han är gift med Lisa och har arbetat i planteringen Smyrna Gårdsten som pastor och ungdomsledare sedan 17 år. Han blev utsedd till årets Gårdstensbo 2015.

Herren tillsammans. Och så har det givetvis betts i hemmen. Poängen är att det sett ganska enkelt ut, men det har pågått kontinuerligt.

Och så kommer vi till det här med uthållighet och församlingsplanterande. Förvänta dig att saker kommer att ta tid. Det kommer förmodligen krävas flera år innan församlingen står på hyfsat stabila ben. Det kommer behöva navigeras mellan kulturkrockar, föreningsovana medlemmar, stora sociala behov i området i kombination med en församlingsgrupp som själva i snitt tjänar under medellönen. Och samtidigt: Med bön och uthållighet kan man komma långt! Det är ingen garanti för en exponentiell församlingstillväxt men det är två byggstenar som, med Guds hjälp, kommer kunna göra skillnad på riktigt. Man kan till och med få se en stadsdel förvandlad.

Vad som helst men inte Gårdsten!

Jag hämtar min erfarenhet från mina 17 år som församlingsarbetare i Smyrna Gårdsten i Angered, Göteborg. Men jag skulle vilja backa bandet en aning ytterligare till Gårdstens unga år. De första delarna av det nya området på Gårdstensbergen stod färdigt 1970, en av alla de stadsdelar som uppfördes i miljonprojektets glansdagar. Freddy Göttestam, visionär och pastor, i Saronförsamlingen i Göteborg hade en vision om att kyrkan skulle finnas där folk bodde i dessa nybyggda områden. Och så blev det. 1970 uppfördes också ett kapell på Saffransgatan som kom att heta Korskyrkan i Gårdsten. En församling som stod livskraftig ända in i slutet på 1990-talet.

Gårdstens utveckling gick tyvärr i en nedåtgående spiral och rankades som ett av de absolut mest nedgångna bostadsområdena i Sverige på 90-talet. Kommunen försökte tänka nytt och bildade Gårdstensbostäder 1997, ett kommunalt bostadsbolag som skulle förvalta området på ett mer holistiskt sätt och inte bara bostäderna. Som jag har förstått i efterhand så stod det mellan att verkligen satsa på att lyfta området eller att jämna Gårdsten med marken.

På den tiden bodde jag och min familj i en lägenhet Angered Centrum, men vi letade hus i närområdet. På ett familjeråd kom frågan om att köpa ett radhus i Gårdsten upp. Samtliga närvarande syskon gav sitt veto. Vi var alla uppvuxna i Angered och trivdes bra i området – men Gårdsten, där gick gränsen för oss! Vi ville verkligen inte bo där. Vad som helst men inte Gårdsten! Det slutade till vår lycka med ett radhus i grannområdet Lövgärdet, istället.

Korskyrkan var i slutet av 90-talet i stort behov av en nystart, endast 3 medlemmar återstod. I detta läge fick Smyrnakyrkan i Göteborg, som redan då hade flera medlemmar boende i området, frågan om att starta om verksamheten. Man antog utmaningen och i början av år 2000 hade Smyrna Gårdsten sitt första offentliga möte. Pastor Freddy Göttestam var närvarande och överlämnade ett brev

till församlingen, en sammanfattning av hans erfarenhet av församlingsbyggande i områden som Gårdsten. Och denna erfarenhet sammanfattade han i två punkter: Att församlingen skulle satsa på att nå barnen och de unga i området, och att den skulle jobba för att vara en integrerad församling – där svenskar och nysvenskar byggde församling tillsammans. ”Låt inte andra språkgrupper bara ta över kyrkan själva. Bygg församling ihop. För Gårdstens skull.” Så här 23 år senare kan jag konstatera att pastor Götestam hade koll på vilket område han ville att kyrkan skulle nå. Gårdsten har idag en befolkning på ca 10 000 invånare, representerande nästan 100 nationaliteter och med betydligt yngre demografi än genomsnittet i Göteborg. Att satsa på att bygga församling tillsammans och på de yngre är minst lika aktuellt idag som då om man vill vara en kyrka för Gårdsten.

Vikten av att skapa mötesplatser

Sedan nystarten har församlingen arbetat uthålligt. Det första steget handlade om att etablera en verksamhet och närvaro i området med ambitionen att bygga relationer med människor. Ett visst kontaktnät var redan uppbyggt då flera medlemmar redan bodde i området. I och med att verksamheten drevs i Smyrnakyrkans regi, så var det en del som inte bodde i området som engagerade sig. Från början var det en relativt hög medelålder och merparten kom från Sverige. Det bjöds in till cafémöten på lördagar, med klassiska läsarsånger och föreläsningar. Inte alltid helt i linje med den demografi som Gårdsten till största delen bestod av, men denna satsning möjliggjorde att man sakta men säkert kunde bygga upp en bas av kristna som samlades på platsen och som bad för området. De var med och satsade av tid och pengar och brydde sig om ett område som man ibland kunde höra att folk tänkte att ”Gud hade glömt”. Det gjorde att människor som aldrig satt sin fot i området

TIPS

Songs2Serve

Vill vi forma mångkulturella församlingar är lovsång och tillbedjan på olika språk en viktig faktor för att nysvenskar ska känna sig hemma. Bön och tillbedjan är något intimt görs därför bäst på hjärtats språk det vill säga ens modersmål. Att sjunga lovsång på olika språk är också en profetisk handling där vi förbereder oss för den dagen då vi alla ska tillbe inför Guds tron. Songs2serve har en databas med lovsånger på olika språk som man fritt kan använda. Här finns mer info: songs2serve.eu

faktiskt besökte Gårdsten. Och det började bli rörelse i kyrkan igen. Strategier är viktiga och att ha förmågan att läsa av det sammanhang man vill nå blir ju såklart i slutändan väldigt viktigt för om man lyckas nå människorna där. Men det är också avgörande om du har hjärtat med dig. Det fanns från början i nyplanteringen. Och uthålligheten vittnade om detta.

Ett andra steg, cirka fem år senare, var att hitta vägar att satsa på barnen och de unga i området – i linje med det Freddy Göttestam hade gett som sitt ”testamente”. Församlingen hade inga egna barn och ungdomar så ett sådant arbete behövde startas från grunden. Även om ekonomin i verksamheten hade växt en del så fanns det inte utrymme att anställa någon enbart med insamlade medel. Smyrna ansökte om pengar från Ungdomsstyrelsen, för ett integrationsprojekt över två år och fick därigenom möjligheten att anställa en ungdomsledare. Ungdomsledaren skulle arbeta med barn och unga i kyrkan samt samarbeta med andra aktörer och organisationer i området. Här kom jag in i bilden. Jag var 21 år gammal och arbetade som vårdbiträde på ett sjukhem, jag var med i Smyrnaförsamlingen i Göteborg, uppvuxen och boende i Angered och samtidigt hade jag ett årtionde innan suttit på ett familjeråd och blåvägrat att flytta till Gårdsten. Nu fick jag frågan om jag ville vara med och bygga upp ett barn- och ungdomsarbete där. Jag svarade efter viss tvekan ja.

Vi tog kontakt med skolan i området och där blev jag kamratstödjure två dagar i veckan vilket var ett sätt att bygga kontakter och förtroende i området genom att fylla behov som fanns. Tron var okej att prata om så länge eleverna själva frågade, vilket hände med jämna mellanrum. Vi tog några månader senare kontakt med fritidsgården i området och bostadsbolaget för att se om det fanns andra behov som kunde fyllas. Det slutade med att jag blev ansvarig för musikstudion i området, där vi en gång i veckan spelade in låtar som ungdomarna från fritidsgården själva var med och skrev. Såklart blev det mestadels hiphop och rap – och jag lyckades hamna mitt i en så kallad rapbeef mellan två rivaliserande grupper, men det var mestadels oskyldigt.

Vi satsade också på att försöka utveckla verksamheten i kyrkan. Där öppnade vi en fritidsgård en gång i veckan som till en början gick väldigt trögt. Jag funderade faktiskt på om det alls skulle betyda något, men Gud talade till mitt hjärta så att jag började tro att han ville mer. Och sakta men säkert växte deltagarantalet och barnen och ungdomarna var de bästa reklampelarna. De drog med sina kompisar. Till slut kunde vår verksamhet omfatta ett 80-tal barn och unga under ett kalenderår.

Samtidigt som deltagarantalet växte hade vi möjligheten att rekrytera volontärer och ledare genom Smyrnaförsamlingen i Göteborg. Och denna koppling till ett större och stabilare sammanhang, som vi har haft under alla dessa år, tror jag har varit en avgörande aspekt för att församlingsplanteringen kunnat växa och bli livskraftig. Många av satsningarna hade inte annars varit möjliga, särskilt under etableringsfasen. Men även senare utbyggnad av kapellet hade varit betydligt svårare att få till, trots att vi numera har kunnat bära kostnaderna själva. Skulle vi blivit för

detaljstyrda kunde det hämmat utvecklingen i församlingen, men Smyrna Gårdsten har genom åren haft ett förtroende att formera verksamheten efter de behov man anser vara viktigast att fylla, så länge det gått i linje med församlingens övergripande vision.

En nyckel till att relationen mellan moderkyrka och plantering fungerat relativt väl tror jag har varit att relationerna mellan ledning på plats i Gårdsten och Smyrnakyrkan i centrum har upprätthållits kontinuerligt. Med det sagt så har det inte varit helt smärtfritt. Viss frustration har lyfts av flertalet medlemmar kring frågor som rör ansvarsfördelning, mandat och beslutsfattande i planteringen. Man har känt att det varit för otydligt i strukturen och i relation till Smyrnaförsamlingen. Detta är vi mitt inne i en process att försöka utveckla. Vi har sett att vi varit för långsamma att utveckla organisationen i takt med att den vuxit.

En församling mitt i Gårdsten för Gårdsten

2013 började vi fira gudstjänster i Smyrna Gårdsten varje söndag. Det hade tagit tid att komma dit, men det var ett viktigt steg att fortsätta i riktningen att vara en församling mitt i Gårdsten för Gårdsten. Det var även detta år jag blev kallad till pastor i församlingen, vilket också var en markering att vi gick mot att bli en församling och mer än bara en verksamhet i området. Det hade varit en långsam process. Men en process som präglats av bön, arbete och uthållighet.

En milstolpe för församlingen var 2018 då en grupp av arabisktalande beslutade sig för att bli en del av församlingen. Vi hade byggt relationer tillsammans under flera år och nu hade de landat i att de ville vara en del av ett gemensamt församlingsbygge. Över en natt mer än fördubblades församlingen. Självklart har det medfört utmaningar, men framför allt har det varit en stor välsignelse. Inte minst då vi från början i linje med Göttestams ”testamente” såg till att ha ett gemensamt ledarskap där arabisktalande med förtroende blev en del av vår församlingsledning från dag ett. En nyckelfaktor var att det fanns en vilja från både den etablerade planteringen och den arabisktalande ledningen att gå denna väg, samt att ledarna i gruppen som kom med också till stor del var integrerade i det svenska samhället. Det är också under denna period som vi har fått se människor döpas i större antal. Drygt 20 personer har låtit döpa sig i vår gemenskap de senaste 3 åren och flera med muslimsk bakgrund. Det tackar vi Gud för!

Och hur har det gått för Gårdsten? Jo, området blev 2018 första område i Sverige att plockas bort från polisens lista över särskilt utsatta områden och utvecklingen har fortsatt i rätt riktning. Vägen dit har gått genom mycket hårt arbete och uthållighet – inte minst har Gårdstensbostäder spelat en viktig roll. Och vi som vet vi vet: Att uthållighet och bön kan förvandla en stadsdel.

Esther Björkman

Esther har varit aktiv i församlingsbyggandet i Gottsunda sedan 2016. År 2021 flyttade hon till Gottsunda då hon insåg att om man vill göra en skillnad behöver man vara på plats. Hon jobbar främst med ledarteamet och gudstjänsterna. Hennes hjärta brinner för att se människor möta Jesus, få sina liv förvandlade och sedan bli hängivna efterföljare.

LIVETS ORD I GOTTSUNDA

EN PLATS DÄR MAN KAN MÖTA GUD OCH VARANDRA

Livets Ord har varit aktiv i Gottsunda sedan 1998. Gud lade tidigt på församlingen att Han ville nå ut till denna stadsdel. Visionen för arbetet är att bygga ett hem för och med de människor som bor i Gottsunda: en plats där man kan möta Gud och varandra. Det finns en övertygelse om att Gud vill förvandla denna stadsdel med sitt ord, kraft och kärlek.

Arbetet bygger på olika bibliska löften som vi har upplevt som ett tilltal från Gud. Det är så lätt att tappa fokus, så lätt att ge upp och då är det en styrka om det finns ord man kan gå tillbaka till. Två av de orden är: "De svaga och fattiga söker efter vatten, men det finns

inget, deras tunga torkar av törst. Men jag, Herren, ska bönhöra dem, Israels Gud ska inte överge dem. Jag ska låta strömmar rinna upp på höjderna och källor i dalarna. Jag ska göra öknen till sjö och torrt land till källsprång." (Jes 41:17-18) Hos många finns det en törst efter nånting som bara Gud kan ge. Vi tror att Gud inte har gett upp på Gottsunda och att Han vill hela och upprätta. "Be mig, så ger jag dig hednafolken till arvedel och hela jorden till egendom." (Psalm 2:8). Vi upplever att vi frimodigt får be om en skörd i denna stadsdel. Framför allt är det Han som längtar efter gemenskap med de människor som bor där.

Drabbas av Guds hjärta och se behoven

Vad ska man tänka på när man vill starta ett arbete i en utsatt stadsdel? Kan man göra det fast församlingen redan är upptagen med så mycket verksamhet? Det går bara om Gud verkar i våra hjärtan. Vi får förstå att Jesus alltid gick till folk där de var. Vi vill vara Jesu lärjungar och då får vi följa efter Honom. Församlingen måste vara beredd att gå, om vi vill se en förändring i de utsatta områdena. Om vi vill se engagemang och överlåtelse, då måste vi ta initiativet. Vi behöver be för och predika att Gud vill och kan nå ut till de människor och prata om det i ledarskapet.

Vi tror att nyckeln är att med bön i hjärtat se över vilka behov som finns och sedan möta behoven. För oss betydde det att vi såg att Gottsunda är en väldigt barnrik stadsdel. Då var det väldigt naturligt att Livets Ord började verksamheten genom att nå ut till barnen. Man satte i gång med barnmöten (Lördagskul) med både lek, tävling och andakt anpassat för barn.

Två år senare ville man nå ut till hela familjen och utökade verksamheten genom hembesök. Så mycket handlar om att bygga relationer och bygga förtroende om man vill se en frukt som består. Successivt ökade man frekvensen på Lördagskul och utökande också med nya grupper för barn i olika ålder och även läger.

2006 kunde Livets Ord äntligen köpa en egen byggnad på Bandstolsvägen, som är den mest kända gatan i det området gällande kriminalitet och oroligheter. Det är viktigt att ta steget att vara etablerad "på riktigt", en plats som folk vet att här är det kristna som gör någonting gott för vårt område. Det kan vara lätt att man vill undvika de där "svåraste" områdena, men återigen: Gud kallar oss att precis vara där, och Han lovar oss att Han är med oss. Arbetet växte ytterligare med nya grupper för barn och tonåringar, som till exempel läxhjälp.

Ta steg i tro i Guds tajming

Jag älskar att Bibeln använder så många bilder från naturen. Guds verk växer organiskt. Ja, vi är kallade att "leva i tro" där vi ibland behöver ta ett steg innan vi ens ser någonting, men samtidigt behöver vi inte forcera någonting. Det finns en vila mitt i arbetet. Det är Gud som bygger sin församling.

Tills dess hade arbetet fokus att nå ut till barn, tonåringar och deras familjer. Nu ville vi nå ut till nya människor, så att vi började evangelisera vid Gottsunda centrum genom det enkla sättet att prata med människor och bjuda på en kopp kaffe. Var samlas folk i den stadsdelen du tänker på? Då stötte man på ett nytt behov, nämligen människor som hade hamnat vid utkanten av eller utanför samhället. Ut ur det växte Soppköket fram. Det

betjänar människor med mat, ett vänligt bemötande, en varm gemenskap och den kristna tron.

Därefter startades utåtriktade gudstjänster. Fokuset var att predika det enkla evangeliet och att se människor komma till Jesus. De kommande åren och framåt såg man vikten av att föra samman de olika verksamhetsgrenar som hade nu funnits ett tag. Man startade ett gemensamt ledarteam med de olika ansvariga och de som ville utveckla arbetet, så att man mer medvetet skulle jobba åt samma håll och i enhet hitta styrka i varandra. Man startade också ett antal hemgrupper och provade nya grupper som var specifikt inriktade på till exempel kvinnor som kom tillsammans till fika på lördagskvällar och ungdomsmöten.

Ett hem att möta Gud

I nuläget har Livets Ord gudstjänst varannan vecka på söndagseftermiddagar. De samlarna ses som hjärtat i hela arbetet där man verkligen har ett hem, en plats för alla att möta Gud och varandra. Fokuset är inte längre bara att predika det enkla evangeliet utan att se människor växa i sin tro och bli Jesu lärjungar. Vi undervisar grundläggande ämnen i den kristna tron, så att de får lära sig vem Gud är, vem de själva är och vad de är kallade till. Det är en blandad skara av människor med olika bakgrund som kommer. Det kan vara allt från muslimer, missbrukare eller äldre. Några har kanske ingen uttalad tro, andra har varit troende länge. Då får man alltid påminna sig själv om vem personen man betjänar är. Man får aldrig komma med en attityd att man vet och kan bättre, utan istället att vi tillsammans sitter vid Jesu fötter.

Stor vikt ligger således också på gemenskap

vid fikat efteråt. Vår önskan är att kunna starta flera hemgrupper, att kunna ge ännu mer utrymme till personliga frågor och att dela livet. Man blir så tacksam när en ung muslimsk kvinna som är på väg att hitta sin väg i tron frågar efter gudstjänsten: Du sade att vi kan be till Gud, hur gör man?

Fokusera på barnen och ungdomarna

Lördagskul pågår fortfarande. Visionen är fortsatt att möta barn, lära känna dem och berätta för dem om Jesus. Nästan alla barn som kommer har ett annat modersmål än svenska och många av barnen kommer från muslimska familjer. Barnen är mellan 0 och 12 år och de minsta barnen kommer tillsammans med en förälder eller ett äldre syskon. Det är viktigt att inte exkludera föräldrarna utan att också bygga en bra relation med dem, så att de kan känna sig trygga med att ha sina barn på samlingarna. Dessutom ska möten vara attraktiva. Barnen älskar tävlingar där de kan vinna någonting. Bara nån liten vinst kan betyda så mycket för dem. Sedan älskar de fika. Det händer inte sällan att man möter någon tonåring eller ung vuxen som vuxit upp i Gottsunda och att personen berättar att den gick på Lördagskul som liten eftersom verksamheten har pågått i 25 år.

Dessutom finns det ungdomsmöten en gång i månaden, på lördagar. Ungdomar är mellan 11-15 år. Det spelas spel och pingis. Man fikar och delar Guds ord. Det är väldigt uppskattat bland dem som kommer och många önskar att de kunde träffas oftare. Visionen är att fånga upp de här ungdomarna som är i en ganska känslig ålder, och de som börjar bli för stora för lördagskul.

Utöver det finns det ett handfull hemgrupper och evangelisationssatsningar där man når ut på olika sätt. Förutom renodlad församlingsverksamhet driver Livets Ord också en förskola i samma byggnad. Här finns plats för 16 barn. Förskolan har en tydlig kristen profil och genom den har Livets Ord en daglig närvaro på en av de mest utsatta gatorna i Sverige.

Jesus hjärta för de hjälplösa

Soppköket är en annan viktig del som har funnits med hela tiden sedan det startades runt 2010. Ett av de viktigaste bibelorden de volontärer som är engagerade där bär med sig är från Matteus 9:36. Jesus förbarmade sig över dem som var härjade, hjälplösa och utan herde. Varje fredagskväll får gästerna varm middag och fika. Det får en varm social gemenskap och de får ta del av en enklare andakt, sång och musik. De får också en laddning frysta matlådor.

Gästerna är en blandad skara men många har någon form av psykisk ohälsa eller missbruk i bagaget. Andra är bara i behov av gemenskap. Ensamhet och en tård ekonomi är gemensamma nämnare. Genom åren har vi sett flera ta emot Jesus innan de dog och många av dem som kommer dit ser gemenskapen som sin församling.

En av dem var en man i 55-årsåldern som sedan många år tillbaka hade varit beroende av alkohol. Man kunde se på honom hur han ofta blev berörd när han kom på samlingarna. En fredagskväll kände en av volontärerna att hon skulle fråga honom om han ville ta emot Jesus. Kvällen slutade med att de satt ute på en parkbänk och bad tillsammans. Sedan sade han: Så skönt det känns härinne och slår sig

på bröstet. Fyra år senare flyttade han hem till Herren och man hade man en fin minnesstund på soppköket.

Arbetare till skörden

När jag läser igenom allt som har skett under de 25 år som Livets Ord har varit aktivt i Gottsunda på olika sätt förundras jag över allt Gud har gjort. Verksamheten har byggts främst av volontärer, förutom sammanlagt ca sju år där man hade en deltidsanställning och olika pastorer som har varit aktiva i mer eller mindre grad.

Den största utmaningen som vi har sett är inte kriminalitet eller muslimer som motarbetar arbetet, utan att hitta människor som vill överlåta sig till arbetet. ”Skörden är stor, men arbetarna är få...” Vi ser så många möjligheter och så mycket mer man skulle kunna göra. Vår bön i teamet är att man återigen kan anställa någon som kan fokusera på verksamheten

i Gottsunda så att arbetet kan växa. Till exempel starta på nytt med hemsök i en större utsträckning, ha Alphagrupper, fler hemgrupper och bibelundervisning. Det finns många drömmar som vi inte sett gå i uppfyllelse än.

Församlingsbyggande i ett sådant område är inte glamoröst. Det handlar inte om att bli sedd utan om att arbeta uthålligt utan att ge upp. Arbetet har genom åren gått upp och ner. Det vi har insett är att mycket handlar om att bygga upp relationer och förtroende. Det tar tid. Vi känner inte alls att vi har konkreta svar på alla problem som finns i Gottsunda, men vi är övertygande om att Guds ord håller. De löften Han ger håller och Hans kärlek till de människor som bor här och Hans uthållighet är så mycket större än vad vi kan tro och förstå. Och det vi gör, det gör skillnad. ”...Be därför skördens Herre att Han sänder ut arbetare till sin skörd.” (Lukas 10:2)

ATT PLANTERA FÖRSAMLING DÄR BEHOVET ÄR SOM STÖRST

Nya rotfästen för Guds rike

Församlingsplantering är något av det viktigaste vi kan ägna oss åt. Inte en enda kyrka hade funnits om den inte någon gång hade grundats. Utifrån missionsbefallningen ligger det i varje lärjunges uppdrag att göra nya lärjungar, som gör nya lärjungar, som gör nya lärjungar. Jag tror att det är genom denna multiplikation av lärjungar som vi fullföljer Jesus missionsbefallning att uppfylla hela jorden av hans efterföljare. Vårt uppdrag var aldrig att bygga församlingar som aldrig dör eller slutar växa. I så fall hade Paulus varit en misslyckad församlingsplanterare då ingen av de församlingar han grundade finns kvar idag. Men hans församlingar gav upphov till nya församlingar.

De förökade sig, slog rot på nya platser och kyrkan finns nu på jordens alla kontinenter. Tyvärr är inte Sveriges utsatta områden platser där kyrkan är stark och det behöver vi göra något åt.

Jag är sedan 2018 pionjärpastor i Ekarängskyrkan som ligger i den särskilt utsatta stadsdelen Hulta i Borås. Arbetet stöds av Ekumeniakyrkan och Ekumeniakyrkan Storsjöstrand i Alingsås kommun är vår moderförsamling. Några år innan jag flyttade till Borås planterade jag och en vän en församling i Norrköping, i stadsdelen Hageby, som på den tiden klassades som ett utsatt område. Jag har också funnits med i några fler församlingsplanteringar, samt arbetat kortare perioder i etablerade församlingar. Sedan 2009 är jag medarbetare i

Anton Lidström

Anton bor i Borås med sin fru Michelle. Han är sedan år 2018 pionjärpastor i Ekarängskyrkan i den särskilt utsatta stadsdelen Hulta. Tidigare har han varit engagerade i flera andra församlingsplanteringar på olika platser. Anton är också medarbetare i Gå ut mission sedan 2009 där han bland annat är kursledare för Team Pionjär som är en utbildning i mission och församlingsplantering.

Love the hood Film

En församlingsplantering kan se ut på så många olika sätt. I denna film från Eumeniakyrkan speglas gemenskapen i Love the Hood. En församling där man socialt vill finnas till för alla människor oavsett bakgrund eller tro och tillsammans bryta segregationen med Jesus som förebild. Se filmen här: <https://www.youtube.com/watch?v=v-xQQK4Qo8w>

Gå ut mission som på 20 år fått se flera tusen nya församlingar planteras bland några av världens minst nådda folkgrupper. År 2012 ledde Gud mig till att starta Young Missionaries som tränar unga människor i mission, genom att hjälpa församlingsplanterande sammanhang på Balkan med evangelisation. Jag har också förmånen att sedan några år tillbaka vara kursledare för folkhögskoleutbildningen Team Pionjär, som sänder församlingsplanterande team ut till olika städer och utsatta områden i Sverige. Utifrån mina erfarenheter och en liten enkätundersökning jag har gjort med andra församlingsplanterare, skulle jag vilja få dela några tankar om församlingsplantering i just utsatta områden.

Det tar tid att resa upp ett lokalt ledarskap

Människor i utsatta områden behöver få höra evangeliet, komma till tro och lärjungatränas till att förhoppningsvis ingå i ett lokalt ledarskap. Det hade varit underbart om den processen hade varit snabb och enkel. Men i utsatta områden tar det ofta lite längre tid. Människor här har samma kapacitet som alla andra, men förutsättningarna skiljer sig. Processen att träna lärjungar saktas ner av kultur- och språkbarriärer och av att många av dem vi möter också är i behov av någon form av hjälp. Behoven blir lätt överväldigande när det inte finns så många medarbetare som kan hjälpas åt att möta dem.

Ekarängskyrkan längtar efter att nå nya människor, men vi räcker inte ens till för de människor vi redan har. Vi vill ge människor Jesus, men överst på deras lista finns behoven av mat på bordet, hjälp i kontakt med myndigheter, hjälp med att behålla sin bostad och annat av liknande karaktär. Det kan ibland vara svårt att bygga ömsesidiga vänskapsrelationer när en part är beroende av den andres hjälp.

Det är svårt och tidskrävande att resa upp ett lokalt ledarskap. Att få människor att överlåta sin tid, när de har fullt upp med att få sina liv att gå ihop, är inte en lätt uppgift. Enligt min erfarenhet kan människor som i långa perioder kommit regelbundet och varit med i församlingens gemenskap, plötsligt försvinna på grund av nya omständigheter i livet. Ibland dyker de upp igen senare, ibland gör de inte

det. Det är ofta svårt att planera in saker med lång framförhållning och man behöver ofta ha reservplaner.

Många gånger behöver folk påminnas varje vecka eller samma dag om att det är gudstjänst, och man kan inte veta helt säkert att en person kommer förrän du ser dennes ansikte i dörröppningen. Eftersom man önskar att församlingens ledarskap ska vara lokalt och mångkulturellt, kan man frestas att alltför tidigt ge människor ett ledaransvar som de ännu inte är redo för. På Hulta vill vi se en församling som bärs av ett stabilt lokalt ledarskap och vi är övertygade om att det är inom räckhåll. Men i utsatta områden behöver ofta många människor att kyrkan först bär dem.

Hinder för att bygga livskraftiga och självförsörjande församlingar

Utöver den tidskrävande processen att resa upp ett lokalt ledarskap, är det också en stor utmaning att bygga självförsörjande församlingar i områden där många lever på existensminimum. På Hulta har vi ännu inte känt att vi kan ta upp kollekter eller ta betalt för fiket. I stället delar vi ut mat när det är möjligt.

Vi möter oroliga mammor som är hotade eller ekonomiskt beroende av farliga män. Andra sliter med språket för att komma in på en utbildning eller få ett jobb. Pojkar som inte ens hunnit bli tonåringar, rekryteras till kriminella gäng. För dem hägrar målet att någon gång lyckas tjäna riktigt mycket snabba pengar. Alldeles för ofta skriver tidningarna om skjutningar eller om vem som åker in eller ut från fängelset. Ryktesvägen hör man om gänguppgifter och om interna rättegångar, som resten av samhället hålls utanför. Det är vanligt att personer från ett utsatt område inte vågar vistas i ett annat utsatt område. På våra gudstjänster har det ibland funnits människor, som vi i efterhand har förstått, varit där för att gömma sig för polisen. Vi träffar unga människor som berättar att de av ren tristess begått brott för att få uppleva adrenalinkicken av en polisjakt.

Utöver kriminella gäng kan det också finnas etniskt präglade grupperingar. Gemenskapen i dessa subkulturer kan vara väldigt svårt att komma in i. Det är bekvämare att hålla sig till dem som är lika en själv. Gruppens identitet och polarisering mot samhället kan förstärkas av till exempel de svårigheter att få jobb man kan ha om man inte är trygg med det svenska språket och systemet. Förtroendet för polisen och samhället kan vara mycket lågt. I utsatta områden kan invånarna känna sig svikna och utdömda på förhand, och det är förstäligt att den som inte känner framtidstro möter större frestelser att i stället tjäna olagliga pengar. Kyrkan har en utmaning att för folkets bästa bygga broar med kommun och polis, men samtidigt behålla en slags neutralitet och stå upp för de svaga, för att inte förlora människors förtroende i området.

Församlingsplanterarnas situation

Församlingsplanterare hamnar ofta i en situation där de på deltidstjänster och med få medarbetare, ska starta helt nya församlingar i områden utan kyrklig närvaro eller referensram för vad församling är. Det är ofta unga människor som bär stort ansvar och stora förväntningar på sina axlar. De behöver dessutom ha andra jobb vid sidan av för att klara sig ekonomiskt. Från mitt perspektiv är det bakvänt att tänka att det skulle behövas flera heltidsanställda i etablerade församlingar, men att det räcker med deltider för att grunda nya församlingar.

Församlingsplanterare kan känna sig rätt ensamma. Verkligheten för de få kristna som finns i de utsatta områdenas församlingsplanteringar, kan vara svår att relatera till och vara väldigt annorlunda jämfört med verkligheten för kristna i etablerade församlingar. Till och med på den nya församlingens egna gudstjänster kan de kristna vara i minoritet. Det är lätt att sakna andra kristna att sjunga lovsång tillsammans med. Församlingsplanterare kan känna en stress av att behöva visa upp snabba resultat för att motivera sitt existensberättigande och även leva med en press av att hela församlingens överlevnad står och faller med dem. I skrivande stund vet jag flera församlingsplanterare som är djupt oroad för sina församlingsplanteringars överlevnad. De behöver förståelse, förbön och uppmuntran.

Behovet av fler medarbetare

I min enkätundersökning var svaret på frågan om vad som är församlingsplanterarnas största behov entydigt: Det behövs fler medarbetare! Det finns ett stort behov av en kontinuerlig rekrytering av församlingsplanterare. Rekrytering behövs inte bara till helt nya projekt, utan även de församlingsplanteringar som har funnits i några år behöver fler medarbetare. Det behövs kristna som är villiga att flytta till de här områdena, som många andra helst vill flytta ifrån.

“Det känns faktiskt inte som att det är så svårt att nå de utsatta områden om vi bara var några fler som gjorde det.”

Jag tror inte att lösningen för att nå de utsatta områdena är att försöka få med dess invånare till redan etablerade församlingar på andra platser. Vi talar om människor som kanske aldrig rört en Bibel, vistats i en kyrkobyggnad, inte vet vad nattvard och dop är och som associerar bön med islam. Många av dem skulle uppleva stora kulturkrockar, om de utan lämpliga förberedelser skulle utsättas för alltför stora

doser av koncentrerad svensk frikyrklighet. Det är för mig en främmande tanke att personerna i de församlingar jag varit med och startat, skulle ta bussen för att besöka en etablerad församling i centrum. De behöver en lokal församling i sitt närområde.

Det är svårt att som församlingsplanterare själva rekrytera medarbetare då det inte är så populärt att leta bland medlemmar i andra församlingar. Ens kontaktnät av kristna människor krymper dessutom när man mer och mer rör sig på pionjär mark. Varken lokala församlingar eller pastorsutbildningar verkar tyvärr generera särskilt många nya församlingsplanterare. Det är allvarligt att det finns kristna som vuxit upp eller funnits länge i stora etablerade församlingar, som ännu ej förstått det skriande behovet av församlingsplantering. Det behövs mycket mer undervisning om detta.

Min upplevelse är att det främst är bibelskolor och missionsorganisationer som lyckas någorlunda med nyrekrytering. I flera församlingsplanteringar är det faktiskt teamare från folkhögskolor som utgör motorn och driver församlingen framåt. Många av teamarna går vidare efter läsårets slut, men ibland kommer glädjebeskedet att någon eller några väljer att stanna kvar. Jag tackar Gud för alla fantastiska teamare som betyder så mycket för Sveriges utsatta områden och jag ber att deras iver skulle inspirera fler människor till församlingsplantering. För ansvaret att nå de utsatta områdena kan inte ligga på folkhögskoledeltagares axlar.

Missionsbefallningen gavs inte till enstaka människor utan till hela Guds församling. Något behöver ske i våra hjärtan. Vi måste ta ett gemensamt ansvar för att evangeliet ska bli hört där det behövs som mest. Om vi kunde få se en liten glimt av Guds kärlek för de utsatta områdena, tror jag att våra hjärtan skulle brista och vi skulle börja sända dit våra allra bästa missionärer. Det känns faktiskt inte som att det är så svårt att nå de utsatta områden om vi bara var några fler som gjorde det.

Ekarängskyrkan Borås

Ekarängskyrkan tillhör alltså Equmeniakyrkan och församlingen drivs av tre unga familjer. Sedan hösten 2018 har vi haft gudstjänster på Hulta, som nu för tiden samlar omkring 20–30 personer. Vi har stort förtroende på området och får låna fina nyrenoverade lokaler gratis av Borås Stad. Vi har goda relationer med andra aktörer på området och till och med den lokala matbutiken marknadsför våra gudstjänster på sociala medier. Vi är extra tacksamma för våra lokaler, då vi vet att

andra församlingsplanterare i utsatta områden kämpar för att hitta bra lokaler. Trots att dörrarna på Hulta står vidöppna för evangelium, så har vi efter fem år ännu inte lyckats resa upp ett lokalt ledarskap, och fler medarbetare utifrån har inte kommit in i arbetet. För att inte slita ut oss, har vi tvingats att göra mindre när vi egentligen vill göra mer.

”I stället för att vara känt för alla sina problem, drömmer vi om att Hulta skulle bli känt som en plats där man lovsjunger Jesus.”

Vi längtar efter att fler skulle vilja komma och bygga församling med oss. Våra förhoppningar väcks ibland när det på enstaka gudstjänster dyker upp kristna som är nyinflyttade eller av andra anledningar söker en församling. Sällan kommer de tillbaka igen. Kanske vi inte levde upp till deras förväntningar. Vi har inte en perfekt kyrka att visa upp. Vi har varken bästa lovsången, förkunnelsen, godaste fiket eller den djupaste gemenskapen. Vi är några få personer som gör så gott vi kan och som ber Gud, både om en skörd på Hulta och om fler skördearbetare. Vi gläds åt de små segrarna och när vi är trötta styrker vi varandra. Ibland jublar vi då människor berörs av Helig Ande och får personliga möten med Jesus. Andra stunder är vi frustrerade över uteblivna resultat. Vi är så tacksamma över våra härligt stökiga tonåringar som läser Bibeln, ber och sjunger lovsång. Vi är tacksamma för barnen i vår barnkyrka och över gemenskapen i vår hemgrupp. Något av det ljuvligaste jag vet är när personer som nog aldrig ens har sjungit i duschen, tar i för kung och fosterland i lovsången.

Jag tycker att jag på många sätt har världens mest fantastiska jobb! Jag har sedan 2018 haft förmånen att jobba 50 % som pionjärpastor på Hulta och tack vare en stor flexibilitet i mitt andra jobb har det fungerat bra. Vi har en fantastisk ledningsgrupp som svetsats samman i djupa vänskapsband. Varje vecka får vi leva i missionsuppdraget och berätta om Jesus för människor som inte känner honom. Mötet med alla underbara människor på Hulta är otroligt berikande. Många av dem har blivit nära och djupt älskade vänner som jag inte skulle vilja vara utan. I stället för att vara känt för alla sina problem, drömmer vi om att Hulta skulle bli känt som en plats där man lovsjunger Jesus. Precis i starten av Ekarängskyrkan mötte jag en ung man på Hulta som sa ungefär så här: ”Kommunen har försökt att få ordning på Hulta. Polisen har försökt att få ordning på Hulta. De har alla misslyckats. Men ni som kyrka kan faktiskt förvandla det här området.” Jag är övertygad om att vi i den helige Andes kraft kan nå de utsatta områdena. Så låt oss med Guds hjälp försöka helhjärtat!

MÖTET MED MUSLIMER

Rickard Cruz

Rickard bor i Helsingborg tillsammans med sin familj och arbetar med Helsingborgs husförsamlingsnätverk och Katalysator Sverige där man arbetar med evangelisation och lärjungaträning i olika prioriterade stadsdelar, i Helsingborg och i andra städer.

De senaste åren har han även ägnat åt masterstudier i teologi, interkulturella möten och islam på Akademi för Ledarskap och Teologi (ALT) och ABTS i Beirut.

De senaste två årtiondena har den muslimska delen av Sveriges befolkning ökat dramatiskt. Enligt Pew Research Center var 8,1 % av Sveriges befolkning muslimer år 2016 med en snabb förväntad ökningstakt de kommande åren, till stor del beroende på hur stor den fortsatta invandringen kommer att bli.⁴² I de prioriterade stadsdelarna runt om i Sverige är den muslimska delen av befolkningen ännu större och på många håll troligen i majoritet.

Själv bor och arbetar jag i Helsingborg och är en av ledarna för Helsingborgs husförsamlingsnätverk. I vår stad har vi fyra stadsdelar som av polisen klassas som utsatta och dessutom ytterligare ett antal stadsdelar som är segregerade och med stora sociala behov, men som inte riktigt kvalificerar för att komma med på polisens lista. När jag och min familj flyttade till Helsingborg för snart 15 år sedan var det till ett av dessa områden. Jag minns ett kort samtal jag hade med en polis som berättade för mig att stadsdelen Söder i Helsingborg brukade kallas "Gazaremsan" bland poliser och de två intilliggande stadsdelarna ovanför backen för "Golanhöjderna". Jag har senare fått höra från människor med rötter i Mellanöstern att de brukar kalla Söder för "Lilla Beirut" på grund av den höga koncentrationen av araber i området.

När jag skriver den här texten har jag nyligen besökt fredagsbönen i en av de sunnimuslimska moskéerna i Helsingborg. Lokalen var fylld till bristningsgränsen och man räknade med att det var över 400 män samlade, vilket är standard för fredagsbönen i den moskén. Jag gissar att det är mer än

dubbelt så många människor som den största kristna församlingen samlar i Helsingborg. Det skriver jag inte som om det vore någon slags tävling om vem som samlar flest utan för att belysa hur dramatiskt det religiösa landskapet har förändrats. Oavsett om vi människor utför våra religiösa ritualer i en moské, i en kyrka eller på ett shoppingcenter är min övertygelse att det vi alla behöver är de goda nyheterna om Jesus och hans rike.

Om efterföljare till Jesus i församlingar runt om i Sverige vill göra skillnad i de utsatta stadsdelarna tror jag att det finns ett stort behov av att fördjupa oss i islam och om de unika utmaningar och möjligheter som det innebär att dela evangeliet och göra lärjungar bland människor med muslimsk bakgrund.

En nyanserad bild av islam

En god start vore att utmana förenklade bilder av islam som vill beskriva muslimer som en relativt homogen grupp. Detta är ett återkommande problem på båda sidorna av det politiska och religiösa spektrat. Politiker på högerkanten kallar islam för "en avskyvärd ideologi" men det är även vanligt bland kristna apologeter att framhålla att islam i sin kärna är våldsbejakande och att grupper som Daesh eller al-Qaida står för den mest autentiska tolkningen av Islams urkunder. På den andra sidan av spektrat kan man istället höra både kyrkliga företrädare och politiker hävda att islam är en fredens religion och att de med en avvikande islam-utövning i själva verket inte är

42

<https://www.pewresearch.org/religion/2017/11/29/europes-growing-muslim-population/>

muslimer.

Båda de här synsätten på islam är problematiska. Bland annat ger faktiskt båda uttryck för samma förlegade syn på religion som brukar kallas essentialism. Det innebär uppfattningen att varje religion har en urskiljbar essens eller kärna som alla dess utövare kommer att påverkas av. De som tar sin religion på allvar kommer att röra sig närmare denna kärna. Detta är något som religionsforskare numera vänder sig emot. Problemet är att essentialismen helt enkelt inte ger en god beskrivning av verkligheten. Om vi tar islam som exempel så går det inte att säga att det finns ett urskiljbart islam. I verkligheten finns det en mängd olika tolkningar, traditioner och uttryck.

Sänd till muslimer, inte islam

I boken *Margins of Islam*⁴³ visar författarna att en majoritet av världens muslimer inte skulle klassas som muslimer om man använder definitioner från det som brukar kallas ortodox islam. Det finns ateistiska muslimer, kommunistiska muslimer, synkretistiska muslimer, sekulära muslimer och salafistiska muslimer, våldsbejakande muslimer och fredliga muslimer. Det finns även muslimer som är lärjungar till Jesus och läser Bibeln som Guds Ord. Vissa uttryck för islam har goda förutsättningar för fredlig samverkan med andra grupper i samhället och andra

43 Gene Daniels och Warrick Farah. *Margins of Islam*. Pasadena: William Carey Publishing, 2018.

Vänner emellan

Vänner emellan är en kurs med sju träffar som syftar till att hjälpa vanliga kristna att bygga vänskap med vanliga muslimer och ge redskap för att förklara och dela den kristna tron. Kursen är en översättning och bearbetning av det engelska kursmaterialet Friendship first, som Steve Bell och Tim Green från organisationen Interserve har arbetat fram. För mer information och kontakt: <https://vanneremellan.com>

uttryck saknar helt de förutsättningarna. Det är inte islam som formar sina utövare. Det är utövarna som formar islam.

Som efterföljare till Jesus har vi fått uppdraget att dela de goda nyheterna om Jesus och göra lärjungar bland alla folkgrupper. Då behöver vi inse att det inte är islam vi är sända till utan till muslimer. Istället för att utgå från en konstruerad bild av vad alla muslimer egentligen tror, tycker eller tänker behöver vi möta våra medmänniskor med nyfikenhet. Det kanske till och med finns något att lära sig! Och när jag möter verkliga människor i deras glädje, sorg, kamp och längtan får jag med öppen hand dela med mig av de goda nyheterna om Jesus och hans rike. Som efterföljare till Jesus har vi också fått kallelsen att verka för fred. Att då anklaga fredliga muslimer för att ha missuppfattat sin egen religion måste ses som helt kontraproduktivt. Jag tror istället att vi ska våga uppmuntra dem som har en fredlig tolkning av Islam och kritisera dem som bejakar våld och förtryck. Frågan om vilket som är det sanna islam lämnar jag till muslimer att svara på.

Det kerygmatiska förhållningssättet

Den arabiske teologen och författaren Martin Accad, som är verksam i Libanon, menar att man lite förenklat kan identifiera fem olika kristna förhållningssätt till islam.⁴⁴ Ytterligheterna beskriver han som det **synkretistiska** respektive det **polemiska** förhållningssättet. Det synkretistiska relativiserar skillnaderna mellan kristen tro och islam och hävdar på pluralistiskt manér att alla religioner leder till Gud. Det polemiska förhållningssättet anammar en krigslig strategi för att på alla sätt attackera islam. Därefter beskriver han det **existentiella** förhållningssättet som fokuserar på det bidrag både kristna och muslimer kan ge för att tillsammans bygga ett bättre samhälle samt det **apologetiska** som bygger på diskussion och debatt för att bevisa den kristna trons sanning och påvisa felaktigheterna i Islam.

Accads bidrag är det **kerygmatiska** förhållningssättet. Det innebär att förkunna ett ”suprareligiöst” evangelium om Jesus och

hans rike. Här fokuseras inte frågan vilken religion som är sann utan att alla människor behöver höra evangeliet – de goda nyheterna om Jesus – som inte kan likställas med någon religion eller ägas av något religiöst system.

Enligt Accad lyfter det kerygmatiska förhållningssättet förkunnelsen av evangeliet bortom konflikten mellan kristendomen och islam för att istället förkunna ett tydligt budskap om Guds frälsning genom Jesus och behovet av omvändelse och efterföljelse. Samtidigt avfärdar han inte de andra förhållningssätten. Han beskriver hur han ibland använder sig av det existentiella förhållningssättet i mötet med offentliga personer och samhällsföreträdare för att tillsammans hitta vägar för ett bättre samhälle där olika religiösa grupper behöver kunna samexistera, samt det apologetiska förhållningssättet i förtroliga samtal med muslimska sökare.

Ett annat förhållningssätt till muslimer

I vårt alltmer polariserade samhällsklimat får det synkretistiska och det polemiska förhållningssättet till islam oproportionerligt mycket utrymme, till den grad att det kan framstå som om det inte finns några andra alternativ. Synkretismen syns framför allt i delar av Svenska Kyrkan där religionspluralism håller på att bli allmänt accepterad och där man försöker tona ner skillnaderna mellan kristen tro och islam. Det polemiska förhållningssättet är kanske ännu vanligare, även bland kristna. I kölvattnet av flyktingdebatten och SDs framgångar i opinionen är det vissa som ser det som sin största kallelse att attackera islam och muslimer. Personligen är jag övertygad om att båda dessa är fel väg att gå.

Bland kristna som vill dela evangeliet med muslimer har det apologetiska förhållningssättet varit dominerande. Det måste inte vara fel men jag tror att vi behöver bli mer medvetna om begränsningarna. När evangeliet reduceras till att handla om vilken religion som är bäst eller sann är det fortfarande evangeliet då? Jesus startade aldrig en ny religion – han startade en rörelse. Jesus kallade aldrig människor att konvertera, i betydelsen att byta religion – han kallade människor att omvända sig och bli hans lärjungar.

“Jesus kallade aldrig människor att konvertera, i betydelsen att byta religion – han kallade människor att omvända sig och bli hans lärjungar.”

I det kerygmatiska förhållningssättet till islam handlar missionsuppdraget om att förmedla evangeliet och göra lärjungar – inte predika kristendomen och göra konvertiter. De goda nyheterna handlar om Jesus och om hans rike. Oavsett om människor identifierar sig som muslimer, katoliker, baptister, lutheraner eller ateister behöver de få höra och ta ställning till detta budskap. Oavsett vilken religiös bakgrund man har finns det praktiker och föreställningar som man behöver omvända sig från och annat som kan få en fortsättning. Accad menar att det här sättet att förmedla evangeliet har större potential att sprida sig och bevarar i högre utsträckning familjer och vänskapsrelationer intakta när människor kommer till tro.

Bygg på de relationer som redan finns

Enligt missionsforskare har aldrig så många muslimer kommit till tro på Jesus Kristus runt om i världen som under de gångna 20 åren.⁴⁵ En stor del av dessa kommer till tro i multiplicerande lärjungarörelser där man hittar olika vägar att trots sin efterföljelse av Jesus bevara relationer med familj och vänner. Det är just i befintliga relationer som evangeliet sprids som snabbast i dessa rörelser.

Utifrån de församlingar som jag arbetar med har vi spenderat mycket tid i olika stadsdelar för att möta muslimer och dela evangeliet. Vi är aldrig ute för att debattera vilken religion som är bäst. Vi är där för att vittna om Jesus.

Vi frågar ofta om vi kan få be för något behov bland de vi möter, exempelvis sjukdom eller smärta. De flesta muslimer jag har ställt den frågan till har tackat ja, och personligen har jag aldrig sett så många fysiska helanden som just i mötet med muslimer i Sverige. Det väcker ytterligare nyfikenhet på Jesus och leder ibland till att människor öppnar sitt hem och familj för att lära sig mer om mannen från Nasaret.

Jag hoppas att vi tillsammans kan få hitta goda förhållningssätt till islam som hjälper oss att verka för fred, förmedla de goda nyheterna om Jesus och göra lärjungar som gör lärjungar.

Lars Mörling

Lars och Margareta Mörling bor i Tensta sedan 1989, då de återvände till Sverige efter 13 år i Egypten. Lars arbetade sedan som pastor under 26 år i stadsdelarna Rinkeby och Husby.

FÖRSAMLINGSBYGGE BLAND MUSLIMER

I våra städer lever största delen av befolkningen i förorter eller stadsdelar utanför centrum. Dessa är till stor del självförsörjande vad gäller det dagliga livet. Här finns skolor, vårdcentraler och shoppingcentra. Det innebär att många barnfamiljer ganska sällan besöker innerstaden utan för det mesta befinner sig i stadsdelen på sin fritid. Många stadsdelar i våra kommuner saknar en frikyrka.

En storstadsförsamling kastar ut sina nät över hela regionen och skummar av ytan och drar in människor från hela storstaden.

En stadsdelsförsamling har ett helt annat perspektiv. Man ser primärt sin kallelse att nå befolkningen i sitt område.

När våra förorter växte fram på 1950-1970-talen bodde det nästan uteslutande en homogen svensk befolkning där. Idag är bilden totalt annorlunda med många stadsdelar där ursprungssvenskar utgör en minoritet. Jag minns när jag och Margareta besökte Rinkeby för första gången 1989, efter 13 år i Egypten. Vi kände oss hemma i mångfalden, men det kändes inte som Sverige. Ofta är majoriteten av nysvenskar i dessa områden muslimer. Det här ger speciella möjligheter och utmaningar till stadsdelsförsamlingen.

Rinkeby Internationella Församling

Vi hade glädjen att vara med att bilda Rinkeby Internationella Församling, där jag blev pastor i 13 år. Under dessa år fick vi döpa ca 70 personer, varav de flesta var från utländsk bakgrund. Jag visste att till mig talade Gud enbart svenska. Om jag skulle undervisa på engelska eller arabiska så måste jag först förbereda mig på svenska, eftersom hela mitt känsloliv var sammanbundet med mitt modersmål. Jag förstod att det måste vara likadant för vuxna invandrare. Därför var det klart att dessa behövde nås på sina hemspråk, så långt det var möjligt. Vi skaffade in Biblar, Nya testamenten och annan litteratur på olika språk. Vi startade smågrupper där man läste Bibeln, bad och sjöng på svenska, engelska, arabiska, persiska och spanska.

Efter 10 år var 70 % av församlingen av utländsk bakgrund. Vi strävade efter att ha internationella gudstjänster på svenska med tolkning i bänkarna. Vi sjöng lovsång på olika

språk. Några sånger fanns redan översatta men vi översatte också själva och transkriberade arabiska och persiska sånger till latinska bokstäver så att alla kunde sjunga med. Vi hade fri bön då man fick be på sina egna språk. Gudstjänsterna leddes ofta, på enkel svenska, av personer med utländsk bakgrund. Känslan var att gudstjänsten var internationell.

Eftersom barnen i området talade flytande svenska hade vi söndagsskola och barngrupper på svenska. Min fru Margareta, tog ett huvudansvar i detta arbete och man tränade upp invandrarföräldrar som talade bra svenska till att ta ett allt större ansvar. Både i styrelse och äldste valde vi in representanter från olika folk. Allt detta gav en känsla av delaktighet.

Vi brann för att nå muslimer och vi hade en dröm: Tänk om man kunde forma en grupp från ett muslimskt folk som bestod av ett antal personer som kommit till tro på Jesus, samt ett antal intresserade muslimer. Genom Guds nåd formades en sådan grupp av iranier. Vi hade Bibelsamtal, bad och sjöng på farsi och de troende berättade om sina möten med Jesus.

Husbykyrkan

År 2002 flyttade vi över till Husbykyrkan, där jag tjänade som pastor i 13 år. Vi tog med oss erfarenheten från Egypten och Rinkeby till Husby och försökte arbeta på ett liknande sätt. När man idag kommer in i Husbykyrkan möts man av en skylt med ”Välkommen” på sju språk. Tanken är att alla ska veta att de är välkomna. Fikat efter gudstjänsten är gemenskapsskapande och det är viktigt att den som är ny blir sedd och dras in i gemenskapen.

Margareta och jag fortsatte arbetet bland iranier i Husby. I denna församling har vi fått döpa många med muslimsk bakgrund. De flesta som kommit till tro känner någon i församlingen. I dessa relationer har evangeliet delats. Muslimen har börjat ställa frågor och nyfikenhet har skapats. När muslimer sedan kommer till kyrkan är det viktigt att deras frågor tas på allvar. Det kan vara en lång process för en muslim att komma till tro på Jesus. Ibland får vi vara en pusselbit på vägen. Jag glömmer aldrig när en afghan berättade hur han fått ett Nya Testamente av en äldre man i Kabul. Han hade blivit

TIPS

Al Massira

Namnet Al Massira betyder ”resan”, och det utvecklades av en grupp vänner i Mellanöstern som ville skapa en ”öppen plats” där idéer kan delas ärligt och fritt, diskuteras och ställas frågor. Det är ett bra tillfälle att få nya vänner, utforska profethistorierna och fundera över livets stora frågor. För mer information om kursen och datum för kursledarträffar: <https://almassira.org>

misshandlad på grund av boken. Jag ställde frågor om den gamle mannen och jag förstod att jag kände honom. Vår afghanske vän fick stora ögon när jag berättade att jag kände den gamle mannen och att han sovit över hos oss i Tensta. Ibland får vi vara pusselbitar. Muslimer har många svåra frågor som behöver bearbetas. Jag brukar säga till muslimen: ”Det gör inget att du har frågor och att evangeliet verkar obegripligt. Det viktiga är att du har ett öppet hjärta, så gör Gud resten”. Det är ju Guds Ande som överbevisar, uppenbarar och kallar.

Möten med muslimer

När vi börjar tala med en muslim så vet muslimen att vi har fel redan innan vi börjar, eftersom vi är kristna. Det är ungefär som när en mormon vill tala med mig om sin tro. Jag vet att mormonen har fel, eftersom han är mormon. När vi närmar oss människor med annan tro behöver vi ha stora öron. Vi behöver fråga oss vad det är som personen tänker på. Är han arbetslös? Är det någon som ligger sjuk därhemma? Är personen ensam? Det finns något som känns viktigt för personen. Det är på den punkten vi skapar kontakt och ber att den helige Ande visar oss hur Kristus kan vara relevant för just den här personen. Vår kallelse är att älska vår nästa som oss själva. Vi behöver bemöta varje muslim med respekt och kärlek och vi kan vara säkra på att muslimen är älskad av Gud. Vi behöver bygga relationer med muslimer och samtidigt vara transparenta med vår tro, låta muslimen förstå att vi är troende och bedjande människor. Vi kan alltid dela vårt personliga vittnesbörd om Jesus Kristus. Om muslimen har svårigheter kan vi fråga om vi får be för situationen. Be i

Jesus namn och förvänta dig att Gud griper in. Låt oss inte blygas för evangeliet som är Guds kraft till frälsning för var och en som tror. Det är viktigt att män når män och kvinnor når kvinnor. En muslimsk man skulle missförstå tio gånger av tio om unga kristna tjejer visar dem mycket kärlek.

Är det samma budskap?

Koranen liknar Bibeln på många sätt. Ett antal av Bibelns personer och händelser från framför allt första och andra Mosebok återges kortfattat i Koranen. När det gäller Nya Testamentet är Jesus och hans mor Maria namngivna (Isa och Mariam). Jungfrufödseln är tydlig. Jesus gjorde stora under, med Allahs tillåtelse. Jesus fick en himmelsk bok som kallades ”al-Injil” (evangeliet). Allah tog Jesus levande till himlen. Och enligt Muhammeds utsagor (haditherna) ska Jesus komma tillbaka. I Koranen har Jesus två viktiga uppdrag. Han skulle bekräfta tidigare uppenbarelser, dvs Gamla Testamentet, och han skulle profetera att en dag så skulle Ahmed komma, det vill säga Muhammed.

Det finns avgörande skillnader mellan Bibeln och Koranen. I Koranen är inte Jesus Guds son, utan enbart en människa. Dessutom har han aldrig dött på ett kors, utan det bara verkade så. Om man tar bort Jesus gudom och hela försoningen, så finns inget evangelium kvar.

Är Bibeln förfalskad?

När vi möter muslimer är de flesta övertygade om att Bibeln har blivit förfalskad av judar och kristna, så att den nu är en blandning av sanning och lögn. Men när vi läser Koranen

finns ingen vers som lär att Bibeln har blivit förfalskad. Det finns visserligen verser som anklagar judar och kristna att de förvrängde budskapet när de läste texten. Däremot finner vi många positiva Koranverser om Bibeln. I Koranen uppmanas ”bokens folk” (judar och kristna) att hålla sig till Tora och Evangelium.

Är budskapet om frälsning detsamma?

Eftersom det, i islam, inte finns någon Jesus som offrat sig för en förlorad värld, så måste budskapet om frälsning vara helt annorlunda.

Muslimen kan vinna frälsning genom att underkasta sig Allah och hans vilja som den är uppenbarad i Koranen. För att undvika helvetet ska han lyda Guds ord (Koranen) och Muhammeds ord (haditherna). Förutom att fullgöra de fem pelarna ska han hålla sig till det som är tillåtet och avhålla sig från det som är otillåtet. Det finns en uppsjö av regler som ska följas. I slutändan kan han få komma till Koranens sinnliga paradiset om Allah så vill. Allt sker nämligen i enlighet med Allahs vilja.

En dopkurs

I Husbykyrkan försöker vi gå grundligt till väga när muslimer kommer till tro. Om någon vill döpas måste personen först ha varit minst tre månader i församlingen, så att vi fått lära känna varandra. Därefter inleds en dopkurs med ett ingående samtal med en pastor, för att avgöra om personen har en tro och är redo för kursen. Ofta är det flera personer som går kursen samtidigt. I kursen använder vi skriften ”Messias” av LM Abdallah. Den finns på 40 språk, bland annat svenska. Vi högläser

boken och samtalar kring varje kapitel med hjälp av medföljande samtalsfrågor. Vi går inte vidare i boken förrän alla har förstått innehållet. När boken är klar samtalar pastorn med dopkandidaten och förvissas sig om att personen är redo för dop. Därefter går pastorn genom relevanta doptexter i Bibeln och förklarar dopets innebörd. Vi har dessutom tio inträdesfrågor i Husbykyrkan som är baserade på Bibeln och varje ny medlem behöver kunna svara ja på dessa. Pastorn talar därefter om Husbykyrkan som församling och vad som förväntas av en medlem. Dopet sker normalt i en gudstjänst, där dopkandidaten vanligtvis får avlägga ett personligt vittnesbörd. Efter dopet välkomnas den nydöpte in i gemenskapen med att svara på våra tio frågor samt handpåläggning och förbön.

NÅGRA PRAKTISKA RÅD

- Var rak och tydlig när du undervisar Guds ord. Humanistiska tankar med religiösa termer duger inte. Tänk på vad muslimen tror om sin bok Koranen, att den är Guds eviga ord.
- Försök skapa en miljö där muslimen får ställa sina frågor och svara gärna med bibelordet.
- Bygg relationer med muslimer. Använd de nyomvända både i evangelisation och sedan i uppföljning. De förstår språket och kulturen. De behöver visserligen mentorskap, men med slak lina. Låt dem utveckla egna former för evangelisation och uppföljning, på ett kulturellt relevant sätt.
- Tänk på att den österländska kulturen är familjeorienterad och inte individorienterad, som vår. Kan ni umgås som familjer är det en fördel. Personen som vi vill nå sätter ett högt värde på den egna familjen och släkten.
- Betjäna i praktisk diakoni. Ofta är personer vi talar med människor med stora behov. De kan vara papperslösa, bostadslösa och arbetslösa. Vi kan inte ersätta socialförvaltningen, men vi kan vara medmänniskor och stå med dem på olika sätt.

Resurser

På min hemsida www.bibelstudium.org har jag skapat en resurssida under fliken ISLAM. Här finns undervisning om muslimers grundläggande tro. Vad händer i muslimers möte med Sverige? Hur kan vi förstå det faktum att muslimer är olika varandra? Vad behöver vi tänka på i tvärkulturell kommunikation av evangeliet? Hur kan vi presentera evangeliet på ett relevant sätt?

På sidan finns också en länk till boken MESSIAS på 40 språk. Boken består av en dialog, där en är muslim och en är kristen. Muslimen ställer de vanligaste frågorna som en muslim bär på när han närmar sig kristen tro. Det finns samtalsfrågor, på några språk, som kan användas i grupp eller enskilt.

Här finns också boken EN KRISTEN LÄSER KORANEN, som är ett koranstudium ur ett kristet perspektiv. Man kan på ett lättillgängligt sätt sätta sig in i Koranens läror i olika ämnen. Dessutom finns skriften EN KRISTEN LÄSER AHADITH, som är ett studium av Muhammeds utsagor (haditherna).

HJÄRTA FÖR BARN OCH UNGA I ORTEN

Joanna Simonsson

Joanna, gift med David och de har tillsammans tre barn. Familjen har tidigare bott på Hässleholmen i drygt sju år och Joanna är sedan 2015 en av pastorerna i Brokyrkan i Borås.

Låt barnen komma till mig

Förutsättningarna för barn att växa upp i så kallade utsatta områden är på flera sätt annorlunda än för barn som växer upp i andra områden. Men Han som säger ”Låt barnen komma till mig” säger det till alla barn, oavsett vilket område de bor i.

NÅGRA UTMANINGAR FÖR BARN OCH UNGA I SÅ KALLADE UTSATTA OMRÅDEN:

- **Trångboddheten:** Vissa barn jag mött har sagt att de inte kan komma hem förrän det är dags att sova eftersom alla inte får plats samtidigt på ett bra sätt.
 - Vad gör det med ett barns läsläsning?
 - Är det ett tryggt och öppet hem för mig som barn?
 - Vad gör det i mötet med gängkriminaliteten som riskerar att bli ett ”hemma”-sammanhang i väntan på att kunna gå hem?
- **Utanförskap på grund av segregation:** En kvinna jag mötte hade bott i Sverige i flera år och berättade att jag var den första ”svensk” som hon pratade med, som inte satt bakom ett ”tjänstemanna-skrivbord”. Tyvärr är hennes berättelse inte så ovanlig i dessa områden.
- **Arbetslöshet och ekonomiska utmaningar:** Att föräldrar går många år utan att lyckas etablera sig på arbetsmarknaden genererar stora påfrestningar för familjers ekonomiska situationer. Det påverkar även den psykiska hälsan för en förälder. Detta kan i allra högsta grad påverka barn och unga.

Mitt ibland dessa utmaningar har vi som församlingar en möjlighet att vara Jesu händer och fötter och likt honom ”ta upp dem i famnen och välsigna dem”. Att inte utgå från problem och fördomar utan i förväg välja att välsigna och se de dyrbara unga människor som Gud har skapat. Att välja att tala tro, hopp och framtid hellre än hopplöshet och otro. Därför är det så vist att välja att benämna dem som ”prioriterade” områden hellre än ”utsatta” (mer om detta kan du läsa i del 1 av rapporten). Jag vill dela några tankar om hur vi som församlingar kan göra stor skillnad.

Att vara närvarande

En utmaning vi ser är att många kriminella ofta och tydligt är närvarande på offentliga platser i de prioriterade områdena, till exempel på lokala torg, i parker, vid

vändplatser och i trappuppgångar. Det är en närvaro som är svår att matcha om man enbart erbjuder organiserade bestämda satsningar eller träffar, så kallad verksamhet.

I genomförda⁴⁶ och pågående⁴⁷ rapporter så framkommer gång på gång att vi behöver få stopp på nyrekryteringen till de kriminella gängen. Barn involveras tidigt som springpojkar genom att få en hundralapp om de håller utkik eller 500 kronor om de håller något i fickan en stund. De börjar snabbt förknippa gänget med en möjlighet att känna sig sedd, viktig och tjäna pengar. Det är en skräckblandad förtjusning att som 10-åring få en high-five av en äldre kille man ser upp till. Här behöver annan gemenskap erbjudas. Jesus var en mästare i att se dem som andra inte såg, lyfta dem som andra tryckte ner och positivt utmana enskilda och grupper till livsförändringar. Hur kan vi som församlingar göra det i mötet med barn och unga som annars riskerar att rekryteras in i gäng?

Vi som församlingar har möjligheten att mobilisera *närvarande* och *älskande* människor. Jesus kom och bodde bland oss: **“Och Ordet blev kött och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet, den härlighet som den Enfödde har från Fadern. Och han var full av nåd och sanning”** (Joh. 1:14). Gud valde att komma nära.

Mina vänner Mikael och Elisabeth har i många år bott med sin familj på Hässleholmen, det område där vi finns som församling. Under sju år bodde även vår familj där och vi hade

många fina böne-, lek- och “hängstunder” tillsammans med dem och andra familjer.

Det är något speciellt med att bo i dessa områden och det är en fantastisk möjlighet att bygga goda relationer med barn, unga och hela familjer.

I församlingen har vi även regelbundet varit på det lokala torget i ett försök att vara närvarande och älskande människor. Flera

46 Examensarbetet En studie om arbetet mot nyrekrytering av ungdomar till gängkriminalitet: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1659290/FULLTEXT01.pdf>

47 Uppdrag att studera hur barn och unga involveras i och utnyttjas av kriminella nätverk: <https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2022/04/uppdrag-att-studera-hur-barn-och-unga-involveras-i-och-utnyttjas-av-kriminella-natverk/>

gångar har vi upplevt hur Guds påtagliga frid infunnit sig och att ”misstänkt” verksamhet har lämnat torget medan vi varit där.

Adoption

Gud har adopterat oss som sina barn, vi har fått söners och döttrars arvsrätt. Här tror jag att det finns en nyckel och en livsnerv i hela livet som kristen. Fadern har bjudit in oss i en djup tillhörighet och gemenskap i hans familj. Jesus delade livet med sina lärjungar, dagar och nätter, under långa och korta vandringar, i hunger och törst, i upptagenhet och siesta, ”Kom och dela vardagen med mig”. Kanske är detta en möjlighet för hela kristenheten i Sverige att göra skillnad i prioriterade områden? Genom att bygga broar mellan kulturer och generationer och i vardagen dela livet du har med Jesus. Att öppna ditt hem och din vardag för andra i behov kan kanske vara ett av de bästa sätten att träna lärjungar.

Kanske kallar Gud dig till att öppna ditt hem för den som bor för trångt för att kunna gå hem efter skolan? Eller för den som på grund av familjens ekonomiska utmaningar inte äter sig riktigt mätt på helgen? Eller för den som önskar få sitta ner och göra läxor i lugn och ro? Kallar Gud dig att avlasta den kämpande ensamstående mamman genom att öppna ditt hem för hennes barn en helg per månad?

I vår församling finns flera goda exempel på detta, både när det gäller längre familjehemsplaceringar, som kontaktfamilj⁴⁸,

eller egna initiativ av att öppna sitt hem för någon en viss tid. Under närmare två år bodde en äldre tonåring hos oss. Han hade ansökt om uppehållstillstånd och väntade på detta. Han var en nyfrälst, ung man från en annan kultur. Att bo under samma tak krävde sitt engagemang från alla parter men det var så berikande för hela vår familj. Sedan bodde han flera år hos ett par i församlingen och idag har han uppehållstillstånd. Tack Jesus!

Guds rikes kultur

Vår församling har en vision som lyder: ”Vi vill vara en oas som förmedlar helande och hopp från Jesus till generationer och nationer”. Vi önskar att få vara brobyggare mellan himmel och jord, mellan olika generationer, mellan män och kvinnor, mellan olika nationer, språk och kulturer.

Vi möter flera olika kulturer i de prioriterade områdena, varje kultur har vackra delar men det finns också destruktiva bitar. Som församling önskar vi att inte likformas i en typisk ”svensk” kultur, inte heller i en arabisk eller asiatisk kultur. Vi önskar att få vara en församling som doftar ”Guds rikes kultur”. En kultur där det är ”saligare att ge än att få, där vi ber för dem som förföljer, behandlar andra som vi själva vill bli behandlade och till och med älskar våra fiender”. En definition av kultur är: ”Levnadsättet hos ett helt samhälle”. Tänk att vara församlingar som allt mer formas efter Guds rikes kultur – och lever så.

Guds rike är öppet för alla att ta emot,

en vacker bild på detta kan vi läsa om i Uppenbarelseboken 7:9-10 **”Därefter såg jag, och se: en stor skara som ingen kunde räkna, av alla folkslag och stammar och länder och språk. De stod inför tronen och inför Lammet, klädda i vita kläder och med palmblad i händerna. Och de ropade med hög röst: ”Frälsningen tillhör vår Gud, honom som sitter på tronen, och Lammet”.**

Vi ber att Gud ska sända fler arbetare till skörden, vi behöver ledare med ett betjänande hjärta som vill vara med och se Guds rike breda ut sig bland de över 50 nationaliteterna som finns representerade bara i detta område. ”It takes a village to raise a child” är ett känt afrikanskt ordspråk, kanske gäller det även i våra prioriterade områden och för de barn och unga som bor där. Det behövs församlingar som bryr sig, lyfter upp, säger ifrån, som talar hopp och tro och erbjuder en annan kultur,

en kultur som doftar Guds rike. Ett rike där den förtryckte får frihet, den ensamma får tillhörighet, den nakna får kläder och den hungrige mat, ett rike där den fattiga och hemlösa får en boning (Jes. 58:6-12).

I ”vårt” prioriterade område bor det drygt 7000 människor, var och en unikt älskad av Gud. Bland dessa barn, unga och vuxna är jag övertygad om att Gud har kallelser och planer som är större än vad vi både kan be och tänka (Ef.3:20) Här finns barn och unga som är kallade till mission och församlingsplantering, till att bli hemgruppsledare och innovatörer, till företagare, läkare och pedagoger m.m. I Guds rike är det möjligt, kungen Jesus säger: “Låt barnen komma till mig och hindra dem inte”.

Common Hymnal

Ett globalt nätverk av Jesu efterföljare i marginalen som i sina sångtexter lyfter fram de livsberättelser, frågor och samtal som rör sig i marginalen. Tillbedjan och protest mot orättvisor och orättfärdighet går som en röd tråd genom sångerna. Common Hymnal växte fram ur en längtan att hjälpa Jesu efterföljare att navigera i de omskakande tider vi lever i. Deras låtar finns bland annat på Spotify och YouTube.

En liten inblick i våra försök att vara familj och församling i området

Några pojkar i tioårsåldern kastar ägg på fönsterna vid torget. Jag ropar och de springer iväg, jag jagar dem en kort bit men låter dem sedan löpa. Nån timme senare springer jag på dem igen och denna gång samlar jag dem i en klunga runt mig, lägger armarna om dem och säger att ”det är inte bra att kasta ägg på fönsterna”, vi pratar en stund, även om helt andra saker och nu flera år senare hälsar vi fortfarande alltid på varandra.

En annan gång kommer vi hem från en tur som familj och möts av några killar som kommer springande. En kille tar mig direkt åt sidan och viskar: ”De var inne i er lägenhet” Va tänker jag? Det visar sig att vi lämnat balkongdörren olåst och då vi bodde på bottenplan så hade några av barnens kompisar som ville leka upptäckt det. Då hade de i all välmening gått in och kollat så att allt var okej. Vi pratade om detta och fick ett fint samtal.

Jag kommer ihåg den ilska hunden som släpptes lös på vår gemensamma bakgård, jag blev vid några tillfällen mycket arg på dess ägare och vi bad för detta på vår teamsamling

i kyrkan, då det i värsta fall kunde resultera i konflikt med en stor släkt. Det slutade med att de senare sålde hunden och jag fick be för mamman i familjen i tvättstugan en tid senare. Även en fin ömsesidig respekt infann sig mellan våra familjer.

Tvättstugan är en tålmodsprövande plats. Att inte alltid förstå bokningskalendern eller i vissa fall strunta i den påverkar alla planerande mödrar (ja, det är mest mödrarna som tvättar). Jag har generande många gånger irriterat mig på detta och några få gånger även handlat på min irritation genom att stänga av pågående maskiner som ockuperat min bokade tid, slängt den blöta tvätten i en korg som droppande stått och signalerat konflikt i tvättstugans mitt. Jag har visat otaliga gånger hur bokningssystemet fungerar för olika grannar och jag har fått flera livssamtal och genom Guds nåd fått be med flera för deras behov.

En annan gång kom en granne och berättade att hennes släkting i ett annat land hade haft en dröm med en ljus person i. Hon undrade vem denna ljusa person kunde vara. Vi hade flera gånger pratat om Jesus och hon hade även lånat någon kristen bok innan. Då fick vi samtala om Jesus och att det förmodligen var han som ville visa sig för hennes släkting.

Mikael Wahl som leder söndagsskolan i kyrkan upplevde under pandemin att

söndagsskolan skulle träffas utomhus, detta visade sig vara ett en jättebra möjlighet för att nå ut till fler barn i området med bibelberättelser genom drama och lek. Detta är eventuellt något som kommer att kunna fortsätta även framöver under de varmare månaderna.

*“Det är fint att få
samarbeta med
andra positiva aktörer
på området”*

Gårdsfester är en annan fin möjlighet att få sprida ljus, glädje, närvaro och välsignelse. Här kan relationer skapas och byggas vidare på.

Sommaren erbjuder ljuvliga tillfällen att vara ute, grilldoften sprider sig, barnskratten rullar mellan husväggarna och många fikastunder tillsammans med grannarna har det blivit genom åren. På de små odlingslotterna som finns i området har fina samtal uppstått. Odling är lite som musik och drama, det är ett språk som den intresserade förstår.

Vi har även tillsammans med det lokala bostadsbolaget och kommunens medborgarhus arrangerat marknader och fester, det är fint att få samarbeta med andra positiva aktörer på området.

Att erbjuda läxhjälp till unga är en annan möjlighet för att bygga relationer, visa närvaro, uthållighet och välsigna genom att hjälpa till med studierna.

Vi som Kristi kropp får vara hans händer och fötter. Vi får GÅ och sträcka oss ut för att omfamna den ensamstående mamman, det rädda barnet, den tuffa tonåringen (som egentligen inte är så tuff). Låt oss utforska ännu tydligare sätt att vara församlingar i nätverk ”för den här världens skull”. Goda samarbeten kan byggas över hela vårt land med

en form av missionsinriktning, till exempel genom att stödja församlingar i prioriterade områden med ekonomi för exempelvis barn- och ungdomsledartjänster. Eller genom att komma som församling utifrån och anordna gårdsfester tillsammans med församlingar som verkar i området. Hjälpa till med läxor online. Och mycket mer!

Vi behöver många uppsträckta och utsträckta händer, i bön och handling. Vi får liksom den barmhärtiga samariten tvätta blödande sår, smörja dem med olja och komma med helande och hopp från Jesus till generationer och nationer. Jesus kallar dig och mig. Vill du gå?

**SOMMARKUL – ETT SÄTT ATT
NÅ UT TILL BARNEN**

Johannes Stenberg

Johannes bor i stadsdelen Ryd i Linköping med fru och tre barn. Han leder sedan 5 år tillbaka församlingsplanteringen Linköpings Hemkyrka. Johannes har tidigare bott i Rinkeby/Tensta samt Skäggetorp. I samtliga dessa stadsdelar har han jobbat med evangelisation och utåtriktade barnmöten i olika former. Johannes jobbar även som ledarutvecklare inom Evangeliska Frikyrkan.

I Linköping finns det tre stadsdelar (varav en också finns med på polisens lista) som kommunen ser som prioriterade: Skäggetorp, Ryd och Berga. I alla dessa stadsdelar finns även församlingsplanteringar. I dessa stadsdelar har några olika frikyrkor gemensamt arrangerat barnmöten och barnaktiviteter varje sommar de senaste tio åren. Oftast har vi arrangerat Sommarkul veckan innan skolan börjar i augusti.

Upplägget brukar vara att vi under två timmar (ibland kör vi bara en dag, ibland kör vi två eller tre dagar i rad) per gång arrangerar olika aktiviteter för barn såsom hoppborg, sumbrotningsdräkter, såpbubbelmaskin, nerfpistol-skytte, ansiktsmålning, popcornmaskin, femkamp, tipspromenad etc. Hur många och vilka aktiviteter vi arrangerar har varierat genom åren och beror också på hur många personer som haft möjlighet att hjälpa till.

Efter ca två timmar har vi avslutat barnaktiviteterna och haft ett kortare barnmöte på ca 20 min. Under barnmötet har vi sjungit någon sång, tävlat, lärt ut en minnesvers, haft ett bibeldrama och pratat om vad bibelberättelsen har med vårt liv att göra. Även om samlingen är kort har vi gjort allt i högt tempo och varierat så att det ska vara lätt för barnen att fokusera.

Dessa dagar betyder ofta otroligt mycket för barnen! Då många är hemma mest hela sommaren blir detta en av sommarens absoluta höjdpunkter.

Parallellt med aktiviteterna har vi också serverat kaffe och delat ut Biblar eller annan kristen litteratur på olika språk till vuxna. Vi har valt att ha ett ganska laid-back förhållningssätt till evangelisation. Vi tror verkligen att "Gud inte är långt borta från någon enda oss" (Apg 17:27) och att han söker människor på många olika sätt. Vår uppgift blir då inte att bli pushiga telefonförsäljare utan att tydligt dela evangeliet för dem som Gud redan har dragit i.

Trots att majoriteten av dessa barn är muslimer är föräldrarna ofta väldigt tacksamma. Gång på gång säger föräldrar till oss att vi borde göra detta oftare. Trots att vi tydligt förmedlar Bibelns budskap till deras barn tackar muslimer ofta oss för det vi gör.

"Om någon kommer utifrån och 'prackar på' kan det uppfattas hotfullt, men om ens granne gör något roligt för ens barn slappnar folk av på ett helt annat sätt."

När vi arrangerar aktiviteter med barnen är vår önskan att tydligt och klart förklara grunderna i kristen tro. Samtidigt är det främst muslimska barn vi möter och då måste vi kommunicera så att det vi säger inte skapar onödiga spänningar och motstånd. Hur ska man tänka för att kombinera dessa perspektiv?

För det första är det väldigt viktigt att inte provocera. Vi talar tydligt om Jesus och att han är vår vän och att vi kan be till honom. Men vi undviker uttryck som

“Jesus är Guds son” eller andra uttryck som lätt kan missförstås. Vi försöker också undvika att polarisera utan istället prata inkluderande om att Gud älskar oss alla och att Jesus aldrig lämnar oss.

Vi är också väldigt måna om att inte tvinga på evangeliet på några barn. Vi lägger därför samlagen i slutet av aktiviteterna så att de som inte vill vara med lätt kan gå hem. Vi väljer också att inte ge kristet material till barnen om föräldrar inte är med. Om de kommer hem med kristet material kan de få problem från föräldrarna och den spänningen vill vi inte utsätta barnen för.

Vårt mål är inte att barnen ska bli “kristna”, utan att de ska upptäcka att Jesus bryr sig om dem och alltid är med dem. Förhoppningsvis väljer de som vuxna att ta nästa steg mot att följa Jesus, men att förvänta sig att ett muslimskt barn ska bli kristen, med alla konsekvenser det får från familjen, är helt enkelt inte vist.

En annan viktig faktor har också varit att vi är ett gäng personer som bor i området som arrangerar aktiviteterna. Även om alla inte bor lokalt har det varit en stor styrka att en del gör det. Om någon kommer utifrån och “prackar på” kan det uppfattas hotfullt, men om ens granne gör något roligt för ens barn slappnar folk av på ett helt annat sätt.

Varför arrangerar vi Sommarkul år efter år trots att det kräver en del och att det är lite bökgigt att få ihop tillräckligt många volontärer? I Jeremia 29:7 uppmanar Gud judarna: “sök den stads bästa dit jag har fört er i fångenskap och be för den till Herren. När det går väl för den, går det också väl för er.” Det har alltså ett värde i sig att göra gott och uppmuntra andra oavsett om vi får prata om Jesus eller inte.

Men, visst vill vi prata om Jesus när vi får chansen. Genom att ge dem en positiv bild av Jesus och kristna förhindrar vi att barnen växer upp med bilden av att kristna är ett hot. Den dos av Jesus de får från oss vaccinerar dem förhoppningsvis från att radikaliserar när de bli äldre.

Att arrangera Sommarkul likt vi har gjort kostar egentligen inte så mycket och polisen ger i princip alltid tillstånd.

Jag drömmer om att fler församlingar gemensamt ska möta barnen i orten. Möjligheterna är verkligen enorma och att få möta glädjen i barnens ögon är ovärderligt.

Patricia Ask

Patricia, gift med Tomas och stolt matte till hunden Charlie, är pastor i One Way Church, en församlingsplantering med rötterna i Elimkyrkan på Östermalm (numera Folkungakyrkan på söder). Församlingen verkar sedan tre år tillbaka i Husby efter tio år i Hallonbergen, med fokus på bön för Järvaområdet genom nätverket "Hopp för Järva" samt evangelisation i Husby.

HOPP FÖR JÄRVA – ETT EXEMPEL PÅ STRATEGISK BÖN

På väg hem ifrån cellgruppen i Elimkyrkan Västerort i Hallonbergen sommaren år 2014 blir jag vittne till ett mord. Ungdomar möts i en uppgörelse alldeles nära mitt hem. De drabbar samman och en ung man skjuts ihjäl med fyra skott. Jag konfronteras drastiskt med våldet i Järvas utkanter och jag är bara några meter ifrån händelsernas centrum. Det är så överkligt och så långt ifrån ”min” värld att jag inte först förstår vad det är som hänt. Va? Dog han? Jag möts av den chockerande nyheten en timma senare hemma i nyhetssoffan.

Vi var nyinflyttade och hade aldrig tidigare störts av så många surrande polishelikoptrar som under vårt första år i närheten av Rinkeby.

Som pastor i en liten församling, då i Hallonbergen idag i Husby, blev jag mer och mer medveten om en värld som jag aldrig kommit så nära tidigare. Alkohol, droger, kriminalitet, marginalisering och ensamhet på en helt ny nivå. Som församling fick vi en tidigt bekräftelse på att vårt bönearbete, ofta i form av bön - och fasteveckor utöver gudstjänstens bön och vårt missionerande arbete, påverkade orten på ett positivt sätt. ”A-laget”, Hallonbergens alkoholister, som hängde i centrum sårade Herren på och det negativa inflytande de hade på varandra fick ett slut. Under denna femårsperiod, avled någon på grund av sitt missbruk, men andra helades och upprättades av Herren. Han flyttade på personer till andra stadsdelar. Bland annat fick två personer möjligheten att, via kristen rehabilitering understödd av kommunen, för en tid ”komma bort” från området och leva utan alkohol. Herren öppnade sedan dörren till nytt boende på annan ort och full frihet från missbruk. Så under våra sista år i Hallonbergen fanns inget A-lag kvar och människor vittnade om att det blivit ”så lugnt och fridfullt” i området. Dessutom hade vi ju sett människor

ge sina liv till Herren. Bibelversen i Hesekiel blev påtaglig och levande för mig de här åren: ”Jag sökte bland dem efter någon som skulle bygga en mur och ställa sig i gapet inför mig till försvar för landet så att jag inte skulle fördärva det” (Hes 22:30). Vi upplevde det som att vi var väktare på muren runt Hallonbergen och blev del i ett helande över hela stadsdelen genom Herrens verk och kraft verksam genom oss. Det var så glädjande att se att Gud verkligen svarade på vår bön och att det gjorde skillnad för människor.

”Vi som ber för området upplever att då vi tar paus från den dagliga bönen, är det inte sällan som fienden manifesterar sig igen genom någon sprängning eller skjutning. När vi sedan börjar be blir det lugnare igen.”

Min överlåtelse till Herren har alltid varit självklar och likaså tron på bönen. Och tändvätskan till det bönearbete vi idag driver genom bönenätverket ”Hopp för Järva” kom utifrån dessa erfarenheter. Vi var några som inte kunde acceptera läget och gick in i vårt uppdrag att ”be för stadens bästa” som också Israel kallades till för flera tusen år sedan under sin fångenskap (se Jer 29:7). Vi upplevde en kallelse och en äkta nöd att något måste göras. Det kan inte fortsätta så här. Driven av visionen att liv behövde förvandlas och frälsas, att människor måste bli fria och

upprättade, att området behövde bli fritt från kriminalitet, droger och våld kastade vi oss in i ett till en början litet bönearbete. Vi längtade efter att möta människor som uttryckte ett hopp och en framtid. Hallonbergen och idag hela Järvaområdet där vi verkar nu, behöver en andlig förnyelse, så sa vi ja till Herrens kallelse och började med att be två timmar varje fredag hemma i mitt vardagsrum.

Inspirerade av psalmistens rop ”varifrån kommer min hjälp?” fortsatte vi att be till Herren, fasta och proklamera Guds Ord. Herren är ju den som vaktar staden. Guds Ord är ju levande och verksamt. Det blev tydligt att situationen som präglade detta område inte bara hade sin bakgrund i ”trasiga” själar, utan att det också rörde sig om onda andemakter som fått tillträde till att sätta en påtagligt prägel

på platsen. Efesierbrevets sjätte kapitel talar om att vi för en kamp mot onda andemakter, inte mot kött och blod. Att djävulen använder ”listiga angrepp” med målet att stjäla, slakta och döda (Joh 10:10). Detta behöver vi skydda oss emot. Herren uppmanar oss att ta på oss hela Guds vapenrustning som försvar. Utan Guds beskydd blir vi alla lätt offer för dessa krafter och det var det vi såg så tydligt. När dessa makter inte fick samma utrymme längre, genom böner om beskydd över området och konkreta böner om att kriminalitet, missbruk och våld skulle upphöra, har våldet minskat och vi upplever att området på olika sätt är under Herrens upprättande. Böner för skolvärlden påverkar området påtagligt. Skolmiljön har blivit lugnare för många och fler når upp till ställda mål. Bibeläventyret har fått ingång i områdets skolor (Bibeläventyret är Bibelsällskapets program för att presentera Bibelns berättelse i skolorna). Vi som ber för området upplever att då vi tar paus från den dagliga bönen, är det inte sällan som fienden manifesterar sig igen genom någon sprängning eller skjutning. När vi sedan börjar be blir det lugnare igen. Vi upplever att Herren är den som sett till att dödsskjutningar påtagligt har minskat i Järvaområdet, genom direkta böner för detta och genom bön för polisens arbete i området. Bara Jesus Kristus kan göra det verket. Segern är bara Herrens och striden är bara Herrens. Och bara Guds folk, församlingen, kan och kommer att ta ett sådant ansvar för ett område. Därför är det så viktigt att vi som känner oss manade att be gör det. Vi har privilegiet och mandatet att göra skillnad och bana väg för evangeliet genom bön. Det är stort att få samarbeta med Herren på detta sätt. Tänk dig att du genom dina böner kan vara med om att tillsammans med Herren rädda människoliv. Jag vet inte hur du

känner för det, men för mig är det oerhört motiverande.

Vi vet utifrån denna kartläggning att den frikyrkliga närvaron och antalet församlingar i utsatta områden är färre än i landet i övrigt. Vår kallelse och överlåtelse till osjälvisk bön för utsatta människor blir på så vis ännu viktigare. Drivna av Guds kärlek är det ett oerhört utmanande, lärorikt och stimulerande tjänande att verka i Guds folk på en ort har auktoriteten och privilegiet att påverka andevärlden i positiv riktning. Polisen och sociala myndigheter kan göra andra oerhört viktiga insatser, men de har inte det andliga mandat som vi är anförtrodda.

Gud ser till våra hjärtan och min erfarenhet är att man inte behöver vara en stor församling för att göra stor skillnad och påverka. ”Hopp för Järva” är under de dagliga vardagsträffarna mellan fyra och tio personer som ber. Då ber vi över What’s up på morgonen, går bönepromenader en gång i veckan och lovsjunger Herren i Husby före

en timmas evangelisation på torget varje fredag. På lördagsbönen är vi ibland upp till 20 personer, men i övrigt en betydligt mindre skara. Storbönemötena som vi samlas till sista söndagen varje månad samlar i snitt 30 personer. Jag vill påminna dig om att många förutom du och jag har känt en längtan efter Guds ingripande i våra stadsdelar och att bön om detta har lett till Herrens närvaro starkt över områden där hela samhällen påverkats och väckelse brutit ut. Det går utmärkt att börja i det lilla och låta Herren ta det vidare. Vi började några stycken och sedan har det växt till ett större arbete. Herren har en plan och en kallelse. Han ger bedjare och resurser.

Hopp för Järva möts alltså dagligen och ber fokuserat och strategiskt för Kista, Husby, Akalla, Hjulsta, Tensta och Rinkeby. Vi försöker under Andens ledning bruka de andliga vapen som Herren givit oss. Dessa vapen är framför allt bönen, fastan, lovsången, Ordet och enheten.

24-7 Prayer Sverige

24-7 Prayer Sverige är en del av en global och samfunds-överskridande bönerörelse med en vision att leva en livsstil och bygga en rörelse där bön, mission och rättvisa går hand i hand. 24-7 Prayer startade i ett enkelt bönerum i England 1999 och finns nu, över två decennier senare, i olika sammanhang, kyrkor och städer i mer än hälften av världens länder. För mer information och kontakt: www.24-7prayer.se

Att be regelbundet för området är det första steget att vara strategisk. Jag vill understryka vikten av bön och fasta för att se genombrott. Vi har fått se dörrar öppnas på olika sätt under dessa perioder och fastan är ett oerhört effektivt vapen i striden mot mörkret. Att använda och ge utrymme till lovsången som det andliga vapen det är, för att frid och befrielse ska gå ut på området går inte nog att understryka. Vi använder det regelbundet varje fredag i några timmar. Be och proklamera utifrån Ordet. Det är oerhört trosstärkande och tron är nödvändig för att vi skall bli framgångsrika i bönearbetet. Det hjälper uthålligheten och överlåtelsen att tydligt stå på löftena i Ordet och inte ge upp.

Enheten i ett sådant här bönearbete är så viktig, men en ständig utmaning. Andens enhet är det vi söker och det tar lite tid att upptäcka vilka man är enade med i Anden. För att dela med mig av en erfarenhet till i detta arbete så säger jag så här: Jobba med dem som har samma längtan och överlåtelse, lägg inte kraft på att försöka samlas för samlandets skull, kraft går åt fel saker. Guds Ande för samman dem som har samma hjärta och kan stå över vissa kulturella skillnader för att Guds Rike ska gå fram. Hopp för Järva är ett upplägg som Herren har givit oss och jag tror att det är viktigt att Herren får föda fram lokala initiativ utifrån vad Han säger om ditt område och hur det ska se ut där. Men låt dig gärna inspireras

av oss.

Inledningsvis blev det oerhört tydligt i vårt lilla bönenätverk att personerna i gruppen hade olika förståelse av det bönearbete vi gått in i. En sådan situation skapar ibland spänningar som jag tror att man behöver vara medveten om men inte nödvändigtvis behöver agera emot (om det inte förstör bönen). Det löser sig sig genom Andens verk och tydlig ledning av böneledaren.

Vi har kontakt med polisen och viktiga krafter inom skola och samhället för att få information om läget i stadsdelen och få tillgång till konkreta böneämnen. Vi samarbetar med andra kristna initiativ i och utanför området. Som jag nämnt bygger vi relationer med andra ledare med samma hjärtan för området.

Slutligen vill jag skicka med min absolut största lärdom efter några år av intensivt bönearbete. Min dagliga bön är mer än någonsin: ”Herre lär oss att be.” Vi har erfärit den enorma makt vi är tilldelade genom bön och vill förvalta den på bästa sätt, för att människoliv står på spel. Vi förstår att bara vår ödmjukelse inför det vi gör kan låta Herren få verka så effektivt som möjligt genom oss. Vilken nåd och vilket privilegium!

LITTERATURTIPS

Rapporter om socialt utsatta områden

Stiftelsen the Global Village har gett ut flera rapporter som lyfter de utsatta områden: <https://theglobalvillage.se/rapport/>

Brottsförebyggande rådet har sammanställt flera rapporter om socialt utsatta områden. Rapporterna finns här: <https://bra.se/forskning-och-analys/socialt-utsatta-omraden.html>

Polisen redovisar genom flera rapporter hur de jobbar mot de utsatta områdena: <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/utsatta-omraden>

Folkets Husby genomförde en trygghetsundersökning 2022 för att spegla de utsatta stadsdelarna utifrån medborgarnas perspektiv: <https://folketshusby.se/folkets-husbys-trygghetsundersokning-2022>

Livet i orten och gängkriminalitet

Bäckström Lernby, Johanna. 2020. *Familjen*, Stockholm: Mondial

Cetin, Evin & Liljestrand, Jens. 2022: *Mitt ibland oss*, Stockholm: Mondial

Esaiasson, Peter. 2020. *Förorten : ett samhällsvetenskapligt reportage*. Stockholm: Timbro

Salihu, Diamant. 2021. *Tills alla dör*, Stockholm: Mondial

Stakset, Sebastian. 2018. *Bara ljuset kan besegra mörkret*, Örebro: Sjöbergs förslag

Framtiden bor hos oss - Svenska kyrkan i orten

Byström, Christina & Linder, Johanna. 2018. *Framtiden bor hos oss - Metoder och förhållningssätt i urbana mångfaldsförsamlingar i Svenska kyrkan*, Varberg: Argument förlag

Helgesson Kjellin, Kristina. 2016. *En bra plats att vara på : en antropologisk studie av mångfaldsarbete och identitetsskapande inom Svenska kyrkan*, Skellefteå: Artos academic

Holmberg, Andreas. 2019. *Kyrka i nytt landskap. En studie av levd ecklesiologi i Svenska kyrkan*, Skellefteå: Artos academic

Mångkulturella möten och mötet med islam

Abdallah, L.M. 2017. *En kristen läser Koranen*, Nossebo: Eldsflammans förlag

Bailey, Kenneth E. 2008. *Jesus through Middle Eastern Eyes: Cultural Studies in the Gospels*, Westmont: InterVarsity Press

Bint Annour, Annour. 2016. *Vem vill älska Aisha och Ali? Möta muslimer med evangeliet*. Vulkan förlag

Brinkemo, Per. 2020. *Mellan stat och klan: somalier i Sverige*, Stockholm: Timbro förlag

Daniels, Gene & Farah, Warrick. 2018. *Margins of Islam*. Pasadena: William Carey Publishing.

Das, Rupen & Hamoud, Brent. 2017. *Strangers in the Kingdom: Ministering to Refugees, Migrants, and the Stateless*. Carlisle: Langham Publishing

Ernvik, Ulrika. 2019. *Third culture kids : a gift to care for*, Mariestad: Familjeglädje

Garrison, David. 2014. *A Wind in the House of Islam: How God is drawing Muslims around the world to faith in Jesus Christ*. Monument: Wigtake Resources.

Modiri, Navid. 2017. *Hej syster : en personlig berättelse om flykt och mellanförskap*. Stockholm: Bokförlaget Forum.

Trousdale, Jerry. 2012. *Miraculous Movements: How Hundreds of Thousands of Muslims Are Falling in Love with Jesus*. Nashville: Thomas Nelson Publishing.

Församlingsplantering

Melin, Svanberg, Wellstam. 2020. *Vi planterar nya församlingar*. Blidsberg: Evangelie förlag

Hultmar, Richard. 2019. *Drömmen om en Jesusrörelse*. Uppsala: Livets ords förlag

Dokumentärer

Dokument inifrån: Bränn en bil – få ett jobb. SVT. <https://www.svtplay.se/video/82m7rQJ/dokument-inifran-brann-en-bil-fa-ett-jobb>

Hårda tag eller nya tag? - En minidokumentär om att bryta utanförskapet. Neighbourhood i Växjö. <https://www.youtube.com/watch?v=j72Fq0vMYb0>

Stockholms gängkrig bakom rubrikerna. SVT. <https://www.svtplay.se/stockholms-gangkrig-bakom-rubrikerna>

Uppdrag granskning: topplistans 100-gubbar. SVT. <https://www.svtplay.se/uppdag-granskning-topplistans-100-gubbar-1>

Forskarrapporter om utsatta områden

Billevik, Joakim. 2018. *Ung i Orten: - En studie om identitetsskapandet hos ungdomar som växer upp i ett socialt utsatt område*. Örebro universitet, Institutionen för juridik, psykologi och socialt arbete. Boken kan även laddas ner kostnadsfritt som pdf vi: <https://www.diva-portal.org>

Goldstein-Kyaga, Katrin & Borgström, María. 2009. *Den tredje identiteten Ungdomar och deras familjer i det mångkulturella, globala rummet*. Huddinge: Söderstörens folkhögskola. Boken kan även laddas ner kostnadsfritt som pdf vi: <https://www.diva-portal.org>

Hallin, Jashari, Listerborn & Popoola. 2010 *Det är inte stenarna som gör ont: Röster från Herrgården, Rosengård - om konflikter och erkännande*, Malmö högskola, Institutionen för urbana studier. Boken kan även laddas ner kostnadsfritt som pdf via <http://mau.diva-portal.org/>

Westerdahl, Nilvall, Hallin, Gerell. 2020. *Att vända utvecklingen, Från utsatta områden till trygghet och delaktighet*, Malmö: Malmö universitet. Boken kan även laddas ner kostnadsfritt som pdf via <http://mau.diva-portal.org/>